

Kennis voor beleid

Een casestudie naar kennisgebruik in lokaal
softdrugsbeleid

Naam: Judith van Valkenhoef

Studentnummer: 0831085

Master: Management van de Publieke Sector - Bestuurskunde

Begeleider: Dr. E. Devroe

Tweede lezer: Dr. A. D. N. Kerkhoff

Inleverdatum: 15 december 2015

Master thesis
15 december 2015

J.M van Valkenhoef Msc
S0831085
j.van.valkenhoef@umail.leidenuniv.nl

Scriptiebegeleidster: **Dr. E. Devroe**
Tweede lezer: **Dr. A. D. N. Kerkhoff**

Voorwoord

Voor u ligt de masterscriptie 'Kennis voor beleid' waarmee ik de master 'Management van de Publieke sector' aan de Universiteit Leiden afrond. Deze masterthesis onderzoekt het gebruik van wetenschappelijke kennis in de lokale beleidspraktijk aangaande softdrugs. Met dit onderwerp heb ik getracht kennis van mijn reeds behaalde master Forensische Criminologie te combineren met de master Bestuurskunde. Dit heeft geresulteerd in een criminologisch onderwerp en een bestuurskundig relevant theoretisch vraagstuk.

Graag wil ik in dit voorwoord een aantal mensen bedanken. Allereerst mijn scriptiebegeleidster Elke Devroe; dankzij haar geduld en positieve feedback, gericht op zowel de inhoud als de structuur van dit onderzoek, heb ik uiteindelijk de eindstreep behaald. Daarnaast wil ik mijn stagebegeleider Edward van der Torre bedanken voor de praktische tips en inhoudelijke aanvullingen op het onderwerp softdrugs. Verder wil ik natuurlijk alle respondenten hartelijk danken voor deelname aan het onderzoek en daarbij behorende verrichte inspanningen. Eveneens wil ik Gerrit en Anne bedanken voor het doorlezen van mijn scriptie.

Het spreekwoord 'de laatste loodjes wegen het zwaarst' is geheel van toepassing op het proces van deze scriptie. Na flinke opstartproblemen bleek het verweven van respondenten via de sneeuwbal methode een struikelblok en dit heeft dan ook de nodige tijd in beslag genomen. Helaas heeft dit er toe geleid dat uiteindelijk één gemeente is afgevallen en de resultaten niet konden worden meegenomen in deze studie. Ondanks het feit dat deze informatie niet is opgenomen in het onderzoek hebben de interviews bijgedragen aan inzicht over het onderwerp softdrugs, kennisgebruik in de beleidspraktijk en heb ik ervaring opgedaan met het afnemen van interviews. Na de verzameling van de empirische data is het schrijfproces in een stroomversnelling geraakt waarvan u nu de uitkomst in handen heeft.

Na 7,5 jaar studeren aan de Universiteit Leiden kan ik bijna niet geloven dat het nu dan echt voorbij is. Zonder de steun van mijn ouders, Anne en Henk, en mijn vriend Wouter was het nooit gelukt. Bedankt voor jullie geduld en vertrouwen.

Ik wens u veel leesplezier!

Judith van Valkenhoef

Leiden, 10 december 2015

Samenvatting

Inleiding

Het streven naar *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleidsvoering is in de meeste Europese landen een traditie. Beleidsmakers en praktijkprofessionals dienen gebruik te maken van wetenschappelijke inzichten bij de beleidsontwikkeling (Devroe, 2002). Het gebruik van wetenschappelijke kennis draagt bij aan de effectiviteit, efficiëntie, legitimiteit van beleid en kan zorgen voor neutraliteit en rationaliteit in het besluitvormingsproces (Hughes, 2007; O'Dwyer, 2004). Door een aantal ontwikkelingen op bestuurskundig- en beleidsniveau is de relatie tussen wetenschap en beleid meer onder de aandacht komen te staan de afgelopen jaren (Smet, 2013). Deze relatie is gespannen door een verschil in doeleinden (Devroe, 2002). Hier wordt dan ook al decennia lang onderzoek naar verricht. Een belangrijk onderdeel daarvan is de toepassing van kennisgebruik in beleid. Hierbij wordt onderzocht in welke mate en hoe beleidsmakers en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis toe passen in de lokale beleidspraktijk. Het onderwerp drugs is in studies naar kennisgebruik onderbelicht gebleven. Terwijl kennisgebruik in het softdrugsbeleid een toegevoegde waarde kan hebben omdat het momenteel een van de meest gepolariseerde onderwerpen binnen het publieke debat is. Recent is er een onderzoek verschenen naar kennisgebruik in het Belgische drugsbeleid op landelijk niveau (Tieberghien, 2015). Empirisch onderzoek naar kennisgebruik op lokaal niveau ontbreekt echter. Dit onderzoek richt zich daar dan ook op, waarbij de volgende vraagstelling centraal staat;

In welke mate is kennisgebruik van toepassing op lokaal softdrugsbeleid?

Het doel van het onderzoek is om inzicht te verschaffen in de mate en aard van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid. Inzicht hierover is maatschappelijk relevant omdat het kan bijdragen aan bewustwording bij lokale beleidsfunctionarissen over het belang van het gebruik van wetenschappelijke kennis. Daarnaast is het onderzoek wetenschappelijk relevant omdat empirisch onderzoek naar de mate en de aard van kennisgebruik schaars is.

Theoretisch kader

Uit het onderzoeksveld *'knowledge utilisation research'* blijkt dat wetenschappelijke kennis beperkt wordt toegepast in beleid. Het spanningsveld tussen wetenschap en beleid kenmerkt zich door verschillende pijnpunten op het vlak van politiek-bestuurlijke organisatie en op het vlak van wetenschappelijk onderzoek. Wetenschappelijke kennis kan gedurende het beleidsproces een functie vervullen, maar dan moet het voldoen aan bepaalde gebruikersbehoeften van beleidsmakers en praktijkprofessionals (Smet, 2013). Uit recent

onderzoek van Tieberghien (2015) naar kennisgebruik in het Belgische drugsbeleid blijkt dat wetenschappelijke kennis eerder in staat is beleid te informeren dan het te bepalen. Empirisch onderzoek naar kennisgebruik is zoals gezegd schaars. Om de toepassing van de mate van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid te onderzoeken is het meest omvattende model gebruikt; het ideaaltypische model van Knott & Wildavsky (1980). Volgens deze benuttingsladder kan wetenschappelijke kennis in het beleidsproces zeven verschillende fasen cumulatief doorlopen. Daarnaast is aan de hand van drie verschillende vormen van Weiss (1977) de aard van kennisgebruik door beleidsmakers en praktijkprofessionals onderzocht. Deze vormen van Weiss (1977) vormen samen met de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) de basis voor het conceptuele kader.

Casuïstiek

Drugs is een multidimensionaal en complex fenomeen; zowel drugsgebruik als druggerelateerde problemen en drugscriminaliteit vallen er onder (Van Ooyen – Houben, 2006). Nederland voert al jaren een gedoogbeleid voor softdrugs. Recente wijzigingen van het Nederlandse softdrugsbeleid hebben geleid tot een repressievere koers tegen cannabis. De afgelopen jaren is het beleid steeds meer onder druk komen te staan. Het drugsbeleid is dan ook een gepolariseerd onderwerp in het publieke debat en in de mediaberichtgeving (Tieberghien, 2012). Volgens wetenschappers kan het softdrugsbeleid verbeterd worden als er gebruik wordt gemaakt van wetenschappelijke inzichten (Henderson, 2012).

Methode

De probleemstelling van het onderzoek is beschrijvend van aard. Daarom is gekozen om in dit kwalitatieve onderzoek een enkelvoudige casestudy te verrichten. Data is verzameld aan de hand van de methode van triangulatie. De twee verschillende dataverzamelingmethoden zijn interviews en de documentenanalyse. De gemeente Leiden is uit alle gemeenten in Nederland gekozen als geschikte case vanwege haar verantwoordelijkheid als centrumgemeente voor de verslavingszorg en de aanwezigheid van coffeeshops. Op basis van concepten en modellen uit het theoretisch kader zijn de twee deelvragen geoperationaliseerd. Met informatie afkomstig van de twee dataverzamelingmethoden zijn de twee deelvragen grondig in de diepte bestudeerd.

Resultaten

Uit de analyse blijkt dat door verschillende obstakels het gebruik van wetenschappelijke kennis door beleidsmakers en praktijkprofessionals gering is. Een groot deel van de beleidsfunctionarissen laat zich wel informeren over wetenschappelijke kennis maar de

daadwerkelijke toepassing op het lokale softdrugsbeleid is gering. Dit komt overeen met eerdere bevindingen van Smet (2013) dat wetenschappelijke kennis maar een beperkte rol speelt in het drugsbeleid vanwege verschillende pijnpunten op het vlak van politiek-bestuurlijke organisatie.

In de interviews kwam naar voren dat beleidsmakers en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis voornamelijk conceptueel gebruiken. Via diffuse processen zoals de media worden zij geïnformeerd over wetenschappelijke inzichten en theoretische concepten over softdrugs, op die manier verbreden zij hun referentiekaders over het onderwerp. Het merendeel van de beleidsmakers en politici die de beleidsontwikkeling kunnen beïnvloeden gebruiken wetenschappelijke kennis over softdrugs om bepaalde beleidskeuzes te legitimeren. Directe toepassing van wetenschappelijke bevindingen, de instrumentele vorm, in het lokale softdrugsbeleid komt beperkt voor en enkel op het terrein van de volksgezondheid. Resultaten over de aard van kennisgebruik komen overeen met het onderzoek van Tieberghien (2015). Wetenschappelijke kennis blijkt eerder in staat om beleid te informeren dan te bepalen.

Conclusie

Het antwoord op de centrale vraagstelling luidt; de mate van toepassing van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid is beperkt. Wetenschappelijke kennis is van invloed op het lokale gezondheidsbeleid maar niet op het bestuursrechtelijke- en strafrechtelijke beleid. Wetenschappelijke kennis over softdrugs sijpelt via de media door naar beleidsfunctionarissen werkzaam voor het lokale softdrugsbeleid maar blijkt niet in staat het beleid te bepalen. Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat er sprake is van *'evidence-informed'* beleidsvoering dan van *'knowledge-based'* en *'evidence-based'* beleidsvoering. Verklaringen voor de beperkte toepassing van wetenschappelijk kennis zijn; overaanbod van informatie, relevantie voor de functie en het beleidsterrein, relevantie van het onderwerp en tijdgebrek.

Uit vervolgonderzoek moet blijken of het nieuwe uitgangspunt over de fasen van kennisgebruik ertoe leidt dat het model van Knott & Wildvasky (1980), met meerdere informatiebronnen, beter toepasbaar is. Voor de generaliseerbaarheid van de resultaten is het van belang in vervolgonderzoek meerdere gemeenten te bestuderen. Daarnaast is het van belang de rol van de media bij kennisgebruik voor beleid nader te onderzoeken. Tot slot wordt aanbevolen om lokaal een formele kennisstructuur op te zetten waardoor het gebruik van wetenschappelijke kennis in de lokale beleidspraktijk verhoogd kan worden.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding.....	10
1.1. Aanleiding.....	10
1.2. Doel- en vraagstelling.....	11
1.3. Relevantie.....	12
1.4. Lijst met afkortingen.....	15
1.5. Leeswijzer.....	15
Hoofdstuk 2 Theoretisch kader: kennis voor beleid.....	16
Inleiding.....	16
2.1. Het concept kennis.....	16
2.1.1. Wat is kennis?.....	16
2.1.2. Wetenschappelijke kennis.....	17
2.2. Het concept beleid.....	18
2.2.1. Wat is beleid?.....	18
2.3. Het concept kennisgebruik.....	20
2.3.1. Wat is kennisgebruik?.....	20
2.4. De relatie tussen wetenschap en beleid.....	22
Inleiding.....	22
2.4.1. Spanningsveld tussen wetenschap en beleid.....	22
2.4.2. Pijnpunten tussen beleid en wetenschap.....	22
2.4.3. Functies van kennis in beleid.....	25
2.5. Het gebruik van kennis in de beleidspraktijk.....	26
2.5.1. Gebruikersbehoeften.....	26
2.5.2. De mate van kennisgebruik.....	27
2.5.3. Aard van kennisgebruik.....	30
2.5.3.1. Instrumenteel kennisgebruik.....	30
2.5.3.2. Conceptueel kennisgebruik.....	30
2.5.3.3. Symbolisch kennisgebruik.....	31
2.6. Ontwikkelingen in de rol van wetenschap voor beleid.....	34
2.6.1. ‘Evidence-based’ en ‘knowledge-based’ beleidsvoering.....	34
2.6.2. Oorsprong van ‘evidence-based’ en ‘knowledge-based’ beleidsvoering.....	35
2.6.3. De noodzaak van valorisatie.....	35
2.7. Conclusie van de theorie.....	37
Hoofdstuk 3 Het drugsbeleid en de softdrugsproblematiek.....	39
Inleiding.....	39

3.1. Cannabis.....	39
3.2. Ontwikkelingen in het Nederlandse drugsbeleid.....	40
3.2.1. Ontwikkelingen drugsbeleid (1900-1995).....	40
3.2.2. Ontwikkelingen drugsbeleid (1995-2009).....	42
3.2.3. Ontwikkelingen drugsbeleid (2009-huidig).....	43
3.3. Internationaal juridisch kader.....	44
3.4. Het gedoogbeleid in Nederland.....	45
3.5. Beleidsvoering drugsdomein.....	46
3.6. Landelijk beleid en lokale verschillen.....	47
3.7. Conclusie drugsbeleid en de softdrugsproblematiek.....	48
Hoofdstuk 4 Methodologie.....	49
Inleiding.....	49
4.1. Onderzoeksvraag.....	49
4.2. Het onderzoeksdesign: enkelvoudige casestudy.....	49
4.2.1. De casestudie: verantwoording.....	49
4.2.2. Keuze case.....	50
4.2.3. Verantwoording gekozen case.....	51
4.2.4. Operationalisering onderzoeksvragen.....	52
4.3. Dataverzameling.....	55
4.3.1. De interviews.....	55
4.3.2. De documentanalyse.....	56
4.4. Dataverwerking.....	56
4.4.1. De interviews.....	56
4.4.2. De documentanalyse.....	58
4.5. Betrouwbaarheid en validiteit.....	59
Hoofdstuk 5 Resultaten.....	61
Inleiding.....	61
5.1. Resultaten van de interviews.....	61
5.1.1. Resultaten fasen van kennisgebruik.....	63
5.1.2. Resultaten aard van kennisgebruik.....	68
5.2. Resultaten van de documentenanalyse.....	71
5.3. Analyse van de resultaten.....	71
5.3.1. Mate van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid.....	72
5.3.2. Aard van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid.....	81
Hoofdstuk 6 Conclusie en discussie.....	86
6.1. Conclusie.....	86

6.1.1. Algemeen antwoord op de onderzoeksvraag.....	86
6.2. Discussie.....	88
6.2.1. Discussie.....	88
6.2.2. Beperkingen van het onderzoek.....	89
6.2.3. Reflectie relevantie van het onderzoek.....	90
6.2.4. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek.....	91
Bibliografie.....	92
Appendix A: Begeleidende brief voor deelname aan het diepte-interview.....	109
Appendix B: Vragenlijst interviews.....	110
Appendix C: Resultaten van de documentenstudie.....	112
Appendix D: Resultaten van de interviews.....	113

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1. Aanleiding

In de meeste Europese landen is de traditie ontstaan om te streven naar *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleidsvoering (Devroe, 2002; Devroe, 2010b; Hughes, 2007; Tieberghien & Decorte, 2013). Dit houdt in dat beleidsmakers en praktijkprofessionals gebruik dienen te maken van wetenschappelijke inzichten bij de ontwikkelingen en uitvoering van beleid. 'De bevindingen van wetenschappelijk onderzoek moeten de beleidsmakers het noodzakelijke empirische kader bieden om een verantwoorde keuze te kunnen maken uit de veelheid aan mogelijk beleidsingrepen, sociale programma's en/of maatregelen' (Devroe, 2010a:32-33). Kennisgebruik draagt bij aan de effectiviteit, efficiëntie en legitimiteit van beleid en regelgeving (Devroe, 2010b). Het gebruik van wetenschappelijke onderzoeksresultaten in beleid is essentieel omdat het kan zorgen voor neutraliteit en rationaliteit in het politieke besluitvormingsproces waar andere factoren zoals ideologie, belangen en institutionele regels het beleid (mede) bepalen (Hughes, 2007; O'Dwyer, 2004).

De relatie tussen wetenschappelijk onderzoek en beleid is de afgelopen jaren vanwege een aantal ontwikkelingen op bestuurskundig- en beleidsniveau meer onder de aandacht komen te staan (Smet, 2013). Ten eerste zijn *'New Public Management'* en *'government governance'* actuele bestuurskundige trends waarin efficiëntie, transparantie en goed bestuur centraal staan (Devos & Verlet, 2010). 'De roep om efficiëntie impliceert een focus op meer en grotere controleerbaarheid in combinatie met een verhoogde kosteneffectiviteit' (Smet, 2013:5). Tevens staat in tijden van economische crisis de publieke sector onder druk, zij dient met zo min mogelijk middelen hoogwaardige dienstverlening te leveren. Hierdoor groeit de vraag naar rationalisering en professionalisering van het beleidsproces (Devroe, 2002). Deze trends hebben een toename van overheidsbemoeienis bij onderzoeksfinanciering en de vraag om beleidsrelevantie bij onderzoekthema's tot gevolg (Benner & Sandström, 2000:298). Hierdoor neemt de vraag naar toegepast beleidsonderzoek toe. 'De verstandhouding tussen wetenschap en beleid is echter lang niet altijd goed' (Tieberghien, 2015:31). Enerzijds beweren onderzoekers dat beleidsmakers onvoldoende gebruik maken van onderzoeksresultaten, anderzijds stellen beleidsmakers dat onderzoeksresultaten niet aansluiten bij praktische vragen vanuit de beleidspraktijk (Smet, 2013). 'De relatie tussen wetenschap en beleid wordt gekenmerkt door een verschil in doeleinden' (Devroe, 2002:61). De gespannen relatie tussen onderzoek en beleid is een belangrijke onderwerp waar wetenschappers al decennia onderzoek naar verrichten en verschillende theorieën over hebben gevormd (Caplan, 1979; Lindblom,

1980; Rich, 1991; Weiss, 1979; Weiss & Bucuvalas, 1980). Een belangrijk onderdeel binnen dit onderzoeksveld is de toepassing van kennisgebruik in beleid. Op verschillende beleidsterreinen is empirisch onderzoek verricht naar de mate van kennisgebruik in beleid en de manier waarop beleidsmakers en praktijkprofessionals kennis voor beleid gebruiken (Weiss, 1979; Nutley, Walter & Davies, 2003). Beleidsfunctionarissen en praktijkprofessionals hebben, op zowel nationaal als lokaal niveau, baat bij het gebruik van onderzoeksresultaten en wetenschappelijke kennis omdat deze verschillende keuzemogelijkheden en beslissingen binnen het werkveld kunnen onderbouwen (Devroe, 2010b). Naast kennisvergaring is het gebruik van wetenschappelijke inzichten in de beleidspraktijk van belang omdat bevindingen uit onderzoeken antwoorden proberen te vinden op belangrijke maatschappelijke kwesties (Devroe, 2002).

In onderzoeken naar kennisgebruik in beleid, is het beleidsdomein ‘drugs’ onderbelicht gebleven (Tieberghien, 2015). ‘Drugsbeleid is één van de meest gepolariseerde onderwerpen binnen het publieke debat en de mediaberichtgeving en heeft daarom vaak de neiging om een dramatische en emotionele toon aan te nemen’ (Tieberghien, 2012:99). Hierdoor is het moeilijk om op een onbevooroordeelde en wetenschappelijke wijze het drugsbeleid te benaderen (Tieberghien, 2012). In Nederland staat het huidige softdrugsbeleid, vanwege internationale en nationale ontwikkelingen, onder druk. Wetenschappers die een bijdrage leveren aan recente debatten omtrent softdrugs stellen dat het softdrugsbeleid verbeterd kan worden als er meer aandacht komt voor wetenschappelijke inzichten over dit onderwerp (Henderson, 2012; Maalsté, 2012; Nutt, 2012). Empirisch onderzoek naar kennisgebruik in het softdrugsbeleid is beperkt. Recent onderzoek heeft zich uitsluitend gericht op de toepassing van kennisgebruik op het landelijke beleidsniveau (Tieberghien, 2015). Vanwege de recente ontwikkelingen in het softdrugsbeleid en het ontbreken van empirisch onderzoek over kennisgebruik in het lokale beleid omtrent (soft)drugs is het interessant om te onderzoeken of het gebruik van wetenschappelijke kennis in lokaal softdrugsbeleid van toepassing is.

1.2. Doel- en vraagstelling

Het doel van deze studie is om inzicht te krijgen in welke mate kennisgebruik van toepassing is op lokaal softdrugsbeleid. Om deze doelstelling te bereiken is het in de eerste plaats noodzakelijk om helder te krijgen of lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals, die werkzaam zijn binnen het softdrugsbeleid, gebruik maken van wetenschappelijke onderzoeksresultaten. Vervolgens is het noodzakelijk om te onderzoeken in welke mate en op welke manier beleidsmakers en praktijkprofessionals deze kennis gebruiken, zodat vastgesteld

kan worden in welke mate beleidsmakers en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis toepassen in de beleidspraktijk omtrent softdrugs.

Vraagstelling

In dit onderzoek staat de volgende vraagstelling centraal;

In welke mate is kennisgebruik van toepassing op lokaal softdrugsbeleid?

Om deze probleemstelling te beantwoorden is de hoofdvraag opgesplitst in twee deelvragen. Deze deelvragen zijn;

- 1. Is er sprake van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid?*
- 2. Wat is de aard van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid?*

1.3. Relevantie

Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is in meerdere opzichten maatschappelijk relevant. In de eerste plaats is het van belang om kennis te vergaren over het gebruik van wetenschappelijke kennis door lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals omdat de gemeenschap jaarlijks geld investeert in onderzoeken uitgevoerd door universiteiten, hogescholen, overheidsdiensten en –instellingen en private onderzoekskantoren (Devroe, 2002). Onderzoeken uitgevoerd door deze instellingen zijn onder andere gefinancierd om de reden dat zij de beleidspraktijk kunnen ondersteunen. Het is daarom belangrijk om te onderzoeken in hoeverre lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals daadwerkelijk gebruiken maken van beschikbare wetenschappelijke kennis. Als er sprake is van kennisgebruik kan dat er (eventueel) voor pleiten om meer te investeren in wetenschappelijk onderzoek (Ritter & Lancaster, 2013). Daarnaast is deze studie relevant voor lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals die werkzaam zijn in de gemeente waar het onderzoek heeft plaatsgevonden. Inzicht in de mate van kennisgebruik leidt mogelijk bij de betrokken actoren tot bewustzijn dat het gebruik van wetenschappelijk onderzoek en systematische kennis nuttig en noodzakelijk is, waardoor zij eventueel in de toekomst meer van wetenschappelijke kennis gebruik gaan maken. Dit heeft mogelijk tot gevolg dat er binnen de lokale beleidspraktijk meer gestreefd wordt naar *'knowledge-based'* en *'evidence-based'* beleidsvoering wat kan leiden tot weldoordachte keuzes in het lokale beleid (Goethals & Ponsears, 2014).

Hoewel de bevindingen van dit onderzoek niet generaliseerbaar zijn naar alle lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals werkzaam binnen het lokale softdrugsbeleid in Nederland, is de verwachting dat de onderzoeksresultaten ook voor andere gemeenten waardevol zijn indien de contextgebondenheid in acht wordt genomen. Dit geldt eveneens voor andere beleidsonderwerpen en domeinen waarop de betrokken actoren werkzaam zijn naast het softdrugsbeleid. Om in de toekomst maatschappelijke vraagstukken op te lossen, zoals de softdrugsproblematiek, is het noodzakelijk dat wetenschappelijke ontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen zich gezamenlijk bundelen, zodat zij tezamen tot een strategische beleidsagenda kunnen komen (Devroe, 2002). Dit onderzoek probeert daar aan bij te dragen door in kaart te brengen tot op welke hoogte wetenschappelijke inzichten een rol spelen bij de lokale (maatschappelijke) ontwikkelingen omtrent softdrugs.

Verder is het van belang om de toepassing van kennisgebruik in beleid vast te stellen omdat het gebruik van wetenschappelijke kennis over een maatschappelijk probleem, in deze studie de softdrugsproblematiek, beleidsmakers en praktijkprofessionals kan laten inzien dat het betreffende onderwerp een gedeelde zorg is van andere beleidsmedewerkers, politiek, wetgevers en burgers (Henry & Mark, 2003). Het gebruik van wetenschappelijke kennis kan mogelijk de samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen zoals openbare orde en veiligheid en gezondheidszorg versterken. Dit onderzoek probeert een bescheiden bijdrage te leveren aan het creëren van bewustzijn bij en tussen lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals in welke mate en op welke manier zij kennis in zetten, waardoor zij van elkaar kunnen leren.

Wetenschappelijke relevantie

Naast de maatschappelijke relevantie is deze studie ook vanuit wetenschappelijk oogpunt relevant. Kennisgebruik is door verscheidene wetenschappers onderzocht en de algehele consensus heerst dat de verschillende actoren in de beleidspraktijk weinig gebruik maken van bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek. Deze conclusie is gebaseerd op gering empirisch materiaal (Smet, 2013). Dit onderzoek wil bijdragen aan het vergaren van aanvullende empirische kennis over de toepassing van kennisgebruik in het beleid. Daarnaast stuit het bestaande empirische onderzoek naar kennisgebruik in beleid op methodologische beperkingen. Problematisch is dat er geen integraal gevalideerd meetsysteem beschikbaar is om de mate van kennisgebruik te onderzoeken (Smet, 2013). De benuttingsladder van Knott en Wildavsky (1980) is het meest omvattende model en wordt daarom in dit onderzoek gebruikt. Het model is echter in strikte zin het meest geschikt als er vooraf informatiebronnen worden geselecteerd. In dit onderzoek is het niet mogelijk om vooraf informatiebronnen te selecteren waardoor het model van Knott & Wildavsky (1980) in ruime zin wordt geïnterpreteerd. Het is van belang om te

onderzoeken in hoeverre het model van Knott & Wildavsky (1980) bruikbaar is om kennisgebruik in zijn algemeenheid vast te stellen in de lokale beleidspraktijk. Tevens is het wetenschappelijk relevant om de toepassing van kennisgebruik te onderzoeken in het lokale softdrugsbeleid omdat empirisch onderzoek hierover ontbreekt. Uit een recente publicatie van Tieberghien (2015) blijkt dat beleidsmakers in het Belgisch drugsbeleid wetenschappelijke kennis deels conceptueel maar voornamelijk politiek-symbolisch gebruiken. Dit zijn vormen van kennisgebruik die nader worden toegelicht in het theoretisch kader. Deze studie levert aanvullend empirisch materiaal over het gebruik van kennis in lokaal softdrugsbeleid. Het onderzoek heeft als doel een bescheiden bijdrage te leveren aan inzicht in het vraagstuk over de toepassing van kennisgebruik in beleid.

1.4. Lijst met afkortingen

APV	Algemeen Plaatselijke Verordening
B & W	College van Burgemeesters en Wethouders
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCV	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
NPM	New Public Management
THC	Tetrahydrocannabinol
V & J	Ministerie van Veiligheid en Justitie
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VSW	Ministerie van Volksgezondheid, Sport en Welzijn

1.5. Leeswijzer

De opzet van het onderzoek is als volgt. Het tweede hoofdstuk van het onderzoek behandelt het theoretisch kader. Daarin komen de concepten kennis, beleid en kennisgebruik aan bod, daarna volgen theorieën over de relatie tussen de concepten. Aansluitend worden theoretische inzichten over de mate en aard van kennisgebruik in beleid besproken. Het derde hoofdstuk voorziet in een uitvoerige beschrijving van het onderzoekonderwerp: het drugsbeleid en in het bijzonder de softdrugsproblematiek. Het vierde hoofdstuk gaat in op de methodiek die gebruikt wordt gedurende het empirisch onderzoek. Hoofdstuk vijf analyseert de empirische resultaten van het onderzoek. Tenslotte volgt in hoofdstuk zes de conclusie, het antwoord op de hoofdvraag, op basis van het theoretisch kader en de resultaten van het empirisch onderzoek en worden enkele discussiepunten besproken.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader: kennis voor beleid

Inleiding

Dit theoretisch kader schetst een noodzakelijk conceptueel en theoretisch raamwerk waarmee de empirische resultaten, over kennisgebruik in beleid, kunnen worden geïnterpreteerd ter beantwoording van de onderzoeksvraag. Het gebruik van wetenschappelijke kennis in beleid van het openbaar bestuur is een buitengewoon complex fenomeen waar wetenschappers al decennia lang onderzoek naar verrichten (Caplan, 1979; Lindblom, 1980; Rich, 1991; Weiss, 1979; Weiss & Bucuvalas, 1980). 'De gespannen verhouding tussen wetenschappelijke kennis en beleid is een uitvoerig beschreven beleidswetenschappelijk en bestuurskundig probleem' (Van Asselt, Faas, Van der Molen & Veenman, 2010:213). Het gebruik van wetenschappelijke kennis in beleid is beperkt vanwege de moeilijke relatie tussen wetenschap en beleid (Devroe, 2002). Het onderzoeksveld die naar dit fenomeen onderzoek verricht heet *'knowledge utilisation research'*. De theoretische uitgangspunten in deze studie zijn ontleend aan literatuur uit dit onderzoeksveld.

De eerste paragraaf in dit hoofdstuk licht het concept kennis toe. Vervolgens komt in paragraaf twee het concept beleid aan de orde. De derde paragraaf zet het concept kennisgebruik uiteen. De vierde paragraaf beschrijft de relatie tussen kennis en beleid. Het gebruik van kennis in de beleidspraktijk komt in paragraaf vijf aan bod. Paragraaf zes bespreekt de ontwikkelingen van de rol van wetenschap voor beleid. Tenslotte volgt in paragraaf zeven de conclusie van dit hoofdstuk en de koppeling naar het onderzoeksonderwerp: het drugbeleid en de softdrugsproblematiek.

2.1. Het concept kennis

2.1.1. Wat is kennis?

Inzicht in het concept kennis is noodzakelijk om kennisgebruik in beleid te onderzoeken. Opmerkelijk is dat in sommige onderzoeken naar kennisgebruik het begrip kennis niet gedefinieerd is (Landry, Amara & Lamari, 2001a; Lester, 1993; Oh & Rich, 1996). In andere wetenschappelijke onderzoeken is kennis heel breed gedefinieerd.

Traditioneel gezien wordt er in het wetenschappelijk onderzoek naar kennisgebruik voor beleid onderscheid gemaakt tussen data, informatie en kennis (Knott & Wildavsky, 1980; Majone, 1989; Rich, 1997). Data is ruw materiaal, zoals een variabele of statistiek, en op zichzelf nietszeggend omdat het geen richting geeft aan beleid. Als data gestructureerd en ondersteund zijn door een

bepaalde theorie kan er worden gesproken over informatie in plaats van data. Bij informatie zijn variabelen gerelateerd aan effecten maar deze veronderstellingen zijn nog niet getoetst, dit is het verschil met kennis (Knott & Wildavsky, 1980). *'Knowledge is, therefore, a definitive statement of what will happen; information is an educated guess'* (Knott & Wildavsky, 1980:548). Bij kennis is het verband van deze variabelen gespecificeerd en is duidelijk welke consequenties daaraan verbonden zijn. Edelenbos (2000) hanteert een zelfde soort indeling als Knott en Wildavsky (1980) en voegt een vierde term aan data, informatie, kennis toe, namelijk wijsheid.

- Gegevens: losse, ongeordende data;
- Informatie: zinvol geordende gegevens;
- Kennis: in een persoon of organisatie gestolde informatie;
- Wijsheid: combinatie van kennis, ervaring en intuïtie

Beide definities omschrijven kennis als op een geordende manier, vastgestelde informatie die als waarheid wordt beoordeeld. In dit onderzoek wordt in navolging van Knott & Wildavsky (1980) en Edelenbos (2000) kennis gedefinieerd als; gestructureerde en zorgvuldig getoetste informatie.

2.1.2. Wetenschappelijke kennis

Wetenschappelijke kennis beschouwt men als de superieure vorm van kennis, omdat het een set regels biedt voor onderzoek waardoor kennis systematisch en precies kan worden vastgesteld en menselijk vooringenomenheid en fouten zoveel mogelijk worden voorkomen (Rich, 1997). Wetenschap is 'het werven van kennis waarbij hoge eisen worden gesteld aan de methode' (Schilfgaarde, zoals geciteerd in Devroe, 2002:29). De eerste eis die aan wetenschappelijk onderzoek wordt gesteld is dat er sprake dient te zijn van objectief onderzoek waardoor er waarheidsuitspraken gedaan kunnen worden. Daarnaast is het van belang dat wetenschappelijk onderzoek reproduceerbaar is, zodat het resultaat getoetst kan worden en dus falsifieerbaar is (Vranckx, in Devroe, 2002). Alleen als aan deze eisen is voldaan spreekt men van 'wetenschappelijk'. Door deze eisen onderscheidt wetenschappelijk onderzoek zich van andere manieren van kennisverwerving (Devroe, 2002).

De algemene doelstelling van wetenschap is 'het verwerven van systematische algemeen geldende kennis met betrekking tot de natuurlijke wereld (Richter in Devroe, 2002:39). Het doel van het wetenschappelijk onderzoek is afhankelijk van de probleemstelling, het project en de insteek van de beleidsmaker/ opdrachtgever (Devroe, 2002). Wetenschappelijk onderzoek is ruwweg onder te verdelen in fundamenteel onderzoek en toegepast beleidsonderzoek.

Wetenschappers aan universiteiten voeren fundamenteel onderzoek uit. Bij dit type onderzoek wordt het onderzoeksonderwerp niet bepaald door opdrachtgevers/ beleidsmakers maar is de wetenschapper vrij, aan de hand van eigen ideeën en creativiteit, om zelf een onderwerp te kiezen. ‘Het gaat essentieel om onderzoekspraktijken die enkel ten dienste staan van de ontwikkeling, evaluatie en falsificatie van wetenschappelijke waarheidsaanspraken’ (Vranckx, zoals geciteerd in Devroe, 2002:41). Het streven naar objectieve kennis staat centraal waarbij aan praktische toepasbaarheid en beleidsnut in principe geen belang wordt gehecht (Devroe, 2002). Toegepast beleidsonderzoek daarentegen wordt uitgevoerd in opdracht van een opdrachtgever. Bij deze vorm van kennisvergaring wordt met behulp van wetenschappelijke methoden en technieken getracht een oplossing te vinden voor specifieke menselijke en maatschappelijke problemen (Devroe, 2002). ‘Een algemene doelstelling van de beleidsgerichte wetenschap bestaat erin aan te geven waar precies de grenzen en mogelijkheden liggen van het overheidsbeleid om maatschappelijke processen in de gewenste richting bij te sturen’ (Devroe, 2002:51). In deze studie is de definitie van wetenschappelijke kennis: gestructureerde en zorgvuldig getoetste informatie met hoge eisen aan de methode.

Besluit

Op basis van de definities van Knott & Wildavsky (1980) en Edelenbos (2000) is de definitie van kennis: gestructureerde en zorgvuldig getoetste informatie. Wetenschappelijke kennis is de superieure vorm van kennis om tot de werkelijkheid te komen en valt onder te verdelen in fundamenteel- en toegepast beleidsonderzoek. Nu het concept kennis helder is komt in de volgende paragraaf het concept beleid aan de orde.

2.2. Het concept beleid

2.2.1. Wat is beleid?

Toelichting van het concept beleid is noodzakelijk om de kennisgebruik voor beleid te onderzoeken. Beleid speelt op verschillende terreinen en niveaus een belangrijke rol. In zowel de publieke sector (de politiek en het openbaar bestuur) als in de private sector (het bedrijfsleven en het particulier initiatief) is beleid een sleutelwoord (Hoogerwerf & Herweijer, 2008). Dit onderzoek focust zich, vanwege de gestelde onderzoeksvraag, uitsluitend op het overheidsbeleid.

De overheid is verantwoordelijk voor een groot aantal taken in de Nederlandse samenleving. Op verschillende beleidsniveaus, nationaal, regionaal en lokaal, en verschillende beleidsterreinen maakt de overheid daarom beleid (Van Hoesel, Leeuw & Mevissen, 2005), in continue

wisselwerking met maatschappelijke groepen en individuele burgers (Hoogerwerf & Herweijer, 2008). De onderbouwing van de gekozen definitie van beleid staat centraal in deze paragraaf.

Beleid: een verscheidenheid aan definities

Verschillende wetenschappers hebben zich gebogen over het definiëren van het begrip beleid. Het concept is vanuit verschillende perspectieven benaderd waardoor een verscheidenheid aan definities ontstaan (Hoogerwerf & Herweijer, 2008). Bij sommige definities ligt de nadruk op de focus (wat is beleid) en bij andere begripsomschrijvingen meer op de locus (wie maakt beleid) (Hupe, 2007). Laswell en Kaplan (1970:71) hebben publiek beleid omschreven als; *'a projected program of goals, values, and practices'*. Deze definitie veronderstelt dat beleid altijd een programma betreft. Dit is in werkelijkheid niet het geval, onder beleid vallen ook besluiten, wetten enzovoort. Publiek beleid houdt volgens Easton (1953:130) het volgende in *'the authoritative allocation of values for the whole society'*. Dit is een brede definitie omdat het begrip *'values'* meerdere betekenissen kan vervullen. Kuypers (1980:19) duidt beleid als volgt *'een systeem van gekozen elementen, waarvan elk zich tot een of meer andere verhoudt als een doel tot een middel of als een middel tot een doel'*. Ook in deze definitie ligt de nadruk op wat beleid inhoudt en niet zozeer wie betrokken is bij het beleidsproces.

Daarentegen zijn er ook definities die beleid vanuit de actor benaderen. Dye (1987) stelt de overheid centraal in zijn definitie. *'Public policy is whatever governments choose to do or not to do'* (Dye, 1987:2). Tevens beschrijven Bovens, 't Hart en Twist (2001:28) beleid als *'de voornemens, keuzes en acties van een of meer bestuurlijke instanties gericht op de sturing van een bepaalde maatschappelijke ontwikkeling'*. In deze definitie komt de actor, de bestuurlijke instanties, ook duidelijk naar voren. Bovenstaande definities maken duidelijk dat de focus en locus niet in iedere definitie naar voren komen en dat er verscheidene definities van beleid bestaan (Hupe, 2007).

In dit onderzoek is gekozen om de definitie van beleid, zoals omschreven door Hoogerwerf (2003) te hanteren. Dit vanwege de eenvoudige omschrijving en heldere argumenten waarom juist deze elementen noodzakelijk zijn om een goede definitie van beleid te geven (Van Hoesel, Leeuw & Mevissen, 2005). Hoogerwerf (2003:20) definieert beleid als volgt:

'Het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen en bepaalde tijdskeuzen'.

De keuze voor deze definitie wordt per element uiteengezet. Ten eerste vallen onder het ‘streven naar het bereiken’ zowel gedragingen als opvattingen waardoor bij deze definitie van beleid naast een plan ook enkel handelen kan worden verstaan (Hoogerwerf & Herwijer, 2008). Hierdoor is het bereik van de definitie groter dan bij andere begripsomschrijvingen waar de focus enkel ligt op handelen of een plan. Daarnaast stellen Hoogerwerf en Herwijer (2008) dat het noodzakelijk is de elementen ‘bepaalde doeleinden en met bepaalde middelen’ op te nemen in de definitie van beleid omdat zij de grondstructuur bepalen van elk beleid. Tenslotte is het element tijd opgenomen in deze definitie namelijk: ‘bepaalde tijdskeuzen’. Dit element is onmisbaar omdat het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen verbonden is aan bepaalde tijdstippen (Hoogerwerf & Herwijer, 2008). Bij vele andere definities van beleid ontbreekt één of meer van deze essentiële elementen, waardoor de definitie van Hoogerwerf (2003) veelvuldig is gehanteerd door wetenschappers (Van Hoesel, Leeuw, & Mevissen, 2005).

Besluit

De overheid ontwikkelt beleid zodat zij haar taken voor de samenleving op een verantwoorde manier kan uitoefenen. De verscheidenheid aan definities geeft aan dat beleid geen eenduidig concept is. In deze studie naar de toepassing van kennisgebruik in beleid staat de definitie van Hoogerwerf (2003) centraal omdat deze definitie het meest omvattend is. Nu de concepten kennis en beleid zijn toegelicht voorziet paragraaf drie in het definiëren van het concept kennisgebruik.

2.3. Het concept kennisgebruik

2.3.1. Wat is kennisgebruik?

De concepten kennis en beleid zijn in de vorige twee paragrafen uiteengezet. Nu is het van belang om nader in te gaan op de term kennisgebruik. Wat kan er onder kennisgebruik worden verstaan? De definitie en invulling van het begrip kennisgebruik is uitgebreid bediscussieerd in de *‘knowledge utilization’* literatuur (Mandell & Sauter, 1984; Oh, 1996a; Rich & Oh, 1993; Rich, 1991). Doordat wetenschappers verschillende opvattingen hebben over het kennisgebruik in beleid is er geen algemeen aanvaarde definitie (Bax, 2011).

De uitkomstbenadering en de procesbenadering

De term kennisgebruik is binnen de literatuur in enge en in ruime zin gedefinieerd. Deze twee definities sluiten aan bij de twee verschillende manieren waarop kennisgebruik kan worden ingedeeld, als een uitkomst en als een proces (Rich, 1997). In enge zin houdt kennisgebruik het

volgende in: *'Utilization occurs when there is an immediate, concrete, and observable effect on specific decisions and program activities resulting directly from evaluation research findings'* (Rich & Goldsmith, 1983:95). Volgens deze enge definitie kan er alleen van kennisgebruik worden gesproken als er een onmiddellijk, concreet en observeerbaar effect is waargenomen. De enge definitie sluit aan bij de uitkomstbenadering van kennisgebruik. Er is alleen sprake van kennisgebruik als deze kennis zichtbaar invloed heeft op het beleid (Rich, 1997).

De ruime definitie van kennisgebruik luidt als volgt: *'the study of how individuals and teams acquire, construct, synthesize, share and apply knowledge'* (Greenhalgh, Robert, Bate, Kyriakidou, Macfarlane & Peacock, 2005:588). Kennisgebruik omvat in deze ruime definitie al het gebruik van kennis door beleidsmakers en praktijkprofessionals die betrokken zijn bij het beleid. Deze ruime definitie benadert kennisgebruik als een proces: *'a series of events which may or may not lead to a specific action by a particular actor at a given point in time'* (Rich, 1997:17). Hierbij is de functie die kennis vervult gedurende het beleidsproces van belang en niet de zichtbare uitkomst van kennis in beleid. Beleidsmakers en praktijkprofessionals kunnen namelijk ook kennis gebruiken zonder dat dit te zien is in beleid (Lampinen, 1992). Of de gebruikte kennis daadwerkelijk invloed uitoefent op beleid is in de procesbenadering dan ook irrelevant (Rich, 1997).

De uitkomstbenadering kampt met enkele conceptuele en methodologische beperkingen (Rich, 1997). Deze benadering richt zich alleen op de werkelijk zichtbare impact van kennisgebruik op beleid waardoor deze benadering niet het algehele gebruik van kennis door beleidsmakers en praktijkprofessionals weergeeft. Praktische bezwaren van de uitkomstbenadering van kennisgebruik sluiten hier eveneens bij aan. De veronderstelling dat kennisgebruik kan worden geanalyseerd aan de hand van beleidsdocumenten is onrealistisch omdat deze methode niet het volledige beeld van kennisgebruik door beleidsmakers weergeeft (Smet, 2013). Rich (1997) is vanwege het completer beeld dat ontstaat bij de procesbenadering voorstander van dit perspectief. Dit onderzoek sluit hierbij aan en tracht aan de hand van de procesbenadering een volledig beeld van kennisgebruik door beleidsmakers en praktijkprofessionals voor beleid in kaart te brengen.

Besluit

In de literatuur is geen overeenstemming over de definitie van het concept kennisgebruik omdat er twee verschillende benaderingen zijn, de uitkomstbenadering en de procesbenadering. De procesbenadering van kennisgebruik staat in deze studie centraal omdat deze benadering ernaar streeft om het volledige kennisgebruik in beleid weer te geven.

2.4. De relatie tussen wetenschap en beleid

Inleiding

De relevante concepten zijn in de vorige paragrafen gedefinieerd waardoor het nu mogelijk is om de theorie, van het te onderzoeken fenomeen, te bespreken. Deze paragraaf beschrijft kort (enkele) theoretische uitgangspunten over de relatie tussen wetenschap en beleid. Eerst komt het spanningsveld tussen wetenschap en beleid aan bod. In de tweede deelparagraaf volgen de belangrijkste pijnpunten tussen beleid en wetenschap. De derde deelparagraaf gaat in op de verschillende functies die wetenschappelijke kennis kan vervullen in beleid.

2.4.1. Spanningsveld tussen wetenschap en beleid

Kennisgebruik voor beleid is één onderdeel van het bredere onderzoeksveld waar de gespannen verhouding tussen wetenschappelijke kennis en beleid centraal staat. Om de toepassing van wetenschappelijk kennis in het lokale beleid te onderzoeken is het noodzakelijk om eerst inzicht te geven in het spanningsveld tussen wetenschap en beleid. 'De relatie tussen wetenschap en beleid wordt gekenmerkt door een verschil in doeleinden. Wetenschap wil expliciteren, verklaren en kennis vermeederen. Beleid is gericht op verandering en wil manipuleren, sturen en problemen oplossen' (Devroe, 2002:61). Wetenschap en beleid zijn twee verschillende werelden met elk hun eigen logica regels en spelers waardoor er sprake is van een spanningsveld (Devroe, 2010b).

Volgens de 'tweeculturenthese' bestaat er tussen wetenschap en beleid een kloof vanwege het verschil in eigenheid en organisatorische context. Consensus en onderhandelbaarheid zijn van groot belang binnen de politiek-bestuurlijke logica, terwijl binnen de analytische wetenschap de rationaliteit centraal staat (Lindblom, 1980). Door deze grote kloof is interactie haast onmogelijk (Caplan, 1979; Rich, 1991). Deze theorie geeft inzicht in de gespannen relatie tussen wetenschap en beleid. Deze theorie wordt in deze studie verder niet toegepast omdat de relatie tussen wetenschap en beleid niet centraal staat maar de toepassing van kennisgebruik in het lokale beleid. Om dit te onderzoeken is inzicht nodig in de pijnpunten van de politiek-bestuurlijke organisatie en de wetenschap.

2.4.2. Pijnpunten tussen beleid en wetenschap

'De belangrijkste pijnpunten op het vlak van politiek-bestuurlijke organisatie situeren zich op het niveau van de input, bestuurslogica, tijdshorizon en beperkte wendbaarheid van het beleid. Op het niveau van wetenschappelijk onderzoek zijn vooral het gebrek aan neutraliteit, fragmentarische kennis, onzekerheid en afwezigheid van consensus problematisch' (Smet,

2013:19). Deze pijnpunten kunnen gebruik van wetenschappelijk onderzoek op beleidsniveau ernstig belemmeren (Manning & Yursza Warfield, 2009). Eerst komen de pijnpunten van de politiek- bestuurlijke organisatie aan bod. Daarna wordt kort ingegaan op belemmerende kenmerken van wetenschappelijk onderzoek voor beleid.

Ten eerste input. Wetenschappelijke kennis is slechts een klein deel van de enorme hoeveelheden informatie die beleidsmakers binnenkrijgen. Sorian & Baugh (2002) spreken zelfs van een overaanbod. Als gevolg hiervan vindt vanwege tijdgebrek noodzakelijkerwijs, soms onbewust, een informatie filteringsproces plaats (Weiss & Bucuvalas, 1980; Boulding, 1956). Volgens Weiss en Bucuvalas (1980) moet onderzoek aan drie eisen voldoen wil het door het informatie filteringsproces heen komen. Ten eerste is het van belang dat het onderzoek relevant is voor de beleidsmaker, ten tweede toetst de beleidsmaker, op basis van de kwaliteit van de methode en ervaring, de betrouwbaarheid van het onderzoek. Als laatste speelt conformiteit een rol. Als de onderzoeksresultaten overeenkomen met de verwachtingen van de beleidsmaker dan let de beleidsmaker minder op de kwaliteit van het onderzoek. Indien dit niet het geval is gaat de aandacht van de beleidsmaker eerder uit naar de kwaliteit van de methode van het onderzoek (Florio & Demartini, 1993). Bij het selecteren van onderzoeken op relevantie speelt de ervaring, expertise een belangrijke rol (Richardson, 2013).

Naast input bemoeilijkt de bestuurslogica ook het gebruik van wetenschap in beleid. Beleidsmakers opereren binnen hun eigen logica en organisatiestructuren. Probleemdefinities en resultaten van wetenschappelijke onderzoeken komen meestal niet overeen met de bestuurlijke definities en afbakeningen. Dit verschil is te wijten aan de bestuurlijke bevoegdheden en bestuurlijke regelingen waaraan beleidsmakers gebonden zijn. Beleidsmakers stellen dan ook met enige regelmaat dat wetenschappelijk onderzoek niet aansluit bij de noden van de beleidsmaker (Smet, 2013).

De tijdshorizon is het derde pijnpunt van de politiek- bestuurlijke organisatie. In de politiek vragen bepaalde situaties om direct ingrijpen waardoor snel beslissen onvermijdbaar is. Hierbij kan het gaan om relatief onbekende fenomenen waar weinig wetenschappelijk kennis over beschikbaar is. Wachten op resultaten uit nog uit te voeren wetenschappelijk onderzoek is dan onmogelijk. Daarnaast heeft de beleidsmaker, vanwege machtswisselingen in de politiek, slechts beperkte tijd om zijn verantwoordelijkheden uit te voeren. Dit komt de continuïteit van het beleid niet ten goede. Beleidsmakers beschikken over (te) weinig tijd om wetenschappelijke onderzoeken te bestuderen. Bovendien wordt vanwege de beperkte tijd vaker een beroep gedaan op opdrachtonderzoek (Smet, 2013). Dit korte termijn onderzoek is niet bevorderlijk

voor de continuïteit van het wetenschappelijk onderzoek in het algemeen omdat eventueel noodzakelijk vervolgonderzoek naar aanleiding van opdrachtonderzoek vaak niet wordt uitgevoerd vanwege de beperkte tijd en middelen (Devroe, 2002).

Het laatste pijnpunt met betrekking op de politiek-bestuurlijke organisatie is de beperkte wendbaarheid van beleid en de beleidsmakers. De overheid is een traag orgaan. Er vinden slechts kleine wijzigingen in beleid plaats, grote beleidsveranderingen zijn niet gebruikelijk (Smet, 2013). Het wijzigen van een bepaalde beleidskoers is lastig en kostbaar. Een directe beleidsverandering vanwege een nieuw wetenschappelijk onderzoek vindt bijna nooit plaats (Ritter & Lancaster, 2013). Bestaand beleid is namelijk gebaseerd op bepaalde patronen, gewoontes, ideeën en opvattingen enzovoort (Pierson, 2000).

Nu de belangrijkste pijnpunten van de politiek- bestuurlijke organisatie zijn weergegeven komen de belemmeringen van de wetenschap aan bod. Ten eerste hebben wetenschappelijke onderzoeken een fragmentarisch karakter; de verklaringen uit wetenschappelijk onderzoek worden ingeperkt door de gekozen invalshoek (Smet, 2013). Onderzoeksresultaten geven geen directe antwoorden op problemen waardoor vaak vervolgonderzoek noodzakelijk is. Beleidsmakers zijn echter op zoek naar oplossingen waardoor zij zich voornamelijk richten op de beleidsaanbevelingen uit onderzoeken (Nelen, 2010). ‘Voor een beleidsmaker is deze verscheidenheid, onzekerheid en het gebrek aan consensus met betrekking tot de aanpak en analyse van onderzoeksproblemen bijzonder moeilijk te interpreteren in functie van beleidsmaatregelen, de praktijk is ingewikkeld en onderzoeken spreken elkaar vaak tegen’ (Smet, 2013:41).

Verder is de neutraliteit van de wetenschap een belangrijk pijnpunt. Wetenschappers proberen waardenvrije empirische bewijzen te leveren. Bij de interpretatie van wetenschappelijke bewijzen door wetenschappers spelen onbedoeld ethische en sociale waarden een rol (Kitcher, 2001; Longino, 1990). Wetenschappelijke debatten over beleidsmatige onderwerpen gaan niet louter of empirische waardevrije gegevens maar over de onenigheid tussen onderliggende aannames (De Melo- Martín & Intemann, 2012). De neutraliteit van de wetenschap is dus beperkt, wat ook een verklaring biedt voor onderzoeksresultaten die ver uit elkaar liggen. Uit onderzoek blijkt dat beleidsmakers de voorkeur hebben voor statistische gegevens omdat zij cijfermatige gegevens als objectiever beschouwen. Hierbij vergeten zij dat de grenzen die bepalen welke cijfers in welke categorie vallen subjectief zijn bepaald (Popkewitz & Lindblad, 2000). De hierboven besproken pijnpunten op het gebied van zowel beleid als wetenschap bemoeilijken de relatie tussen deze twee verschillende werelden.

2.4.3. Functies van kennis in beleid

Ondanks het spanningsveld tussen wetenschap en beleid kan wetenschappelijke onderzoek verschillende functies vervullen in beleid. In de procesbenadering van kennisgebruik, zoals besproken paragraaf 2.3., is de functie die wetenschappelijke kennis vervult gedurende het beleidsproces van belang (Rich, 1997). Omdat deze benadering centraal staat in deze studie beschrijft deze paragraaf de functies van kennis in het beleidsproces.

De functies van wetenschappelijk onderzoek in het beleidsproces zijn door verschillende wetenschappers beschreven aan de hand van de verschillende beleidsfasen in het beleidsproces (Cook, 2001; Kingdon, 2003; Lampinen, 1992; Penninx, 1988). Het model van Penninx (1988) is weergegeven in tabel 1 omdat het helder de functies weergeeft die wetenschappelijke kennis kan vervullen in de verschillende fasen van het beleidsproces. Het model van Penninx (1988) onderscheidt vier verschillende beleidsfasen (het fasenmodel), waar kennis in elke fase een andere functie heeft. Smet (2013) onderschrijft het belang van het model van Penninx (1988) omdat het volgens haar een realistische bijdrage levert om de rol van kennis in het beleidsproces te onderzoeken. In tabel 1 is zichtbaar dat het gebruik van onderzoek afneemt naarmate het beleidsproces vordert. Penninx (1988) constateert dat de rol van onderzoek het grootst is aan het begin van het beleidsproces en afneemt naarmate het beleid wordt vastgesteld. Recent empirisch onderzoek van Smet (2013) sluit hierbij aan; sociaal- wetenschappelijk onderzoek heeft het meeste invloed bij de beleidsvoorbereiding en neemt af als het beleidsproces vordert. Interne documenten die nog besproken dienen te worden, zoals beleidsnota's en beleidsbrieven bevatten meer wetenschappelijke kennis dan zaken die al gedurende langere tijd gelden zoals wetgevende teksten.

In dit onderzoek is er voor gekozen de mate van toepassing van kennisgebruik in beleid niet te onderzoeken aan de hand van het model van Penninx (1988) omdat het fasenmodel ernstig bekritiseerd is in de literatuur. Volgens verschillende wetenschappers is het onmogelijk om onderscheid te maken tussen de verschillende beleidsfasen (Kingdon, 2003; Lindblom, 1980; Wildavsky; 1992). Er is dan ook beperkte empirische kennis beschikbaar over de functies en gebruik van wetenschappelijk onderzoek in de verschillende beleidsfasen (Smet, 2013). Hieruit blijkt wederom de complexiteit van kennisgebruik in beleid. Het is van belang het model van Penninx (1988) in het achterhoofd te houden bij het analyseren van empirisch materiaal van deze studie, omdat het model mogelijk een verklaring biedt voor de mate van kennisgebruik door de verschillende beleidsmakers en praktijkprofessionals.

Tabel 1: Functies en benutting van kennis volgens beleidsfasen (Penninx, 1988) in Smet (2013:86)

Beleidsfase	Functie van onderzoek	Doorwerking onderzoek
Erkenning probleem	Ordering en systematisering kennis Hanteerbare formulering en definitie van het probleem	Eerder groot: Op definitieve van problemen, uitgangspunten beleid
Formulering beleid	Informatie leveren over elementen in de beleidsformulering Budget onderzoek stijgt, maar meer aan beleid gebonden	Kleinere invloed: Minder inhoudelijk, wel mogelijke invloed op concrete vormgeving
Oplossen beleidsprobleem	Evaluatie concrete beleidsmaatregelen en -instrumenten	Invloed verkleint: Uitgangspunten beleid kunnen niet meer ter discussie worden gesteld
Beheer van het beleid	Geen echte functie	Bijna onbestaand: Volledig ondergeschikt aan beleid.

Besluit

Er is sprake van een spanningsveld tussen de wetenschap en de beleidspraktijk. Verschillende pijnpunten aan beide kanten leiden tot belemmeringen voor kennisgebruik in beleid. Toch is het gebruik van wetenschappelijke kennis in beleid van belang omdat het verschillende functies kan vervullen gedurende het beleidsproces.

2.5. Het gebruik van kennis in de beleidspraktijk

Deze paragraaf behandelt theorieën over kennisgebruik door beleidsmakers en praktijkprofessionals in de beleidspraktijk. De behoeften van de gebruiker in de beleidspraktijk komen in de eerste deelparagraaf aan de orde. Daarna volgt in de tweede deelparagraaf een beschrijving van het model van Knott & Wildavsky (1980) waarmee de mate van kennisgebruik in beleid kan worden vastgesteld. De derde deelparagraaf gaat in op de verschillende vormen van kennisgebruik door beleidsmakers en praktijkprofessionals, ontwikkelt door Weiss (1977).

2.5.1. Gebruikersbehoeften

Beleidsmakers en praktijkprofessionals in de beleidspraktijk gebruiken wetenschappelijke kennis als deze aansluit bij hun behoeften. Deze behoeften bepalen de voorwaarden waaraan wetenschappelijke kennis moet voldoen indien deze gebruikt wil worden voor beleid (Bax, 2011). De eerste voorwaarde voor kennisgebruik in de beleidspraktijk is dat wetenschappelijke kennis aansluit bij de verwachtingen van de gebruiker (Dunn, 1980; Weiss & Buchavalas, 1980). De wetenschappelijke onderzoeksresultaten moeten op het juiste moment verschijnen om gebruikt te worden in het beleidsproces. Zoals reeds in paragraaf 2.4.3. gesteld vervult wetenschappelijke kennis in iedere beleidsfase een andere functie. Iedere fase stelt daarom

andere eisen aan wetenschappelijke kennis. Bij evaluatie van beleid zijn bijvoorbeeld onderzoeksresultaten over de effecten van beleid relevant en niet wetenschappelijke kennis over probleemdefinities (Dunn, 1980; Penninx, 1988).

Verder is het essentieel dat de inhoud van het wetenschappelijke onderzoek aansluit bij de vraag in de beleidspraktijk (Jasanoff, 1994). Het onderwerp van de studie moet overeenkomen met de informatiebehoefte van de beleidsmaker of praktijkwerker (Oh & Rich, 1996). Van cruciaal belang is het nut, de haalbaarheid en de uitvoering van de onderzoeksresultaten. Beleidsaanbevelingen in wetenschappelijk onderzoek kunnen de toepassing van onderzoeksresultaten bevorderen (Landry, Amara, Lamari, 2001b; Weiss & Bucuvalas, 1980). Daarnaast is het noodzakelijk dat de beleidsmaker vertrouwen heeft in de methode van het wetenschappelijk onderzoek (Jasanoff, 1994; Weiss & Bucuvalas, 1980). Garantie van kwaliteit van het onderzoek geeft de beleidsmaker vertrouwen in de uitkomsten van het onderzoek. Hierbij speelt de reputatie van de wetenschapper een rol (Huberman, 1994; Oh en Rich, 1996). Indien wetenschappelijk onderzoek aan deze gebruiksbehoefte voldoet, is het waarschijnlijker dat de beleidsmaker of praktijkwerker gebruik maakt van wetenschappelijke kennis. Deze voorwaarden zijn belangrijke aandachtspunten om de toepassing van kennisgebruik in lokaal beleid te verklaren.

2.5.2. De mate van kennisgebruik

Om de mate van het gebruik van kennis te beoordelen in beleid zijn er verschillende schalen ontwikkeld, onder andere *'the Hall levels of use scale'* (Hall, Loucks, Rutherford & Newlove, 1975), *'the Pelz and Horsley research utilization index'* (Pelz & Horsley, 1981) en enkele andere schalen (Johnson, 1980; Larsen, 1982; Van de Vall & Bolas, 1982). Deze schalen zijn een stap in de goede richting om kennisgebruik te meten maar hebben volgens Landry et al. (2001b) verschillende tekortkomingen. Ze zijn te gefocust op een lineair verband tussen onderzoek en beleid, of te gespecificeerd naar individueel gebruik of te veel gedefinieerd in termen van perceptie. Volgens Landry et al. (2001b) heeft de schaal van Knott & Wildavsky (1980) deze tekortkomingen niet.

Benuttingsladder Knott & Wildavsky (1980)

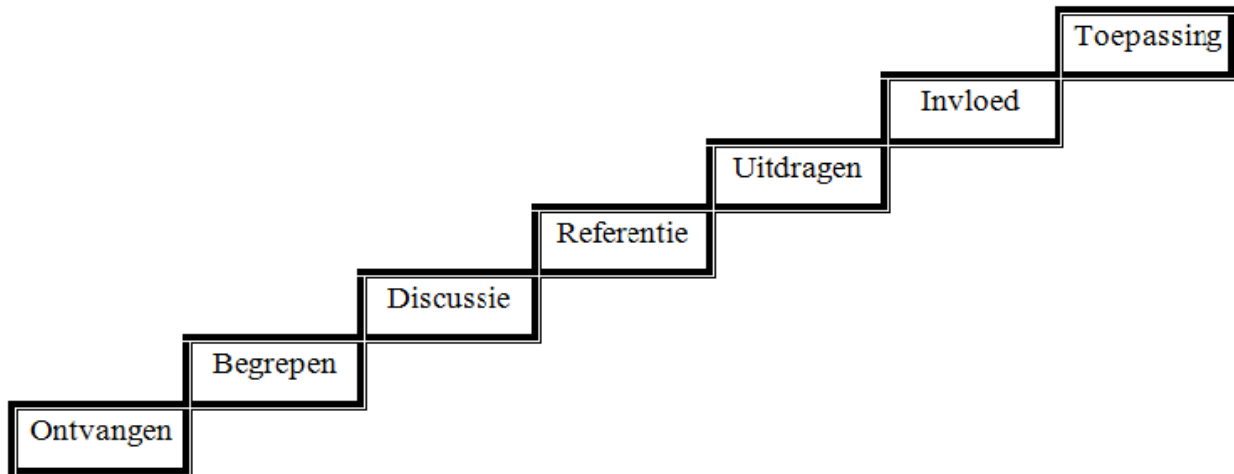
Knott & Wildavsky (1980) hebben een benuttingsladder ontwikkeld om de mate van kennisgebruik in beleid vast te stellen, ook wel *'the ladder of research utilization'* genoemd. Deze benuttingsladder (zie figuur 1) onderscheidt zeven fasen van kennisgebruik. Bij iedere fase is er sprake van gebruik van kennis. De benuttingsladder is een cumulatieve schaal wat inhoudt dat iedere fase gepasseerd dient te zijn om uiteindelijk de laatste fase van kennisgebruik te bereiken

(Landry et al., 2001b). De zeven verschillende fasen van de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) van kennisgebruik worden achtereenvolgend toegelicht.

De eerste fase van de benuttingsladder is 'ontvangen'. In deze fase is er sprake van het kennisgebruik als beleidsmaker de beleidsrelevante informatie heeft ontvangen. In de tweede fase, 'begrepen en gelezen', is het vereist dat de beleidsmaker de studie heeft gelezen en begrepen. 'Referentie' is de derde fase van de benuttingsladder van Knott en Wildavsky (1980). In deze fase is het criterium van kennisgebruik dat het onderzoek de wijze waarop de beleidsmaker de wereld ziet heeft doen veranderen. Als wetenschappelijke kennis het begrip van de beleidsmaker over de kansen of impact van bepaalde beleidseffecten heeft gewijzigd, dan is er sprake van kennisgebruik. Op de lange termijn past de beleidsmaker de kennis, die zijn referentiekader hebben veranderd, toe op de beleidsprioriteiten en refereert naar deze onderzoeksresultaten (Knott & Wildavsky, 1980). De vierde fase ontwikkelt door Knott en Wildavsky (1980) heet 'uitdragen'. Als het onderzoek de acties van de beleidsmaker beïnvloedt dan spreken zij van kennisgebruik. De beleidsmaker heeft in deze fase een poging gedaan om een bepaalde beleidsaanbevelingen aan te prijzen. Deze poging hoeft echter niet geslaagd te zijn om te spreken van kennisgebruik. 'Invloed' is de vijfde fase van kennisgebruik. In deze fase zijn onderzoeksresultaten meegenomen bij het maken van keuzes en het nemen van beleidsbeslissingen. De standaard voor kennisgebruik is, in deze fase, als wetenschappelijke kennis invloed heeft gehad bij de afweging van verschillende beleidsopties. In zesde fase, 'implementatie', spreekt men van kennisgebruik als het vastgestelde beleid gebaseerd op wetenschappelijke onderzoek, ook daadwerkelijk in de beleidspraktijk is uitgevoerd. Implementatie van beleid is van cruciaal belang in deze fase. Knott & Wildavsky (1980) noemen kennisgebruik zonder implementatie *'a hollow victory'*. De zevende en tevens laatste fase van de benuttingsladder is 'impact'. In deze fase is het niet alleen noodzakelijk dat beleid geïmplementeerd is maar dat het ook heeft geleid tot de gewenste effecten. Deze fase is alleen bereikt als het op kennis gebaseerde beleid ook daadwerkelijk heeft geleid tot de verwachte uitkomsten (Knott & Wildavsky, 1980).

Landry et al. (2001a) hebben, op basis van empirisch vervolgonderzoek, de benuttingsladder van Knott en Wildavsky (1980) op twee afzonderlijke punten aangepast. Ten eerste hebben zij de laatste twee fasen van de benuttingsladder ('implementatie' en 'impact') samengevoegd tot de fase 'toepassing'. De tweede aanpassing betreft het toevoegen van de fase 'discussie' tussen de fase 'begrijpen en lezen' en de fase 'referentie' (Landry et al., 2001a; Landry et al., 2001b). In de fase discussie neemt de gebruiker deel aan bijeenkomsten waar over wetenschappelijke onderzoeksresultaten wordt gediscussieerd, bijvoorbeeld op congressen of tijdens

vergaderingen. Deze aanpassingen dragen volgens Landry, Lamari en Amara (2003) bij aan de juistheid en compleetheid om de mate van kennisgebruik in beleid vast te stellen. Deze studie sluit hierbij aan en onderzoekt de mate van kennisgebruik aan de hand van de aangepaste benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980). Figuur 1 geeft deze ladder schematisch weer.

Figuur 1: Benuttingsladder gebaseerd op Landry et al. (2001a) en Knott en Wildavsky (1980)

Kanttekeningen benuttingsladder Knott & Wildavsky (1980)

Het model van Knott en Wildavsky (1980) is het meest omvattend om de mate van spreiding en het gebruik van wetenschappelijke kennis in beleid te onderzoeken. In de praktijk blijkt dit ideaaltypische model van Knott en Wildavsky (1980) moeilijk toepasbaar. Beleidsmakers en praktijkprofessionals zijn zich namelijk niet altijd bewust van de informatie die zij hebben gebruikt en de manier waarop zij informatie verspreiden. Daarnaast is een openhartige instelling van de beleidsmaker en praktijkprofessionals noodzakelijk om kennisgebruik te onderzoeken aan de hand van deze zeven fasen. Eveneens is de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) het meest geschikt als er vooraf informatiebronnen zijn geselecteerd. Deze informatiebronnen worden vervolgens door de zeven fasen gevolgd waardoor de mate van kennisgebruik kan worden bepaald (Smet, 2013).

In deze studie is het niet mogelijk om voorafgaand informatiebronnen te selecteren en door het beleidsproces te volgen. De mate van het gebruik van wetenschappelijk kennis in het lokale beleid wordt daarom in zijn algemeenheid onderzocht. Het model van Knott en Wildavsky (1980) wordt in deze studie dan ook in ruime zin geïnterpreteerd. Dit sluit aan bij het idee van Shulha en Cousins (1997) dat beleid niet afhangt van één enkel onderzoek. Deze kanttekeningen van het gebruik van de benuttingsladder van Knott en Wildavsky (1980) dienen in deze studie in acht genomen te worden.

2.5.3. Aard van kennisgebruik

Naast de mate van kennisgebruik in beleid is ook de aard van het kennisgebruik in beleid door verscheidene wetenschappers onderzocht (Caplan, 1980; Cross, Henke, Oberknezev & Pouliasi, 2000; Huberman, 1992; Rich, 1991; Weiss & Bucuvalas, 1980; Weiss, 1977). De vraag die gesteld wordt bij onderzoek naar de aard van kennisgebruik is op welke manier beleidsmakers en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis gebruiken tijdens hun werkzaamheden voor beleid (Amara, Ouimet & Landry, 2004). Weiss (1977, 1979) heeft verschillende vormen van kennisgebruik vastgesteld en uit vervolgonderzoek zijn drie hoofdcategorieën ontstaan, te weten; instrumenteel, conceptueel en symbolisch kennisgebruik (Weiss, Murhy- Graham & Birkeland, 2005). Deze drie vormen van kennisgebruik worden achtereenvolgend toegelicht.

2.5.3.1. Instrumenteel kennisgebruik

In de jaren 70 veronderstelden wetenschappers dat wetenschappelijk onderzoek een directe invloed had op beleidsbeslissingen. Deze manier van kennisgebruik wordt de instrumentele vorm genoemd (Caplan, 1980; Knorr, 1977; Pelz, 1978; Weiss, 1986). 'Volgens dit ideaaltypische, zuiver rationele model beïnvloedt onderzoek beleidsbeslissingen op een deterministische, mechanistische wijze' (Tieberghien, 2014:96). Bij deze vorm van kennisgebruik heerst de opvatting dat rationele besluitvorming mogelijk is (Albeak, 1995; Weiss, 1979). *'Research will provide empirical evidence and/or conclusions that will help to solve a policy problem. The model is a linear one. A problem exists; information or understanding is lacking either to generate a solution to the problem or to select among alternative solutions; research provides the missing knowledge; a solution is reached'* (Weiss, 1977:12). In deze studie is sprake van instrumenteel kennisgebruik als onderzoeksresultaten direct zijn toegepast in beleid (Beyer, 1997).

De instrumentele vorm van kennisgebruik was vooral dominant in de eerste jaren van het *'utilization research'*- onderzoekveld (Amara, Ouimet & Landry, 2004). In de jaren 80 en 90 stelden verschillende wetenschappers dat de verwachtingen rondom het instrumenteel kennisgebruik te hoog waren. Caplan, Morisson en Stambaugh (1975) toonden aan dat slechts 40% van het kennisgebruik in beleid instrumenteel was. Wetenschappelijk onderzoek blijkt vaak praktisch niet bruikbaar voor directe implementatie in beleid (Amara, Ouimet & Landry, 2004). Deze vorm van kennisgebruik komt dan ook beperkt voor in beleid (Tieberghien, 2014).

2.5.3.2. Conceptueel kennisgebruik

In de jaren 80 en 90 namen wetenschappers aan dat wetenschappelijk onderzoek, behalve instrumenteel, ook voor andere doeleinden kon worden gebruikt in beleid (Caplan, 1980; Cohen & Garet, 1975; Feldman & March, 1981; Knorr, 1977; Lindblom & Cohen, 1979; Pelz, 1978; Rich,

1975, 1977; Weiss, 1979; Weiss & Bucuvalas, 1980). Wetenschappelijk onderzoek heeft, zoals reeds besproken in deelparagraaf 2.4.3., meerdere functies in het beleidsproces dan enkel directe implementatie in beleid (Weiss & Bucuvalas; 1980). Daarom is er een andere gebruikersvorm van kennisgebruik ontwikkeld; de conceptuele vorm.

Bij deze vorm van kennisgebruik leidt het gebruik van wetenschappelijke kennis tot een veranderende visie van de beleidsmaker op een bepaald beleidsonderwerp. Volgens Weiss (1977) kan wetenschappelijke kennis over maatschappelijke problemen bijdragen aan het verbreden of veranderen van denkpatronen. Deze concepten sijpelen langzaam door bij de beleidsmakers en praktijkprofessionals. Vernieuwde concepten en ideeën uit wetenschappelijk onderzoek kunnen bijdragen aan beleidsoplossingen omdat beleidsmakers een andere zienswijze hebben gekregen op probleemdefinities en beleidsvraagstukken (Snel, 1996). Wetenschappelijke kennis is op deze manier van invloed op beleid doordat het beleidsmakers en praktijkprofessionals als het ware kan verlichten. Deze vorm van kennisgebruik wordt ook wel omschreven als het verlichtingsmodel (Weiss & Bucuvalas, 1980). Wetenschappelijke kennis beïnvloedt beleidsmakers en praktijkprofessionals bij deze vorm van kennisgebruik indirect via diffuse processen zoals media en het internet (Tieberghien, 2012). Uit onderzoek blijkt dat beleidsmakers meer gebruik maken van informatiebronnen die beschikbaar zijn via internet dan uit wetenschappelijke tijdschriften (Ritter, 2009). In dit onderzoek is sprake van de conceptuele vorm van kennisgebruik als de beleidsmakers indirect worden verlicht door wetenschappelijke kennis (Beyer, 1997).

De conceptuele vorm van kennisgebruik van wetenschappelijk onderzoek komt vaker voor dan de instrumentele vorm van kennisgebruik (Lindblom & Cohen, 1979; Rich, 1977; Weiss, 1979, 1980, 1986; Weiss & Bucuvalas, 1980). Uit onderzoek van Caplan, Morisson en Stambaugh (1975) blijkt dat 60 procent van de beleidsmakers sociaal- wetenschappelijk onderzoek conceptueel gebruikt.

2.5.3.2. Symbolisch kennisgebruik

Naast de instrumentele en conceptuele vormen van kennisgebruik bestaat de symbolische vorm (Beyer, 1997; Beyer & Trice, 1982; Feldman en March, 1981; Knorr, 1977; Lavis et al., 2003; Pelz, 1978; Weiss, 1979). Deze vorm van kennisgebruik wordt naast symbolisch ook aangeduid als tactisch, politiek, strategisch, persuasief en legitimerend (Smet, 2013). Vaak bepalen de standpunten van politici en beleidsmakers van te voren de positie die wordt ingenomen in een discussie over een bepaald beleidsprobleem. De beleidsmaker is daarom vaak niet ontvankelijk voor nieuwe bewijzen uit wetenschappelijk onderzoek (Weiss, 1979). Bij deze vorm van

kennisgebruik wordt wetenschappelijk onderzoek selectief ingezet ter legitimatie van beslissingen, standpunten, wetsvoorstellen en idealen. Niet zozeer de inhoud van het onderzoek staat bij deze vorm van kennisgebruik centraal maar politiek-strategische redenen (Smet, 2013).

Een politieke reden om wetenschappelijke kennis te gebruiken is om eigen belangen mee te versterken. Wetenschappelijke onderzoeksresultaten legitimeren bepaalde keuzes in het werkveld. *'It becomes ammunition for the side that finds its conclusions'* (Weiss, 1979:429). Weiss (1979) stelt dat pas als alle betrokken in het beleidsproces toegang hebben tot dezelfde onderzoeksresultaten deze waardig gebruikt kunnen worden als ammunitie bij de besluitvorming. Daarnaast gebruiken beleidsmakers wetenschappelijke kennis als machtsbron. Bepaalde beleidsvoorstellen kunnen met behulp van bepaalde wetenschappelijke onderzoeksresultaten in diskrediet worden gebracht. Tevens komt selectief gebruik van onderzoeksresultaten voor; resultaten uit onderzoeken die standpunten ondersteunen worden gebruikt terwijl eventueel belastende bevindingen of informatie die de resultaten nuanceren worden weggelaten (Peters & Walgrave, 2000).

Naast politieke redenen zijn er ook strategische redenen om kennis te gebruiken. Beleidsmakers kunnen bijvoorbeeld onderzoek gebruiken om er tijd mee te winnen waardoor ze bepaalde keuzes kunnen uitstellen. Weiss (1979:429) omschrijft dit als: *'research becomes proof of their responsiveness'*. Verder gebruiken beleidsmakers onderzoeksresultaten om een 'afschuif functie' mee uit te oefenen (Scholten, 1975). Bij deze manier van kennisgebruik ontloopt de beleidsmaker zijn verantwoordelijkheid door te stellen dat beleid gebaseerd is op resultaten en/of aanbevelingen uit onderzoek. Tenslotte kunnen onderzoeksresultaten worden gebruikt om symboolpolitiek mee te bedrijven en om prestige te verwerven (Weiss, 1979).

Dit onderzoek verstaat onder symbolisch kennisgebruik; het gebruik van wetenschappelijke kennis om vooraf vastgestelde standpunten en posities van de gebruiker over de aanpak van het beleidsprobleem te legitimeren (Beyer, 1997). Caplan (1975) en Weiss (1980) stellen dat symbolisch gebruik van kennis zich vaker voordoet dan instrumenteel en conceptueel kennisgebruik. Uit recent onderzoek van Tieberghien (2015) naar kennisgebruik in het Belgische drugsbeleid blijkt dat conceptueel en vooral politiek-symbolische kennisgebruik veelvuldig voorkomt.

Kanttekeningen aard van kennisgebruik

Instrumenteel, conceptueel en symbolisch kennisgebruik kunnen naast elkaar bestaan, anders gezegd sluiten deze drie vormen van kennisgebruik elkaar niet wederzijds uit en zijn dus

complementair. Afhankelijk van de situatie gebruikt de beleidsmaker of praktijkwerker wetenschappelijk onderzoek op een bepaalde manier (Amara, Ouimet & Landry, 2004). Daarnaast wijst Rich (1991) op het feit dat iedere manier van kennisgebruik onder deze drie vormen valt waardoor het ‘*catch all*’ categorieën zijn. Empirisch onderzoek naar deze drie vormen van kennisgebruik is schaars (Amara, Ouimet & Landry, 2004). Slechts enkele studies hebben alle drie de vormen van kennisgebruik empirisch onderzocht (Knorr, 1977; Sunesson, et al., 1989; Van de Vall en Bolas, 1982; Whiteman, 1985; Tieberghien; 2015). Bovendien zijn de drie vormen van kennisgebruik in beleid in deze studies verschillend gemeten (Amara, Ouimet & Landry, 2004). Tabel 2 geeft ter illustratie een schematisch overzicht van de drie verschillende vormen van kennisgebruik weer (Smet, 2013)

Tabel 2: Schematisch overzicht van de verschillende vormen van kennisgebruik (Smet, 2013:56)

Type kennisgebruik	Gebruik	Proces	Rol van kennis
Instrumenteel	één individuele studie	Lineair onderzoek → toepassing	Geeft definitieve kennis voor de oplossing van een probleem
Conceptueel	Verskillende studies, of zelfs onderzoekstradities	Interactief	Verrijkt de conceptualisering en kadering van het probleem, maar levert geen directe zichtbare input.
Symbolisch	Autoriteit van een studie, verschillende studies, een individuele onderzoeker, of wetenschap in het algemeen		Geeft enkel ‘ <i>additional symbolic attributes</i> ’

Aandachtspunten mate en aard kennisgebruik

De volgende aandachtspunten zijn van belang om in acht te nemen in deze studie naar de toepassing van kennisgebruik in beleid. Ten eerste kunnen verschillende soorten informatie leiden tot verschillende soorten van gebruik (Oh, 1996; Rich, 1991). Ten tweede varieert de mate van kennisgebruik en de manier van gebruik naar verloop van tijd (Rich, 1997). Ten derde is de mate van toepassing van kennisgebruik afhankelijk van het beleidsterrein waarop de beleidsmaker of praktijkwerker werkzaam is (Rich, 1997; Rich & Oh, 1993). Ten vierde heeft informatie afkomstig uit interne bronnen meer kans op gebruik dan informatie afkomstig uit externe organisaties. De bron van informatie waardeert de potentiële gebruiker van kennis hoger dan de inhoud (Oh, 1996). Het vijfde aandachtspunt is dat naamsbekendheid van de (externe) organisatie, waar de informatie is geproduceerd, een belangrijk rol speelt bij de mate van gebruik van de wetenschappelijke kennis. Gebruikers kunnen de keuze voor informatie van

een vooraanstaande organisatie namelijk beter legitimeren (Rich, 1997). Ten zesde, spelen er bij de beleidsontwikkeling tal van andere factoren waar de beleidsmaker rekening mee dient te houden, zoals; druk van belangengroepen, overtuigingen, politieke context enzovoort (Zaltman & Deshpande, 1980). Deze aandachtspunten worden in dit onderzoek meegenomen.

Besluit

Beleidsmakers passen wetenschappelijke kennis pas toe als het aan bepaalde voorwaarden voldoet. Gekozen is om met behulp van de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) de mate van kennisgebruik in beleid te onderzoeken, aangezien de huidige literatuur aangeeft dat dit het meest omvattende model is. De aard van kennisgebruik in beleid wordt met behulp van de drie vormen van Weiss (1977, 1979) in kaart gebracht. Bij de vaststelling van de toepassing van kennisgebruik in beleid is het essentieel om enkele aandachtspunten mee te nemen.

2.6. Ontwikkelingen in de rol van wetenschap voor beleid

In de meeste Europese landen is de traditie ontstaan dat het gebruik van inzichten uit wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk is om beleid te ondersteunen (Devroe, 2010b). Deze paragraaf gaat in op de ontwikkelingen van *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleidsvoering. De eerste paragraaf voorziet in een uitleg over deze begrippen. De tweede paragraaf zet de oorsprong en de ontwikkeling van het *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleid uiteen.

2.6.1. *'Evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleidsvoering

De literatuur maakt onderscheidt tussen *'evidence-based'* beleid, *'evidence-informed'* beleid en *'knowledge-based'* beleid. *'Evidence-based'* beleid duidt men in het Nederlands aan als bewezen werkzaam. Rovers (zoals geciteerd in Devroe, 2010b:16) definieert het als 'het streven naar effectieve(re) interventies door middel van onderzoek dat voldoet aan de hoogste methodologische eisen (gerandomiseerde, gecontroleerde veldexperimenten), door gebruikmaking van kwantitatieve researchsynthesen (door middel van meta-analyses) en door binnen de interventies te focussen op empirisch onderbouwde technieken'.

Als de maatregel effectief is betekent dit niet automatisch dat de beleidsmaker deze wetenschappelijk inzichten meeneemt bij het maken van beslissingen. Doet de beleidsmaker dit wel dan is er sprake van *'evidence-based'* beleidsvoering, laat de beleidsmaker zich enkel informeren dan wordt er *'evidence-informed'* beleid gevoerd (Devroe, 2010b). Naast *'evidence-based'* en *'evidence-informed'* beleid bestaat er ook *'knowledge-based'* beleid. Bij *'knowledge-based'* beleid wordt er vanuit gegaan dat politieke verantwoordelijken wetenschappelijke

onderzoekresultaten benutten bij het ontwikkelen van beleid. Hierdoor kan het beleid ‘verwetenschappelijken’ (Devroe, 2010b).

2.6.2. Oorsprong van ‘Evidence-based’ en ‘knowledge-based’ beleidsvoering

In de jaren 30 ontstond er bij beleidsmakers in de Verenigde Staten steeds meer behoefte aan kennis over de effecten van programma’s. ‘De honger naar ‘bewezen werkzame’ maatregelen was vooral een reactie op de slogan ‘*nothing works*’ (Devroe, 2010b:16). Kritische onderzoeksrapporten toonden destijds aan dat vele maatregelen niet de gewenste effecten hadden. Hierdoor steeg de vraag naar wetenschappelijk onderzoek dat aan toonde onder welke programma’s, onder bepaalde voorwaarden, wel werkten en welke niet (Devroe, 2010b).

Als tegenreactie kwam in 1974 het rapport ‘*what works*’ van Martinson uit. In dit onderzoek evalueerden hij de effectiviteit van een maatregel (correctionele behandeling) aan de hand van verschillende empirische studies. Dit was het begin van de ‘*evidence-based*’ richting. In verschillende landen ontstond steeds meer de overtuiging dat toekomstig beleid ‘*evidence-based*’ behoorde te zijn (Davies, Nutley & Smith; 2000; Devroe, 2010b). Evalueren van beleid sloot tevens aan bij de opkomende ‘*New Public Management*’ filosofie van de jaren 90 waar transparantie en verantwoording centraal stonden (Leeuw, 2005). Sindsdien is de ‘*evidence-based*’ stroming een belangrijk onderdeel van de hedendaagse wetenschap.

‘De geschetste ‘*what works*’ benadering van Martinson (1974) gaf aanleiding tot een aantal strenge methodologische eisen voor evaluatie-onderzoek’ (Devroe, 2010b: 17). Dit heeft onder meer geleid tot de oprichting van de ‘*Campbell Collaboration*’ en zijn ‘*Crime and justice Group*’. Deze organisaties bieden ondersteuning aan beleidsmakers, praktijkprofessionals en het bredere publiek bij het nemen van gefundeerde beslissingen op de beleidsdomeinen: onderwijs, sociaal welzijn, criminaliteit en onveiligheid (Devroe, Deschamps & Hannes, 2008). Hierdoor kunnen systematisch, expliciet en oordeelkundig beslissingen genomen worden op basis van de beste beschikbare ‘*evidence*’ (Burssens, 2007; Devroe, 2010b; Tieberghien, 2012).

2.6.3. De noodzaak van valorisatie

Hoewel het belang van wetenschappelijke onderzoeksresultaten voor beleid inmiddels door betrokken partijen (wetenschappers, beleidsmakers etc.) wordt onderschreven blijft het spanningsveld tussen wetenschap en beleid deze doorwerking bemoeilijken (zie 2.4.1.). Het doel om met empirische argumenten het politiek en publieke debat te objectiveren blijkt in de praktijk hierdoor niet eenvoudig te realiseren (Janssen & van der Woude, 2015). De afgelopen jaren is er daarom meer aandacht gekomen voor valorisatie. Valorisatie is ‘het behalen van het

maximale rendement uit de door de overheid gedane investering in wetenschappelijk beleidsrelevant onderzoek. Hierbij is het basisproduct van wetenschappelijk onderzoek kennis' (Devroe, 2002: 142). Als resultaten uit wetenschappelijk onderzoek worden gebruikt tijdens de totstandkoming en uitvoering van beleid is er sprake van primaire valorisatie. Men spreekt van secundaire valorisatie indien onderzoeksbevindingen bekend worden bij andere doelgroepen dan de beleidsmakers (Devroe, 2002).

Wat zijn de doelstellingen van valorisatie? Om wetenschap en beleid nader tot elkaar te laten komen draagt Devroe (2002) in haar boek *'de ontmoeting tussen criminologisch onderzoek en strafrechtelijk beleid'* diverse uitgangspunten aan. Ten eerste is het zorgen voor kennisuitwisseling en het verbeteren van communicatie tussen verschillende relevante partijen van belang. Ten tweede is het realiseren van een omgeving binnen de overheid waarin beleidsmakers wetenschappelijke kennis kunnen absorberen noodzakelijk. Om dit te bereiken is bevorderen van het netwerk tussen overheidsinstellingen, de academische wereld, het maatschappelijke middenveld en de burgers essentieel.

Bij het streven naar valorisatie dienen een aantal randvoorwaarden in acht te worden genomen. Overheidsinstellingen behoren, om gevoeligheid van beleidsonderzoek voor politieke wisselingen te verminderen, langetermijnbeleid inzake beleidsrelevant onderzoek te voeren. De procedures voor het realiseren van het langetermijnbeleid moeten daarvoor objectief en transparant te zijn. Ook is het continue dialoog tussen wetenschappers en beleidsmakers over thema's van belang om op die manier de tegenstellingen tussen beide partijen te overstijgen bij nieuwe onderzoeksresultaten (Devroe, 2002). Tevens dient onderzoek aan bepaalde voorwaarden te voldoen om relevant te zijn voor beleid; 'De aanwezigheid van concrete beleidsaanbevelingen, de vertaalslag van onderzoeksresultaten naar de beleidsomgeving en de mogelijkheid tot implementatie van onderzoeksresultaten naar de beleidspraktijk' (Devroe, 2002: 193).

Valorisatie is pure noodzaak omdat de beleidsmaker onderzoeksresultaten alleen kan toepassen op beleid als hij kennis, inzicht en begrip heeft van deze bevindingen. Wil wetenschappelijke kennis doorwerking vinden in beleid en bekend raken bij het bredere publiek is aandacht voor valorisatie cruciaal (Devroe, 2002).

Besluit

Sinds de opkomst van *'evidence-based'* en *'knowledge based'* beleidsvoering wordt het belang van het gebruik van wetenschappelijk onderzoek voor beleid onderstreept. Benutting van wetenschappelijke inzichten door beleidmakers en praktijkprofessionals draagt bij aan het nemen van gefundeerde keuzes op verschillende beleidsterreinen. Om dit te bewerkstelligen is aandacht voor valorisatie van cruciaal belang.

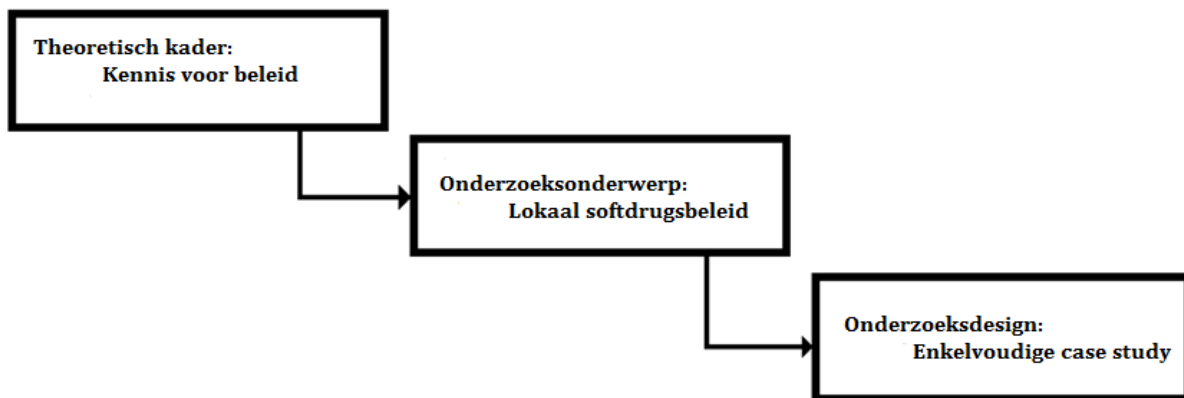
2.7. Conclusie van de theorie

De assumptie is dat het gebruik van wetenschappelijk kennis in beleid nuttig is. Sinds de opkomst van de *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* stromingen en de *'New Public Management'* filosofie heerst de opvatting dat beleidmakers gebruik behoren te maken van wetenschappelijke inzichten bij het nemen van beslissingen (Tieberghien, 2015). Dit draagt bij aan de rationalisering, efficiëntie, transparantie en controleerbaarheid van het openbaar bestuur (Smet, 2013). Ondanks de spanningsvelden en pijnpunten tussen wetenschap en beleid is het van belang dat op ieder beleidsterrein wetenschappelijke kennis wordt toegepast. Zo dient het veiligheidsbeleid gebaseerd te zijn op criminologische wetenschap over de aard en oorzaken van criminaliteit omdat dit noodzakelijk is voor een langetermijnvisie. Aandacht voor valorisatie is daarom essentieel om de kloof tussen wetenschap en beleid te verkleinen (Devroe, 2002). 'Een rationeel veiligheidsbeleid zal gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek en criminologische inzichten' (Devroe, 2010). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat beleidmakers en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis gering toepassen in de beleidspraktijk (Albaeck, 1995; Bulmer, 1986; Caplan, 1979; Coleman, 1991; Devroe, 2002; Devroe & Ponsaers, 2008; Dyer, 1987; Lampinen, 1992; Larsen, 1982; Rein, 1980). De verwachting over de mate van toepassing van kennisgebruik in beleid is daarom in dit onderzoek laag.

Onderzoek naar het gebruik van kennis in beleid is in het bijzonder relevant voor het complexe fenomeen softdrugs gezien dit een polariserend onderwerp is in het huidige publieke debat (Tieberghien, 2015). Het voeren van een *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* drugsbeleid op verschillende beleidsniveaus is daarom noodzakelijk. Drugsonderzoekers stellen enerzijds dat wetenschappelijk kennis over drugsproblematiek weinig wordt toegepast in beleid, anderzijds beweren beleidmakers dat zij geen concrete antwoorden vinden op vragen waar zij in de beleidspraktijk mee kampen (Tieberghien, 2015). Dit onderzoek spitst zich, dan ook, toe op de toepassing van kennisgebruik in het beleidsdomein 'drugs'. Het is van belang om te onderzoeken of beleidmakers en praktijkprofessionals in de lokale beleidspraktijk omtrent (soft)drugs

gebruik maken van wetenschappelijke kennis omdat dit de rationaliteit en neutraliteit van de beleidsontwikkeling kan bevorderen.

Met de beschreven theoretische uitgangspunten uit dit hoofdstuk wordt de toepassing van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid onderzocht. Het model van Knott en Wildavsky (1980) met aanvullingen van Landry et al. (2001) wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de mate van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid. De literatuur over de drie vormen van kennisgebruik van Weiss (1977; 1979) wordt gebruikt om de aard van het kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid in kaart te brengen. Figuur 2 geeft het onderzoeksontwerp van deze studie schematisch weer.

Figuur 2: Onderzoeksontwerp van deze studie

Nu met de besproken theorieën een kader is geschetst om kennisgebruik empirisch te onderzoeken volgt in het volgende hoofdstuk de beschrijving van de casus die centraal staat in dit onderzoek.

Hoofdstuk 3 Het drugsbeleid en de softdrugsproblematiek

Inleiding

Ten allen tijde en in alle samenlevingen heeft de mens de neiging om ‘verdovende’ middelen te gebruiken waardoor men in een roes kan verkeren (Decorte, 2013). Het is daarom noodzakelijk dat de samenleving leert om gaan met het gebruik van drugs (Nicholson, 1992). Drugs is een multidimensionaal complex fenomeen. Het is een omvangrijk onderwerp: zowel druggebruik als druggerelateerde problemen en drugscriminaliteit vallen eronder (Van Ooyen – Houben, 2006). In iedere samenleving zijn regels opgesteld met betrekking tot drugsgebruik en de gevolgen daarvan (Decorte, 2013). Nederland voert al jaren een gedoogbeleid voor softdrugs. Echter de afgelopen jaren is het beleid steeds meer onder nationale en internationale druk komen te staan. Recente wijzigingen in het Nederlandse drugsbeleid (deze worden in paragraaf 3.2. besproken) leiden tot een repressievere koers tegen cannabis. Terwijl sommige landen de tegenovergestelde weg in slaan, in Uruguay bijvoorbeeld is cannabis onlangs volledig gelegaliseerd. De standpunten over het aanpakken en het voeren van een effectief softdrugsbeleid zijn ernstig verdeeld (Fijnaut, 2009).

Vanwege deze huidige ontwikkelingen is in deze studie gekozen om de toepassing van kennisgebruik in beleid te onderzoeken in het lokale drugsbeleid. Dit hoofdstuk licht het onderwerp van deze studie, het drugsbeleid en de softdrugsproblematiek, toe. De eerste paragraaf van dit hoofdstuk voorziet in het geven van feiten en cijfers over cannabis. De tweede paragraaf bespreekt het ontstaan en de ontwikkelingen van het Nederlandse softdrugsbeleid. In de derde paragraaf komen de internationale en Europeesrechtelijke verplichtingen aangaande cannabis aan de orde. In de vierde paragraaf wordt de paradox van het gedoogbeleid toegelicht. In de vijfde paragraaf komt de strafrechtelijke en bestuurlijke beleidsvoering van het drugsbeleid aan bod. Het landelijke beleid en de lokale verschillen worden beschreven in paragraaf zes. Tenslotte volgt in paragraaf zeven de conclusie van het drugsbeleid en de softdrugsproblematiek.

3.1. Cannabis

Deze paragraaf legt uit wat cannabis is, geeft enkele cijfers over cannabisgebruik in Nederland en bespreekt de belangrijkste gezondheidsrisico's van softdrugs. Hasj en wiet zijn afkomstig van de cannabisplant ook wel hennep genoemd. Hasj is de stof op de toppen van de cannabisplant en marihuana bestaat uit de gedroogde delen van de hennepplant. Cannabis is een bewustzijnsveranderende stof, hasj is sterker dan wiet omdat het meer gezuiverd is. Het gebruik

van cannabis heeft een rustgevende, ontspannende en geestverruimende werking dat komt door het psychoactieve bestanddeel tetrahydrocannabinol (THC) (Trimbos-instituut, 2014). Uit de meest recente cijfers van het Trimbos-instituut (2014) blijkt dat een kwart van de algemene bevolking tussen de leeftijd 15-64 ten minste één keer cannabis heeft gebruikt. In Nederland gebruiken ongeveer 446.000 personen op regelmatige basis cannabis. Van de actuele cannabisgebruikers gebruikt een derde dagelijks cannabis. Vrouwen gebruiken minder vaak cannabis dan mannen. Daarnaast komt cannabisgebruik onder jongeren en jongvolwassen het meeste voor. De gemiddelde leeftijd van een cannabisgebruiker is 31 jaar. In stedelijke gebieden ligt het percentage actuele cannabisgebruikers hoger dan in de niet-stedelijke gebieden (Trimbos-instituut, 2014). Aan het gebruik van cannabis kleven gezondheidsrisico's. Steeds meer studies tonen aan dat cannabisgebruik kan leiden tot psychische problemen. Frequente gebruikers van cannabis kunnen afhankelijk worden van de softdrugs (Van der Pol et al., 2013). Uit recent onderzoek blijkt dat cannabisgebruik het risico op een psychotische stoornis vergroot (Van Gastel et al., 2014). Daarnaast kan cannabisgebruik angststoornissen en depressies veroorzaken (Moore et al., 2007). Verder voorspellen kwetsbaarheidsfactoren, sociale problemen, aandachtsproblemen het gebruik van cannabis bij adolescenten (Griffith-Lendering et al., 2013).

3.2. Ontwikkelingen in het Nederlandse drugsbeleid

Deze paragraaf beschrijft de totstandkoming van het huidige drugsbeleid in Nederland. Gezien de beperkte omvang van deze studie worden alleen de belangrijkste historische ontwikkelingen van het Nederlandse softdrugsbeleid uiteengezet .

3.2.1. Ontwikkelingen drugsbeleid (1900-1995)

Al decennia lang vindt het gebruik van verdovende middelen plaats. Echter pas in de negentiende eeuw werd het gebruik van drugs geproblematiseerd. In deze periode werden er voornamelijk opiaten en cocaïne gebruikt. In 1912 zijn er, naar aanleiding van politieke ontwikkelingen, afspraken gemaakt over de productie en verkoop van verdovende middelen. Vervolgens werd in 1919 de Opiumwet aangenomen, deze wet was uitsluitend gericht op het bestrijden van illegale handel. Het opsporen en berechten van drugsgebruikers had geen prioriteit (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

Na de tweede wereldoorlog veranderde de houding van de Nederlandse autoriteiten omdat er verscheidende andere verdovende middelen op de illegale Nederlandse markt verschenen waaronder cannabis. Het gebruik van verdovende middelen onder jongeren steeg, om dit aan te

pakken werd een tweesporenbeleid ontwikkeld. Daarbij was er enerzijds medische zorg voor drugsverslaafden en anderzijds werd een repressief beleid gevoerd tegen illegale handel van verdovende middelen. De algehele veronderstelling was dat met een combinatie van justitieel- en volksgezondheidsbeleid de drugsproblematiek in toom gehouden kon worden (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

In de jaren 60 kwam er kritiek op het repressieve beleid van de overheid. Het handhaven van drugsgebruik en omvang van de illegale handel bleek ingewikkeld. In steden ontstond een informeel gedoogbeleid wat inhield dat er niet actief werd opgetreden tegen drugsgebruik. Consensus over het te voeren beleid was er niet, evenals beschikbaarheid aan wetenschappelijke kennis over de drugsproblematiek (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

Begin jaren 70 werd, op basis van twee uitgebrachte nota's, de opvatting van de Nederlandse overheid over drugsgebruik bepaald. Dit betrof ten eerste het rapport 'Ruimte in het drugbeleid' van werkgroep Hulsman (1971) waarin werd voorgesteld om het gebruik van drugs geleidelijk te decriminaliseren alsook de productie en handel in cannabis. De tweede nota, het in 1972 gepubliceerde rapport van de commissie Baan, had een ander standpunt. Volgens deze werkgroep diende het risico dat de stof kon opleveren het centrale uitgangspunt te zijn (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

In 1976 werd, naar aanleiding van het rapport van commissie Baan, de Opiumwet gewijzigd. De stof cannabis leverde geen onaanvaardbaar risico op waardoor het gebruik en bezit van deze stof geclassificeerd werd als een overtreding in plaats van een misdrijf. Deze beleidsontwikkeling kwam in een versnelling door het groeiende heroïneprobleem destijds. In 1974 bracht de regering een nota uit met als doel de markten tussen harddrugs en cannabis te scheiden. Lijst I in de Opiumwet betrof drugs met een onaanvaardbaar risico (harddrugs), op lijst II stonden drugs met een minder zwaar risico. Het belang van de volksgezondheid stond bij deze scheiding voorop (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

In 1980 publiceerde de Staatscourant een nieuwe richtlijn: het vestigen van commerciële coffeeshops werd toegestaan op voorwaarde dat de (kleine) illegale handel in softdrugs zich onopvallend zou gedragen. Vervolgens werden er in 1991 landelijk de AHOF-G criteria ingevoerd voor coffeeshops. Deze criteria houden het volgende in; de A staat voor geen Affichering, de H houdt in dat de coffeeshop geen harddrugs mag verkopen, de O stelt dat er rondom de coffeeshop geen overlast dient te zijn, de J betekent dat er geen toegang en verkoop aan jeugdigen onder de 18 mag plaatsvinden en tenslotte houdt de G in dat er een maximale

hoeveelheid van 30 gram verkocht mag worden per transactie. Omdat er onduidelijkheid bestond over wanneer gedogen aanvaardbaar is publiceerde de Nederlandse regering in 1996 hierover een nota¹. ‘In genoemde nota wordt duidelijk gesteld dat gedogen het afzien van handhaven is en slechts in uitzonderingsgevallen door de in acht genomen rechtsbeginselen gelegitimeerd of gevorderd worden’ (Trimbos-instituut & WODC, 2009:51).

In de jaren 80 nam de omvang en ernst van de drugsproblematiek toe dit leidde tot een veranderende visie over de hulpverlening. In 1985 kwam de nota ‘Drugsbeleid in beweging: naar een normalisering van de drugsproblematiek’ van de interdepartementale Stuurgroep Alcohol- en Drugbeleid uit. In dit rapport stond het ‘*harm reduction*-denken’ centraal, wat inhield dat het beleid zich ging richten op het beperken van drugsgebruik in plaats van het voorkomen (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

3.2.2. Ontwikkelingen drugsbeleid (1995-2009)

In 1995 kwam de drugsnota ‘Continuïteit en verandering’² uit die tot een nieuwe benadering leidde. De centrale doelstellingen van het Nederlandse drugsbeleid werden als volgt geformuleerd: ‘preventie en beheersing van de uit drugsgebruik voortvloeiende gemeenschaps- en individuele risico’s’³. In deze nota bleven de fundamentele waarden waar het drugsbeleid op gebaseerd was onveranderd. ‘Maar wel gaf de nota de aanzet tot een gamma aan vernieuwde benaderingen van specifieke groepen verslaafden, alsook van de aan productie, handel en het gebruik van drugs gerelateerde fenomenen. De nota bepleitte verder een integrale benadering tegenover de tot dan nog relatief gescheiden wijze waarop rijksoverheid en gemeenten, departementen en instanties en landen de problemen definieerden en oplossingen genereerden’ (Trimbos-instituut & WODC, 2009:54). Het gedogen van softdrugs en verkoop in commerciële coffeeshops werd in deze nota als succesvol beschouwd aangezien de consumentenmarkten van softdrugs en harddrugs gescheiden waren gebleven. Internationale verdragen boden destijds geen ruimte om de verkoop van softdrugs te legaliseren. Het reguleren van coffeeshops, het bestrijden van georganiseerde criminaliteit en het tegengaan van drugstoerisme waren belangrijke beleidsvoornemens met betrekking tot cannabis. Tevens werd de preventie, zorg en behandeling aangepast omdat doormiddel van evaluatieonderzoek, was vastgesteld dat behandelingsprogramma’s slechts een beperkte invloed hadden (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

¹ Kamerstukken II 1996/97, 25085, nr.2

² Kamerstukken II 1994/95, 24077, nr.3

³ Kamerstukken II 2010/11, 24 077, nr. 2-3, p. 4

Na de nota van 1995 zijn er voortdurend nieuwe maatregelen en richtlijnen ontwikkeld met betrekking tot de aanpak van problemen met productie, handel en gebruik van drugs. Het opsporen van druggerelateerde criminaliteit kreeg meer prioriteit omdat het grootschaligere en georganiseerdere vormen had aangenomen. Daarnaast is het cannabisbeleid aangescherpt. Gemeenten waren in staat, doormiddel van nieuwe richtlijnen, een lokaal coffeeshopbeleid voeren. Dit beleid was gericht op het bestrijden van druggerelateerde overlast en criminaliteit. In 2004 werd de ‘Cannabisbrief’⁴ gepubliceerd waarin verdere aanscherping van het cannabisbeleid werd verkondigd. Ook werden er innovatieve projecten opgezet om de zorg voor verslaafden te verbeteren waardoor ook de overlast verminderd kon worden (Trimbos-instituut & WODC, 2009).

3.2.3. Ontwikkelingen drugsbeleid (2009- huidig beleid)

In 2009 stelde Commissie van de Donk vast dat er sprake was van onaanvaardbare beleidsverwaarlozing van het drugsbeleid. Het toenmalige Nederlandse softdrugsbeleid was dringend toe aan verandering. Ten eerste stelden de leden van de Commissie van de Donk dat het noodzakelijk was dat het drugsgebruik onder minderjarige sterker moest worden tegengegaan. Daarnaast adviseerde de Commissie van de Donk om coffeeshops terug te dringen naar de oorspronkelijke functie, namelijk; verkooppunt voor de bediening van lokale gebruikers in plaats van grootschalige voorziening voor buurlanden. Tevens werd aanbevolen om de illegale drugsmarkten en de daarmee verbonden georganiseerde misdaad grondiger te bestrijden. Op basis van dit rapport hebben de kabinetten Rutte I en Rutte II de afgelopen jaren het softdrugsbeleid aanzienlijk gewijzigd wat veel invloed heeft gehad op het lokale beleid van gemeenten in Nederland⁵.

Op 1 januari 2012 is het Nederlandse coffeeshopbeleid aangescherpt met twee nieuwe gedoogcriteria: Het Besloten club- en het Ingezetenen criterium. Het eerste criterium houdt in dat coffeeshops enkel alleen aan leden, die op de ledenlijst van de coffeeshop genoteerd staan, toegang mogen verlenen en verkopen. Het tweede criterium, het ingezetenen criterium, komt er op neer dat alleen ingezetenen van Nederland van 18 jaar en ouder lid kunnen worden van een coffeeshop⁶. In 2012 is in de grensprovincies (Limburg, Noord- Brabant en Zeeland) gestart met de handhaving van de twee nieuwe gedoogcriteria. Er werd een sterke daling van het drugstoerisme vastgesteld. Daarnaast was het aantal lokale gebruikers eveneens sterk afgenomen omdat zij weigerden zich te laten registreren als lid van een coffeeshop. Dit had als negatief gevolg dat de illegale gebruikersmarkt groter werd waardoor er overlast op straat

⁴ Kamerstukken II 2003/04, 24 007 nr. 125

⁵ Kamerstukken II 2010/11, 24 077, nr. 259

⁶ Kamerstukken II 2010/11, 24 077, nr. 259

ontstond vanwege illegale dealactiviteiten. Dit heeft uiteindelijk in 2012 geleid tot een aanpassing van het beleid. Het Besloten clubcriterium is komen te vervallen (Van Ooyen-Houben, Bieleman & Korf, 2014).

Gesteld kan worden dat het huidige Nederlandse softdrugsbeleid enerzijds bescherming van de volksgezondheid ten doel heeft en anderzijds het bestrijden van overlast en georganiseerde criminaliteit. De ontwikkelingen wijzen er op dat het bestrijden van overlast en georganiseerde criminaliteit meer centraal is komen te staan en dat het Nederlandse softdrugsbeleid in de loop der jaren een repressievere koers is gaan varen (Mein & Van Ooyen-Houben, 2013).

3.3. Internationaal juridisch kader

De Nederlandse wet- en regelgeving is gebonden aan VN-drugsverdragen en EU-drugsregelgeving (Kempen & Fedorava, 2014). Deze paragraaf licht enkele belangrijke verplichtingen toe. In 1961 heeft de VN het 'Eenvoudig Verdrag inzake verdovende middelen' opgesteld. Dit verdrag is in 1971 gewijzigd tot het 'Protocol tot wijziging van het Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen'. In dit verdrag zijn belangrijke internationale wettelijke regelingen opgenomen met betrekking tot drugs; de productie, handel en gebruik van verdovende middelen is strafbaar en moet beperkt worden tot uitsluitend wetenschappelijke doeleinden. Het in 1988 opgestelde 'Verdrag van de Verenigde naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen' is bedoeld om de internationale anti-drugsregelgeving te verstevigen (Kempen & Fedorava, 2014). Deze verdragen hebben als primaire doelstelling drugsbestrijding, wat inhoudt dat drugsgebruik onaanvaardbaar is en moet worden bestreden (Van Ooyen-Houben, 2006). De verdragen geven een kader betreffende welke gedragingen strafbaar zijn. De verdragspartijen hebben binnen dit kader beleidsruimte om delicten in te delen in ernstig en minder ernstig, waardoor zij de mogelijkheid hebben om het soort straf en hoogte van de straf te bepalen. Nederland is dus vrij om een eigen vervolgingsbeleid te voeren (Bieleman, & Naayer, 2007).

Aan het bestrijden van drugs hecht ook de Europese Unie belang. Nederland dient, naast internationaalrechtelijke verplichtingen met verschillende instrumenten van de Europese Unie over drugsregelgeving rekening te houden. 'Het akkoord van Schengen' (1990) is het belangrijkste verdrag. De uitgangspunten ten opzichte van het drugsgebruik in dit akkoord zijn de volgend: zorg voor verslaafden, het gebruik van drugs voorkomen, drugsoverlast en bestrijding (grensoverschrijdende) handel in drugs (Fijnaut & De Ruyver, 2008). In dit akkoord staan onder andere afspraken over de drugscontroles langs gemeenschappelijke

(binnen)grenzen (Bieleman & Naayer, 2007). Het Nederlandse drugsbeleid beweegt zich binnen de internationale en Europeesrechtelijke verplichtingen en maakt hierbij gebruik van de beleidsvrijheid (Blom, 2006). ‘In de Nederlandse strafwetgeving is het opportuniteitsbeginsel vastgelegd: het OM kan afzien van vervolging van strafbare feiten op gronden ontleend aan het algemeen belang. Van deze mogelijkheid maakt Nederland gebruik door het bezit, de aankoop en kleinschalige teelt van cannabis voor eigen gebruik te gedogen. Dit betekent dat Nederland hieraan geen opsporings- en vervolgingsprioriteit wenst te geven’ (Bieleman, & Naayer, 2007:8). Hierdoor wordt het hogere algemene belang gediend namelijk de openbare orde en het gezondheidsbelang (scheiding der markten).

3.4. Het gedoogbeleid in Nederland

Nederland hanteert, zoals reeds in de vorige paragrafen is besproken, een gedoogbeleid voor softdrugs. Neerhof en Vermeer (2005:703) omschrijven gedogen als; ‘Het niet optreden tegen overtredingen van regels door het bevoegde orgaan dat daartoe bevoegd en feitelijk in staat is’.

De paradox van het Nederlandse gedoogbeleid

Er is sprake van een paradox in de beleidsdoelen van het huidige gedoogbeleid in Nederland. Enerzijds wordt het bezit van cannabis voor eigen verbruik en kleinschalige verkoop gedoogd, anderzijds dienen de professionele hennepcultuur en illegale handel te worden bestreden (Van der Stel, Everhardt & Van Laar, 2009).

In het rapport van de Algemene Rekenkamer (2006) wordt het spanningsveld van de verschillende beleidsdoelen treffend verwoord.

‘Op den duur staat verregaande handhaving van het verbod op (professionele) hennepcultuur – inclusief handhaving van het bezit verbod op import – echter op gespannen voet met de maatschappelijke acceptatie die inherent is aan het gedogen van de verkoop van cannabisproducten. Omgekeerd zou verregaande en succesvolle handhaving van het verbod op teelt en import het gedoogbeleid praktisch onmogelijk maken. Coffeeshops zouden in dat geval nooit aan de – maatschappelijk als een gegeven geaccepteerde – vraag naar cannabis kunnen voldoen. De handhaafbaarheid van de combinatie van gedogen van verkoop en verbieden van teelt en import is uiteindelijk dus beperkt’⁷.

In bovenstaand citaat komt duidelijk het spanningsveld in het gedoogbeleid naar voren tussen de ‘gereguleerde voordeur’ en de ‘criminele achterdeur’. De coffeeshop is de koppeling tussen illegale stroom en de legale/gedoogde stroom van cannabis (Tijhuis, 2006). Door het jarenlang toestaan van een tijdelijk beoogde situatie is de geloofwaardigheid van het gedoogbeleid

⁷ Kamerstukken II 2006, 30050, nr.2

aangetast (Van de Bunt, 2006). De mogelijkheden om de problemen rondom het gedoogbeleid op te lossen zijn beperkt aangezien Nederland gebonden is aan de internationaal geldende verplichtingen (zie paragraaf 3.3.). Ondanks het feit dat het huidige gedoogbeleid inconsistent en niet-handhaafbaar is dienen handhavende instanties met deze situatie om te gaan⁸.

3.5. Beleidsvoering drugsdomein

De beleidsvoering ten aanzien van drugs onderscheidt zich in een strafrechtelijk en bestuursrechtelijk deel. De uitgangspunten van beide delen verschillen omdat zij andere belangen dienen en de bevoegdheden van de betrokken organen uiteenlopen (Bruin, 2011). Wat betreft het bestuursrechtelijke deel is het lokale bestuur verantwoordelijk en voor het strafrechtelijke deel voert het OM het beleid.

Bestuursrechtelijke beleidsvoering

Het lokale drugsbeleid heeft als doel drugsoverlast- en criminaliteit te bestrijden zodat verstoring van de openbare orde en veiligheid en aantasting van het woon- en leefklimaat kan worden tegengegaan (Blom, 2006). De gemeente heeft verschillende instrumenten tot haar beschikking om haar doelstellingen te realiseren. Lokale en/of regionale bestuursorganen hebben op basis van artikel 4:81 Algemene wet bestuursrecht de mogelijkheid om een eigen coffeeshopbeleid te voeren. Gemeenten kunnen verschillende beleidsopties voor het houden van coffeeshops toepassen op de lokale situatie. De burgemeester is verantwoording schuldig, ingevolge artikel 180 Gemeentewet, aan de gemeenteraad betreffende het coffeeshopbeleid (Mein & Van Ooyen-Houben, 2013).

Een ander belangrijk juridisch bestuurlijk instrument om overlast veroorzaakt door drugsgebruik te bestrijden is de artikel 13b van de Opiumwet. Middels deze wet is de burgemeester exclusief bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang (sluitingsbevel) wanneer er sprake is van een onrechtmatige situatie bij (illegale) verkooppunten van verdovende middelen (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid [CCV], 2014). Daarnaast zijn er ook nog andere instrumenten voorhanden om drugsoverlast in te perken in de openbare ruimte. Met behulp van Algemene Plaatselijke Verordening (APV) kan de gemeente regels vaststellen, zoals bijvoorbeeld het blowverbod, met als doel drugsoverlast en drugsgebruik te bestrijden (Blom, 2006)

⁸ *Kamerstukken II 2006, 30050, nr.2*

Strafrechtelijke beleidsvoering

‘Het Nederlandse drugsbeleid richt zich op het tegengaan en reduceren van drugsgebruik, zeker voor zover leidend tot gezondheids- en sociale schade, en op het voorkomen en verminderen van de maatschappelijke schade die aan het gebruik van, de productie van en de handel in drugs is verbonden’ (Aanwijzing Opiumwet, 2015).

Het drugsbeleid heeft drie algemene uitgangspunten. Ten eerste maakt de Opiumwet onderscheid tussen harddrugs en softdrugs. Op lijst I staan alle verboden harddrugs opgenomen die een onaanvaardbaar risico vormen voor de maatschappij en op lijst II staan middelen waarvan het gebruik een minder groot risico met zich meebrengt, waaronder hasj en wiet (Aanwijzing Opiumwet, 2015). ‘De achterliggende gedachte hiervan is te voorkomen dat de cannabisgebruiker in aanraking komt met drugs met een groter gezondheidsrisico (harddrugs)’ (Aanwijzing Opiumwet, 2015). Het tweede uitgangspunt betreft het verschil tussen het gedoogbeleid en lage opsporingsprioriteit. Enkel strafbare feiten die verband houden met het coffeeshopbeleid en de ‘gebruikersruimte’ worden gedoogd. Dit is een verschil met een lage opsporingsprioriteit die wordt toegekend aan andere strafbare feiten. (Aanwijzing Opiumwet, 2015). Het derde uitgangspunt dat in de Aanwijzing Opiumwet (2015) wordt toegelicht is het opsporings- en vervolgingsbeleid. Tussen grensoverschrijdende transporteurs, faciliteerders, gebruikers en handelaren wordt onderscheid gemaakt. De hoeveelheid, de duur van de periode, het soort delict en de hoeveelheid verdovende middelen staan centraal bij het bepalen van de strafeis.

3.6. Landelijk beleid en lokale verschillen

De ontwikkelingen van het Nederlandse drugsbeleid en de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke beleidsvoering zijn in de vorige paragrafen besproken. Nederland voert, binnen de internationaal- en Europeesrechtelijke juridische verplichtingen, haar eigen beleid. Het lokale bestuur heeft binnen dit nationale beleid beleidsruimte. Om een effectief drugsbeleid te voeren hebben gemeenten beleidsvrijheid om lokale doelen op te stellen voor drugspreventie om het gezondheidsbelang te dienen en lokale overlast en criminaliteit te bestrijden. De landelijke kaders van het gedoogbeleid, bestaan uit Opiumwet en de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie (OM), heeft iedere gemeente de mogelijkheid om een coffeeshopbeleid en handhavingsarrangement vast te stellen dat is toegespitst op de lokale situatie (CCV, 2013). Hierdoor is er variatie tussen gemeenten wat betreft de invulling van het drugsbeleid (De Bruin, 2011). Het lokale coffeeshopbeleid komt tot stand in het lokale driehoeksoverleg. Gemeente,

politie en het OM bepalen gezamenlijk het integrale beleid ten aanzien van coffeeshops (CCV, 2013).

Variatie tussen gemeenten bij de invulling van het drugsbeleid heeft zowel nadelen als voordelen. De Bruin (2011) stelt dat de lokale invulling van het coffeeshopbeleid nadelig kan zijn omdat het lokale bestuur zich hoofdzakelijk richt op lokale overlast en openbare orde waardoor bij veel gemeenten hier beleidsmatig het zwaartepunt is komen te liggen. Het belang van de volksgezondheid wat een belangrijk uitgangspunt is in het drugsbeleid kan hierdoor mogelijk in geding komen. Een voordeel van lokaal voeren van een coffeeshopbeleid is dat het aansluit bij de lokale omstandigheden (De Bruin, 2011).

3.7. Conclusie drugsbeleid en de softdrugsproblematiek

Concluderend kan gesteld worden dat de Nederlandse softdrugsproblematiek zeer complex is. Het is een maatschappelijke probleem en is van invloed op verschillende actoren zoals burgers, staatsorganisaties en maatschappelijke organisaties (Devroe, 2010b). Het drugsbeleid heeft betrekking op verschillende beleidsterreinen waardoor een multidisciplinaire aanpak vereist is. Er wordt dan ook gestreefd naar een integraal en geïntegreerd drugsbeleid. Dit houdt in dat drugsbeleid gericht hoort te zijn op alle aspecten van het fenomeen zoals veiligheid, gezondheid, het (sociaal) economische enzovoort. Om dit te bewerkstelligen is het essentieel dat op verschillende beleidsniveaus en beleidsterreinen wordt samengewerkt (Vander Laenen, Vandam & Colman, 2012). Zowel op internationaal, als op nationaal en lokaal niveau is het daarom een uitdaging om hier beleid op te maken. Wetenschappelijke kennis kan een bijdrage leveren om de beleidsproblemen rondom drugs aan te pakken (Tieberghien, 2012). Het is dan ook noodzakelijk dat beleidsmakers en praktijkprofessionals van het drugsbeleid gebruik maken van beschikbare wetenschappelijke kennis.

Nu de achtergrond van het huidige drugsbeleid en de softdrugsproblematiek is geschetst komt in het volgende hoofdstuk de methodologie van deze studie aan de orde.

Hoofdstuk 4 Methodologie

Inleiding

Dit hoofdstuk licht de methode toe waarvoor is gekozen om het hoofddoel van deze studie te bereiken, het beantwoorden van de hoofdvraag. In paragraaf 4.1. komen de onderzoeksvraag en de deelvragen aan bod. Paragraaf 4.2. beschrijft het onderzoeksdesign, geeft verantwoording over de gekozen case en legt de toegepaste methode van deze studie, triangulatie uit. In paragraaf 4.3. komt aan de orde hoe de data verzameld worden, daarna volgt in paragraaf 4.4. uitleg over de verwerking van de empirisch data. Tot slot staat paragraaf 4.5. stil bij de betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek.

4.1. Onderzoeksvraag

Op de volgende onderzoeksvraag wordt getracht antwoord te geven;

In welke mate is kennisgebruik van toepassing op lokaal softdrugsbeleid?

Deelvragen:

1. Is er sprake van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid?
2. Wat is de aard van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid?

4.2. Het onderzoeksdesign: een casestudy

4.2.1. De casestudie: verantwoording

De casestudie wordt gedefinieerd als een 'empirische kwalitatieve onderzoeksstrategie waarbij een actueel fenomeen waarop men weinig controle kan uitoefenen, wordt onderzocht in zijn context' (Vervaeke, Vanderhallen, Opdebeeck & Goethals in Devroe, 2012:132). Het verschijnsel, in dit onderzoek kennisgebruik in beleid, wordt middels een casestudie onderzocht (Swanborn, 2010). De casestudie is uitermate geschikt voor dit onderzoek omdat met deze methode beschrijvende probleemstellingen diepgaand en intensief kunnen worden onderzocht (Swanborn, 1994). Swanborn (1994:327) stelt; 'hoe meer cases, des te betere controlemogelijkheid op de betrouwbaarheid van het resultaat en de geldigheid van model of theorie'. Het bestuderen van meerdere cases leidt dus tot een beter inzicht over de toegepaste theorie (Devroe, 2012). Vanwege de omvang van deze studie en de beperkte tijdsduur is gekozen om slechts één case te onderzoeken.

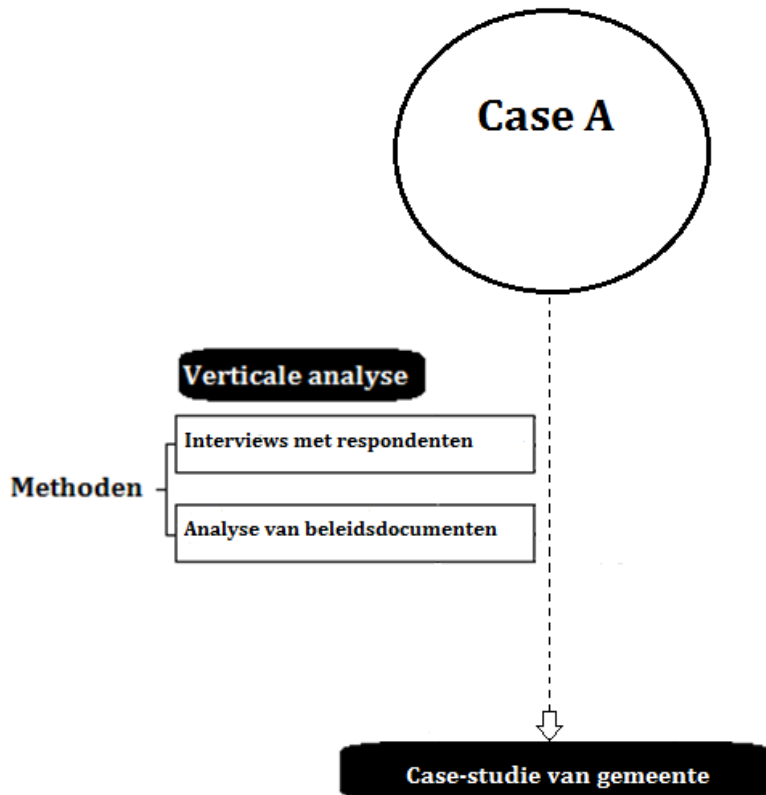
De methode van triangulatie

Deze studie heeft, vanwege het gekozen onderzoeksdesign, data verzameld aan de hand van de methode van triangulatie. 'In het sociaal- wetenschappelijk onderzoek betekent triangulatie dat de kennis van, het inzicht in, het object vergroot wordt door vanuit verschillende bronnen gegevens over het object te verzamelen' (Swanborn, 1987:332). Hierdoor ontstaat er een evenwichtig en gevalideerd beeld van het onderzoeksobject (Devroe, 2012). 'De onderzoekstriangulatie moet bovendien voorkomen dat een eenzijdige subjectieve interpretatie van de empirische resultaten zou plaatsvinden' (Devroe, 2012:132). In deze studie is gekozen voor het gebruik van twee verschillende dataverzamelmethode; interviews en de documentenanalyse. Deze dataverzamelmethode worden in de derde deelparagraaf toegelicht.

4.2.2. Keuze case

De casestudie heeft betrekking op een gemeente in Nederland. Nederland voert sinds de jaren 60 een gedoogbeleid voor softdrugs en door verschillende ontwikkelingen is de problematiek rondom softdrugs in de loop der jaren complexer geworden. Dit leidt tot lastige beleidsvraagstukken, op zowel landelijk als lokaal niveau. Een empirische studie naar het gebruik van wetenschappelijke kennis in het softdrugsbeleid is daarom nuttig. In deze studie is één casestudie onderzocht; A. De gekozen case is centrumgemeente Leiden.

Onderstaand figuur 3 geeft een schematische weergave van het onderzoeksdesign.

Figuur 3: Schematische voorstelling van het onderzoeksdesign gebaseerd op Devroe (2012:133)

4.2.3. Verantwoording gekozen case

In deze paragraaf wordt de keuze voor de gemeente Leiden verantwoord. Op het mesoniveau (niveau van het stadsbestuur en aanverwante actoren) wordt de case studie bestudeerd (Devroe, 2012). De inhoudelijke aspecten zijn van belang bij het selecteren van een case (Swanborn, 2010) 'De keuze van de te onderzoeken case(s) is belangrijk wanneer we willen dat de resultaten doorgetrokken kunnen worden naar cases die niet onderzocht worden' (Swanborn, 2010:119). Nederland telt op 1 januari 2015, 393 gemeenten (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2015). Iedere gemeente heeft beleidsruimte voor de invulling van het softdrugsbeleid, wat betrekking heeft op de beleidsterreinen Volksgezondheid en Openbare Orde en Veiligheid, zodat het beleid aansluit op de lokale omstandigheden. De invulling en handhaving van het softdrugsbeleid verschilt hierdoor per gemeente in Nederland. De gemeente Leiden is uit de ganze populatie van gemeenten gekozen als geschikte case om twee redenen; centrumgemeente en de aanwezigheid van coffeeshops.

Centrumgemeente

De gemeente Leiden is ten eerste gekozen als geschikte case omdat het een centrumgemeente is van de regio Zuid Holland Noord. Als centrumgemeente is Leiden verantwoordelijk voor de verslavingszorg in de regio. In Nederland zijn 43 centrumgemeenten. Dit zijn meestal de grotere gemeenten van Nederland die een regiofunctie vervullen. Leiden is van middelgrote omvang, de gemeente Leiden heeft 121.594 inwoners (CBS, 2014). Leiden is een centrumgemeente wat inhoudt dat deelnemende gemeenten uit de regio Zuid Holland Noord verschillende taken onderbrengen bij de gemeente Leiden. Leiden voert in opdracht van deze gemeenten deze taken uit (Vereniging van Nederlandse Gemeenten [VNG], 2015). De gemeente Leiden is voor deze regio onder andere verantwoordelijk voor de maatschappelijke opvang en de verslavingszorg in de regio Zuid Holland Noord en vervult dus een belangrijke rol bij de totstandkoming en uitvoering van het regionaal en lokaal softdrugsbeleid op het gebied van volksgezondheid (CCV, 2015).

Aanwezigheid coffeeshops

De tweede reden waarom besloten is Leiden te onderzoeken in deze studie is de aanwezigheid van coffeeshops in de gemeente. In de gemeente Leiden zijn op dit moment 10 coffeeshops gevestigd. De gemeente Leiden heeft wat betreft softdrugs een regiofunctie: softdrugsgebruikers uit nabijgelegen gemeenten bezoeken de coffeeshops in Leiden om softdrugs te kopen. In de lokale driehoek worden afspraken gemaakt door OM, politie en lokale autoriteiten omtrent coffeeshops, deze afspraken worden vastgelegd in het coffeeshopbeleid (CCV, 2015). Het coffeeshopbeleid is toegespitst op de lokale situatie.

Leiden is dus een uiterst geschikte case om kennisgebruik voor beleid te onderzoeken omdat de gemeente de verantwoordelijkheid draagt voor alle aspecten van het softdrugsbeleid; regionaal verslavingsbeleid, lokaal gezondheidsbeleid en lokaal coffeeshopbeleid. Op basis hiervan is de gekozen case representatief voor andere centrumgemeenten in Nederland waar coffeeshops gevestigd zijn.

4.2.4. Operationalisering onderzoeksvragen

Om de doelstelling van deze studie te bereiken, het beantwoorden van de hoofdvraag, zijn er twee deelvragen opgesteld. De concepten uit deze twee deelvragen zijn geoperationaliseerd waaraan onderzoeksmethoden zijn gekoppeld. In tabel 3 en tabel 4 zijn de operationalisering van de concepten weergegeven. In tabel 3 is de mate van kennisgebruik geoperationaliseerd, waardoor deelvraag 1 kan worden onderzocht. (Deelvraag 1; Is er sprake van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid?). De operationalisatie van de mate van kennisgebruik is gebaseerd op benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) en de aanvulling van Landry et al. (2001a),

zoals geëxpliciteerd in het theoretisch kader (zie 2.5.2.). Daarnaast is om deelvraag twee te beantwoorden de aard van kennisgebruik geoperationaliseerd in tabel 4 (Deelvraag 2; Wat is de aard van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid?). Hierbij is gebruik gemaakt van een bestaande vragenlijst uit een masterscriptie van Van Spek (2008). Deze vragenlijst is gebaseerd op de theoretische uitgangspunten (zie 2.5.3.). De keuze van de verschillende onderzoeksmethoden om de weergegeven concepten te onderzoeken wordt toegelicht in de volgende deelparagraaf.

Tabel 3: Operationalisering van de mate van kennisgebruik

Concept	Topics	Indicatoren	Nummer in vragenlijst	Bron
<i>Mate van kennisgebruik</i>				
	Ontvangen	De gebruiker heeft wetenschappelijke kennis schriftelijk of per e-mail ontvangen	3.1.	Interview
	Gelezen en begrepen	De gebruiker heeft wetenschappelijke kennis gelezen en begrepen	3.2.	Interview
	Discussie	De gebruiker heeft tijdens overleggen met collega's gediscussieerd over wetenschappelijke kennis of heeft een congres bijgewoond over drugs	3.3.	Interview
	Referentie	De gebruiker heeft in (interne) documenten gerefereerd aan wetenschappelijke kennis	3.4.	Interview
	Uitdragen	De gebruiker heeft zich actief (mondeling en/of schriftelijk) ingespannen om het belang van wetenschappelijke kennis aan derden uit te dragen	3.5.	Interview
	Invloed	Volgens de gebruiker heeft wetenschappelijke kennis de beleidsontwikkeling beïnvloed doordat de onderzoeksresultaten (schriftelijk of mondeling) zijn aangehaald bij de afweging van verschillende beleidsopties	3.6.	Interview
	Toepassing	Volgens de gebruiker heeft wetenschappelijke kennis geleid tot concrete beleidshandelingen en hebben deze handelingen de gewenste effecten	3.7.	Interview/ documenten analyse

Tabel 4: Operationalisering van de aard van kennisgebruik

Concept	Topics	Indicatoren	Nummer in vragenlijst	Bron
<i>Aard van kennisgebruik</i>				
Instrumenteel kennisgebruik	Wetenschappelijke kennis is direct toegepast in beleid door de gebruiker	De gebruiker haalt wetenschappelijke kennis aan in overleggen	4.1.	Interview/ documenten analyse
		Er is beleid ontstaan waarin wetenschappelijke kennis direct in is overgenomen	4.2.	
		Het gebruik van wetenschappelijke kennis vindt plaats op korte termijn	4.3.	
Conceptueel kennisgebruik	Wetenschappelijke kennis heeft de gebruiker verlicht	De gebruiker is indirect beïnvloed door wetenschappelijke kennis waardoor de algemene kennis over (soft)drugs is toegenomen	4.4.	Interview
		Wetenschappelijke kennis heeft verandering teweeg gebracht in zienswijzen en/of probleemdefinities binnen het werkgebied van de gebruiker	4.5.	
		Wetenschappelijke kennis heeft doorwerking bij de gebruiker gevonden via diffuse processen (media e.d.)	4.6.	
		Het gebruik van wetenschappelijke kennis vindt plaats op lange termijn	4.7.	
Symbolisch kennisgebruik	De gebruiker past wetenschappelijke kennis toe om vooraf vastgestelde standpunten en posities in het beleid te legitimeren	De gebruiker gebruikt wetenschappelijke kennis om eigen belangen te versterken	4.8.	Interview
		De gebruiker gebruikt wetenschappelijke kennis als machtsbron	4.9.	
		De gebruiker gebruikt wetenschappelijke kennis selectief	4.10.	
		De gebruiker gebruikt wetenschappelijke kennis om tijd mee te winnen	4.11.	
		De gebruiker gebruikt wetenschappelijke kennis om de afschuif functie mee uit te oefenen	4.12.	
		De gebruiker gebruikt wetenschappelijke kennis om symboolpolitiek mee te bedrijven	4.13.	

4.3. Dataverzameling

In deze studie is, zoals reeds eerder beschreven in paragraaf 4.2.1., gebruik gemaakt van de methode van triangulatie omdat het gekozen onderzoeksdesign een casestudy is. Om deze reden is er voor gekozen om de case te bestuderen aan de hand van twee verschillende dataverzamelingsmethoden:

1. Interviews
2. Documentenanalyse

4.3.1. Interviews

Het interview is één van de geselecteerde onderzoeksmethoden. In deze studie is gekozen voor een semigestructureerd interview. Bij deze vorm van interviewen zijn de vragen vooraf opgesteld, waardoor de concepten volledig in kaart kunnen worden gebracht (zie appendix B). Tijdens het interview was er ruimte om door te vragen op bepaalde antwoorden en was afwijking van de volgorde van vragen mogelijk, afhankelijk van het verloop van het gesprek (Baarda, de Goede & Teunissen, 2009). Op basis van deze onderzoeksmethode is getracht zoveel mogelijk inzicht en informatie te krijgen over de hoofd- en deelvragen (Devroe, 2012), waardoor het kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid kan worden uitgediept.

Sneeuwbalmethode

Respondenten zijn via de sneeuwbalmethode benaderd. 'Bij deze methode wordt aan één of meer sleutelinformanten gevraagd om andere respondenten aan te dragen, hierdoor breidt het aantal respondenten zich gestaag uit' (Grapendaal, Leuw, Nelen, 1991: 20). De burgemeester van Leiden, portefeuillehouder Openbare Orde en Veiligheid, was het startpunt van de keten van respondenten (Barendregt, Van der Poel & van de Mheen, 2005). Via een e-mailbericht is contact gezocht met deze respondent (zie appendix A). Deze methode is uiterst geschikt voor deze studie omdat de te onderzoeken populatie moeilijk te bereiken is (Swanborn, 2010), en omdat de onderzoeker aan het begin van het onderzoek weinig kennis heeft over het te onderzoeken fenomeen (Miles & Huberman, 1994). De sneeuwbalmethode heeft echter enkele nadelen. Deze manier van respondenten werven is erg tijdrovend en respondenten zijn veelal afkomstig uit eenzelfde deelpopulatie (Maalsté, 2008). Dit komt doordat er bij de sneeuwbalmethode sprake is van een selecte steekproef, de onderzoeker kan niet zelf bepalen wie er in de steekproef terecht komt. Hierdoor is de kans aanwezig dat niet alle leden van de populatie worden bereikt, waardoor de steekproef niet de gehele populatie weergeeft (Swanborn, 2010). De onderzoeker heeft getracht dit nadeel te verhelpen door na afloop van het interview samen met de

respondent alle betrokken actoren bij het lokale softdrugsbeleid te doorlopen. Vervolgens is gevraagd of de respondent contacten heeft met één of meer van deze actoren, indien het geval was heeft de onderzoeker gevraagd naar de contactgegevens.

4.3.2. De documentenanalyse

Naast de onderzoeksmethode interviews is in dit onderzoek gebruik gemaakt van de documentenanalyse. 'De documentenanalyse is een waardevolle aanvulling op de verkregen informatie uit de interviews, waardoor de analyse correct kan worden gemaakt' (Devroe, 2012:145). Voorafgaand aan de interviews zijn beschikbare beleidsdocumenten van de gemeente verzameld over het beleid aangaande (soft)drugs. Het betreft onder andere de volgende beleidsdocumenten: nota's, verslagen van gemeenteraden, jaarverslagen, integraal veiligheidsbeleid enzovoort. Voor een volledige lijst van de geanalyseerde documenten zie appendix C. Daarnaast hebben respondenten documenten beschikbaar gesteld naar aanleiding van interviews, soms direct of naderhand per e-mail. Deze documenten zijn veelal niet openbaar (interne vertrouwelijke beleidsdocumenten), daarom worden ze ook wel aangeduid als grijze informatie (Devroe, 2012). Dankzij deze vertrouwelijke informatie ontstond een beter inzicht in de toepassing van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid.

4.4. Dataverwerking

Deze studie heeft als doel om de case verticaal in de diepte te bestuderen. Aan de hand van de informatie uit de onderzoekscomponenten (interviews en de documentenanalyse) wordt het te onderzoeken fenomeen, kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid, in de diepte bestudeerd waardoor deelvragen grondig worden geanalyseerd. Paragraaf 4.4.1. beschrijft de data verwerking van de interviews. Vervolgens komt in paragraaf 4.4.2. de verwerking van de documenten aan de orde.

4.4.1. De interviews

In totaal zijn er 11 interviews afgenomen. Geprobeerd is om een dusdanig aantal respondenten te interviewen dat alle actoren van het onderzoeksobject vertegenwoordigd zijn. Als de verscheidenheid die in de populatie bestaat wordt weergegeven in de steekproef kan er worden gesproken van empirische verzadiging (Jansen, 2005). Deze empirische verzadiging is in deze studie vastgesteld door stapsgewijs data te verzamelen en te analyseren. Per interview is de verscheidenheid in de populatie geanalyseerd.

Alle interviews hebben *'face to face'* op verschillende locaties van de betreffende gemeente plaatsgevonden. 'Het houden van mondeling interview had de voorkeur boven een schriftelijk of telefonisch interview omdat bij een *'face to face'* interview ook non-verbale communicatie kan worden waargenomen. Deze non-verbale communicatie kan extra informatie opleveren over de besproken topics' (Van Thiel, 2007:111). De respondenten zijn, vanuit de functie die zij vervullen, werkzaam voor het lokale softdrugsbeleid. Om eventuele gevoeligheden te voorkomen zijn de interviews gedepersonaliseerd: aan iedere respondent is een nummer toegekend. In bijlage 1 van het interviewboek zijn de interviewdetails in een tabel opgenomen, hierin is de functie van de deelnemer vermeld, de datum wanneer het interview is afgenomen en de duur van het interview. Deze bijlage is niet openbaar omdat verschillende respondenten aangaven problemen te hebben met het feit dat zijn/haar naam in deze studie vermeld zou worden.

Tijdens de interviews is gebruik gemaakt van een vragenlijst en zijn schriftelijke aantekeningen gemaakt om vervolgvragen te stellen. Daarnaast zijn de afgenomen interviews opgenomen met opnameapparatuur en na afloop van het interview volledig uitgewerkt. Ter verantwoording en controle zijn de getranscribeerde interviews vervolgens opgestuurd naar de respondenten zodat zij de gelegenheid hadden om eventuele (interpretatie) vergissingen recht te zetten. Meerdere respondenten constateerden dat de zinnen in de getranscribeerde interviews slecht liepen. Dit is niet meer dan logisch aangezien het om spreektaal gaat (Devroe, 2012).

Vervolgens zijn de getranscribeerde interviews geanalyseerd om de hoofdvraag van het onderzoek te beantwoorden. Bij de analyse is ter verduidelijking gebruik gemaakt van citaten uit de getranscribeerde interviews. Het gebruik van citaten bij de verwerking kan buitengewoon verhelderend werken (Devroe, 2012:148). Om de interviewvragen te analyseren zijn normen opgesteld wanneer er voldaan is aan kennisgebruik en wanneer er sprake is van een bepaalde vorm van kennisgebruik.

Normen van de mate van kennisgebruik

Om de mate van kennisgebruik van lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals te onderzoeken is gebruik gemaakt van een aangepaste benuttingsladder van Knott en Wildavsky (1980) bestaande uit zeven fasen (zie 2.5.2.). Voor iedere fase van de ladder is een vraag opgesteld die inzicht geeft of de respondent in de betreffende fase gebruik maakt van wetenschappelijke kennis. De antwoorden van respondenten zijn ingedeeld op een 2-puntschaal. In de eerste categorie vallen de antwoorden 'weet niet' en 'nee, geen gebruik' (0) en in de tweede categorie vallen de antwoorden 'weinig gebruik' tot 'zeer veel gebruik' (1). Als de

respondent bij de betreffende vraag van een fase aangaf dat hij weinig tot zeer veel gebruik maakte van wetenschappelijke kennis dan is de betreffende fase van de benuttingsladder behaald. Waarop de volgende vraag met betrekking op de volgende fase van de benuttingsladder werd gesteld. Indien de respondent aangaf dat hij geen gebruik maakte van wetenschappelijke kennis of niet weet of hij gebruik maakt van wetenschappelijke kennis dan was de betreffende fase van benuttingsladder niet doorlopen en eindigde de mate van kennisgebruik door de respondent in die fase.

Normen van de aard van kennisgebruik

De aard van kennisgebruik is gemeten aan de hand van een aantal vragen per vorm van kennisgebruik (Weiss, 1979). Voor het meten van instrumenteel kennisgebruik zijn er drie vragen opgesteld, conceptueel kennisgebruik wordt gemeten aan de hand van vier vragen, symbolisch kennisgebruik is gemeten aan de hand van zes vragen (Spek, 2008). Indien de respondent op één of meer vragen 'ja' geantwoord heeft per vorm van kennisgebruik, dan was er sprake van de betreffende vorm van kennisgebruik. Als de respondent op 'geen' van de vragen 'ja' heeft geantwoord dan was er geen sprake van de betreffende vorm van kennisgebruik.

De resultaten van de interviews zijn opgenomen in een scoringstabel (Appendix D). In deze tabel is voor ieder onderdeel (de mate en de aard) van kennisgebruik voor beleid per respondent weergegeven of zij gebruik maken van wetenschappelijk kennis. Indien de respondent gebruik maakt van wetenschappelijke kennis is er een ✓ afgebeeld, bij geen gebruik van wetenschappelijke kennis staat er een X. Als het betreffende onderdeel niet van toepassing is op de beleidsfunctionaris vanwege de functie die de respondent vervult is er een – opgenomen in de tabel.

4.4.2. Documentanalyse

In deze studie is een inhoudsanalyse uitgevoerd, dit houdt in dat empirisch materiaal verzameld, bewerkt en geanalyseerd is dat oorspronkelijk een ander doeleinde had dan gebruik voor de wetenschap (Swanborn, 2010). De lokale beleidsdocumenten, die betrekking hebben op (soft)drugs, zijn gelezen en vervolgens is onderzocht of er sprake is van kennisgebruik in het document. Nadien heeft er bij iedere document een check plaatsgevonden met de zoekfunctie in word of PDF. De volgende relevante woorden zijn in deze zoekfunctie ingevoerd;

- Data
- Cijfers
- Kennis
- Systematisch
- Wetenschap(pelijk)
- Monitor
- Analyse(s)
- Opties
- Probleem
- Evaluatie
- Effect
- Bron
- Impact
- Onderzoek

Deze woorden zijn gekozen omdat ze betrekking hebben op wetenschappelijke kennis en kunnen daardoor inzicht verschaffen in de toepassing van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid. In totaal zijn er 21 aantal beleidsdocumenten geanalyseerd. Om duidelijk vast te stellen of er sprake is van kennisgebruik in een beleidsdocument zijn de resultaten onderverdeeld in twee categorieën (zie tabel 5). In appendix C staan de resultaten van de documentanalyse weergegeven.

Tabel 5: Wanneer is er sprake van kennisgebruik in een beleidsdocument

Categorie 1	Categorie 2
<i>Er is sprake van kennisgebruik</i>	<i>Er is geen sprake van kennisgebruik</i>
Wanneer in het beleidsdocument wordt gerefereerd aan wetenschappelijke kennis	Wanneer in het beleidsdocument niet wordt gerefereerd aan wetenschappelijke kennis

4.5. Betrouwbaarheid en validiteit

Tenslotte komen in dit hoofdstuk, voordat de empirische resultaten aan bod komen, de betrouwbaarheid, (interne) validiteit en generaliseerbaarheid van deze studie aan de orde. In dit hoofdstuk zijn de keuzes die gemaakt zijn om gegevens op een wetenschappelijke manier te verzamelen en te verwerken beschreven. Het toepassen van de methode triangulatie, waardoor de informatie over het onderzoeksonderwerp met behulp van verschillende bronnen is verzameld en op verschillende manieren is verwerkt gaat aantasting van de betrouwbaarheid en (interne) validiteit van het onderzoek tegen. Hierdoor kunnen (valide) geldige uitspraken gedaan worden. Toch is het belangrijk om te vermelden dat het analyseren van gegevens altijd een kwestie van interpretatie van de onderzoeker is (Davies, Francis & Jupp, 2011).

Door het toepassen van deze methode is echter alleen de interne validiteit van het onderzoek gewaarborgd. De externe validiteit, die betrekking heeft op generaliseerbaarheid naar andere (niet onderzochte) casussen, is niet mogelijk (Yin, 1992). Swanborn (1994:325) stelt dat cases op zichzelf staan waardoor 'het domein van onderzoek zich niet verder uitstrekt dan de

bestudeerde cases'. De inzichten die gehaald worden uit de casestudies zijn namelijk specifiek van toepassing op de betreffende case (Hutjes, 2000). 'Er zijn nu eenmaal vrijwel nimmer voldoende cases te onderzoeken om betrouwbare conclusies over het bedoelde domein van cases te formuleren' (Swanborn, 1994: 326). Deze beperking moet dan ook bij generaliserende aanbevelingen in acht worden genomen.

Nu de methodologie van het onderzoek is toegelicht voorziet het volgende hoofdstuk in de resultaten van de empirisch studie.

Hoofdstuk 5 Resultaten

Inleiding

Dit hoofdstuk presenteert de empirische onderzoeksresultaten om inzicht te krijgen in de hoofd- en deelvragen van deze studie. De resultaten van de interviews komen in paragraaf 5.1 aan bod. Daarna beschrijft de tweede deelparagraaf resultaten uit de documentenanalyse. In het tweede gedeelte (paragraaf 5.3) volgt de analyse van de onderzoeksresultaten. De case wordt verticaal in de diepte bestudeerd waarin een integrale analyse plaatsvindt van de onderzoeksresultaten van de verschillende onderzoeksmethoden.

5.1. Resultaten van de interviews

De interviews bieden inzicht in de toepassing van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid. Om inzicht te krijgen in de hoofd- en deelvragen van deze studie is het interview opgedeeld in drie onderdelen.

- Bewust kennisgebruik
- Fasen van kennisgebruik
- Aard van kennisgebruik

De resultaten van de interviews (zie interviewboek) worden per bovenstaande onderdelen afzonderlijk weergegeven. In appendix D is een scoringstabel opgenomen. In deze scoringstabel staan de gegeven scores aan de respondenten op de interviewvragen. De resultaten van elk onderdeel worden op basis van de gestelde norm in een normeringstabel weergegeven (zie 4.4.1.). Vervolgens bieden citaten van respondenten verdiepend inzicht over het betreffende onderdeel.

Demografische kenmerken beleidsmakers en praktijkprofessionals

45% van de gesproken respondenten is vrouw en 73% heeft een wetenschappelijke opleiding gevolgd. De beleidsfunctionaris was gemiddeld 5 jaar werkzaam in de betreffende functie en in totaal gemiddeld 16 jaar actief op de arbeidsmarkt.

Bewust kennisgebruik

Dit onderdeel geeft inzicht in de vraag of geïnterviewde respondenten bewust gebruik maken van wetenschappelijk kennis tijdens de werkzaamheden die zij uitvoeren voor het lokale softdrugsbeleid.

1. Normeringstabel bewust kennisgebruik

Tabel 6: Resultaten bewust kennisgebruik

Categorie 1	Categorie 2
<i>Er is sprake van kennisgebruik</i>	<i>Er is geen sprake van kennisgebruik</i>
Wanneer respondent aangeeft wetenschappelijke kennis te gebruiken tijdens de werkzaamheden voor het lokale softdrugsbeleid	Wanneer respondent aangeeft geen wetenschappelijke kennis te gebruiken tijdens de werkzaamheden voor lokale softdrugsbeleid
64%	36%

Van de elf respondenten geeft 64% aan bewust gebruik te maken van wetenschappelijke kennis voor de werkzaamheden die zij uitvoeren in hun functie. 36% respondenten geeft aan niet of niet bewust gebruik te maken van wetenschappelijke kennis bij het uitvoeren van taken voor het lokale beleid.

2. Diepte inzicht bewust kennisgebruik

Het merendeel (64%) van de beleidsfunctionarissen geeft aan wetenschappelijke kennis bewust te gebruiken tijdens het uitoefenen van hun functie.

“Tijdens je dagelijkse werkzaamheden lees je ook de artikelen, de stukken, onderzoeken dus dat is eigenlijk een redelijk natuurlijk proces” (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.34).

Het bewust gebruiken van wetenschappelijke kennis door beleidsfunctionarissen is afhankelijk van de functie die zij vervullen. Het volgende citaat duidt dat aan:

“Ik werk op een beleidsuitvoerende afdeling. (...) Dat is wel een belangrijk verschil wat maakt dat ik minder met wetenschappelijke kennis te maken heb in het algemeen. Ik regel heel concreet afspraken met partners over subsidie verlenen. Ik kijk of het beleid wat we hebben opgeschreven ook wordt uitgevoerd of onze doelstellingen ook worden gehaald en of de prestaties die we hebben afgesproken zo goed mogelijk worden behaald. Ik maak voornamelijk gebruik van de nota's van collega's maar bij het opstellen van de nota's is er sprake van een wisselwerking. Vanuit de praktijk waar ik dan meer zicht op heb” (Interviewboek, respondent 2, 23 april 2015, p.17).

De meeste beleidsfunctionarissen hebben geen gebruik gemaakt van wetenschappelijke onderzoeken voor het onderwerp softdrugs omdat er bestaand beleid is voor de softdrugsproblematiek in de gemeente. Dit blijkt onder andere uit het volgende citaat:

“Dat is afhankelijk van de rol die je toebedeeld krijgt in bepaalde problematiek. Als er bepaald beleid gewoon staat en loopt dan hoef ik er in principe niet zoveel mee te doen want dan is de uitvoering er gewoon lekker mee aan de slag, maar als bijvoorbeeld een bepaald probleem politiek bestuurlijk gevoelig wordt en er wordt aandacht aan besteed en het komt op de agenda bij overleggen waar wij aan adviseren (...) Als het ook zodanige prioriteit krijgt dat ik daar ook de tijd voor krijg. Dat je wel de wetenschappelijke literatuur in gaat. Dat heb ik voor drugsaanpak nog niet gehad dat is voor een heel groot deel omdat er voor drugsaanpak en hennep er gewoon heel veel bestaand beleid is dat loopt en deels komt er vanuit landelijk niveau gewoon heel veel en is eigenlijk op het niveau van de individuele gemeente wetenschappelijke verdieping niet noodzakelijk” (Interviewboek, respondent 6, 29 juli 2015, p.37).

Het bewust volgen van wetenschappelijke kennis over actuele thema's, zoals drugs, is een onderdeel van je werk benadrukt de beleidsfunctionaris in het onderstaande citaat:

“Ik ben dus ook nog nooit voor drugs de wetenschappelijke literatuur ingedoken maar vanuit je werk en interesse volg je het. Drugs is toch iets wat in heel veel thema's bij de politie terugkomt, waar je veel over hoort en leest” (Interviewboek, respondent 6, 29 juli 2015, p.35).

Wetenschappelijke kennis kan ter aanvulling dienen van de ervaringspraktijk van beleidsfunctionarissen, dat blijkt uit het citaat:

“De praktijk is heel belangrijk, en vaak hoor je die ervaring net wat eerder dan wetenschappelijke onderzoeksresultaten. Dus die combinatie is wel echt belangrijk” (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.36).

5.1.1. Resultaten fasen van kennisgebruik

Dit onderdeel geeft inzicht tot in welke fase beleidsfunctionarissen gebruik maken van wetenschappelijk kennis voor het lokale softdrugsbeleid.

1. Normeringstabel fasen van kennisgebruik

Tabel 7: Resultaten fasen van kennisgebruik

Fasen	Gebruik	Geen gebruik	Niet van toepassing
<i>Ontvangen</i>	64%	36%	-
<i>Begrepen</i>	64%	36%	-
<i>Discussie</i>	73%	27%	-
<i>Referentie</i>	45%	27%	28%
<i>Uitdragen</i>	45%	27%	28%
<i>Invloed</i>	27%	9%	64%
<i>Toepassing</i>	9%	27%	64%

Op basis van de gestelde normen in paragraaf 4.4.1. zijn in tabel 7 de resultaten opgenomen van de fasen van kennisgebruik door functionarissen in het lokale beleid. Voor resultaten per respondent zie de scoringstabel in appendix D.

2. Diepte inzicht fasen van kennisgebruik

Fase 1: Ontvangen of opzoeken

64% gaf aan veel wetenschappelijke kennis te ontvangen of op te zoeken. Respondenten geven aan ontzettend veel informatie te ontvangen waaronder wetenschappelijke kennis.

“We hebben zoveel informatie. Wij worden overspoelt met informatie. (...) Op sommige dingen moet ik acteren, sommige niet” (Interviewboek, respondent 7, 5 oktober 2015, p.61).

Het actief opzoeken van wetenschappelijke onderzoeken of contact zoeken met wetenschappelijke instellingen gebeurt als respondenten informatie nodig hebben voor bepaalde beleidsvoorstellen. Dit blijkt uit citaat:

“Toen we als gemeente wilde onderzoeken of we konden over gaan tot het reguleren van de wietteelt, hebben we contact gezocht met de vakgroep Biologie van de Universiteit Leiden om met hen te kijken hoe kunnen we de kwaliteit van de wiet monitoren als gemeente en ook daar weer omdat het strandde bij Opstelten (voormalig minister van Veiligheid en Justitie) hebben we besloten om geen ambtelijke capaciteit daar meer in te steken is het ook gestrand maar anders waren we op die voet doorgegaan” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart 2015, p.8).

Fase 2: Begrepen en gelezen

64% van de beleidsfunctionarissen leest deze wetenschappelijke onderzoeken ook. Respondenten komen er niet aan toe om alle wetenschappelijke informatie te lezen waardoor er

een selectie plaatsvindt. Onderzoeken die relevant zijn voor een vergadering over een onderwerp of een advies worden gelezen. Dit blijkt uit onderstaande passage:

“Ligt eraan, als je een overleg moet voorbereiden, of je het nu een boeiend artikel vindt of niet, je zult het maar niet gelezen hebben en je zult aan je burgemeester een advies meegeven waarvan hij denkt wat is dit nu” (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.37).

Wetenschappelijke kennis bereikt beleidsfunctionarissen niet alleen op schrift maar ook mondeling. Onderstaand citaat licht dit toe:

“Ik lees bijna niks vanwege tijdgebrek maar ik praat wel veel met mensen in de beleidspraktijk. Dat zijn mensen van de GGD, van de Brijder ,van de Leidse proeftuin van het LUMC, mensen van de hogeschool, medewerkers van het sociale wijkteam. Dat alles is belangrijk voor het netwerk om te horen wat de nieuwe inzichten zijn” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.27).

Fase 3: Discussie

73% van de beleidsfunctionarissen heeft gediscussieerd over wetenschappelijke kennis met betrekking tot onder andere softdrugs. Twee beleidsfunctionarissen geven aan (bijna) geen wetenschappelijke onderzoeken te lezen maar nemen wel deel aan congressen en symposia om op die manier kennis te vergaren.

“Onderzoeken gebruik ik niet maar af en toe ga ik eens naar een congres toe om te horen wat daar allemaal gezegd wordt. Laatst ben ik op een congres geweest van allerlei growshophouders ”(Interviewboek, respondent 8, 17 augustus 2015, p.65).

Beleidsfunctionarissen geven aan dat zij congressen bezoeken die betrekking hebben op het thema ‘softdrugs’; onder andere over growshops, gezondheidseffecten van drugsgebruik en voor- en nadelen van legaliseren van softdrugs. Dit komt bijvoorbeeld naar voren in het volgende citaat:

“We houden dingen als conferenties en dergelijken rondom softdrugs in de gaten. We zijn daar wel vrij actief in moet ik zeggen. Daar gaan we ook naartoe als die er zijn, vorig jaar was er een hele grote conferentie georganiseerd door een belangenvereniging rondom coffeeshops daar zijn we toen met een aantal mensen naar toe gegaan” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart 2015, p.7).

Fase 4: Referentie

Op basis van de gestelde norm in tabel 7 hebben 45% van de respondenten de fase ‘referentie’ bereikt. De referentiekaders van beleidsfunctionarissen over verschillende onderwerpen worden continue bijgesteld. Als een beleidsfunctionarissen, werkzaam voor het

gezondheidsbeleid, andere partijen wil overtuigen van een bepaald standpunt refereert zij aan wetenschappelijke kennis blijkt uit het volgende:

“Op enig moment verwijst je wel naar wetenschappelijke stukken op ander moment niet. (...) Toen ben ik ook de literatuur ingegaan en toen heb ik ook in het advies de literatuur opgenomen. In een heel aantal andere adviezen doe je dat niet dan baseer je je puur op de bestaande uitgangspunten bij bijvoorbeeld alcoholgebruik” (Interviewboek, respondent 9, 8 juli, p. 76).

Bovenstaande passage had geen betrekking op softdrugs maar een ander onderwerp.

Op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid gebeurt dit aanpassen van de referentiekaders voornamelijk door juridische stukken. In het volgende citaat wordt dit geëxpliciteerd;

“Er is in die memo's niet verwezen naar wetenschappelijke onderzoeken en zoals ik aangaf is er verder geen opdrachtonderzoek uitgevoerd. Dus het gaat vooral over memo's naar aanleiding van een bepaalde casus en daar verwijst ik naar de juridische stukken. Voor juristen zijn dat primaire bronnen waar zij dagelijks mee werken” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart, p. 10).

Fase 5: Uitdragen

Op basis van de gestelde norm en de antwoordpercentages (appendix D) voldoet 45% van de respondenten aan de fase uitdragen. Zij hebben een poging gedaan om beleidsaanbevelingen op basis van wetenschappelijk onderzoeken aan te prijzen.

“Vanuit de gemeenteraad was op een gegeven moment de vraag van moet de gemeente niet een soort gereguleerde wietteelt mogelijk maken binnen gemeente grenzen. Toen heeft de gemeenteraad gevraagd willen jullie een plan van aanpak maken. Dus ik heb hier een plan van aanpak liggen hoe wij als gemeente zouden willen omgaan met gereguleerde wietteelt voor coffeeshophouders. Dit gaan wij echter nooit uitvoeren omdat het ministerie hier nooit aan wil mee werken” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart, p. 5).

Bovenstaand citaat beschrijft dat de gemeente, naar aanleiding van landelijke ontwikkelingen en onderzoeken, een plan heeft gemaakt om het beleid ten aanzien van coffeeshops te wijzigen. Het belang van deze beleidsaanbeveling op basis van onderzoek is aangeprezen door de beleidsfunctionaris.

Eveneens geeft een beleidsfunctionaris werkzaam voor het gezondheidsbeleid het volgende antwoord over de fase uitdragen:

“Ik roep het altijd wel maar er is geen structureel overleg. (...) Het is heel moeilijk om iedereen daar in mee te krijgen gebruiken. Het is heel moeilijk om iedereen daarin mee te krijgen. Ik heb bijvoorbeeld 50 collega's die bezig zijn met zorg en welzijn en als je met al die collega's wetenschappelijke kennis wilt delen dan moet je daar bijna een hele structuur voor opzetten” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.29).

Fase 6: Invloed

Op basis van de gestelde norm in tabel 7 kan geconcludeerd worden dat 27% aangeeft dat wetenschappelijke kennis invloed heeft gehad op het afwegen van de verschillende beleidsopties. Dit was het geval bij het plan voor de ‘aanpak van gereguleerde wietteelt’. Het volgende citaat verduidelijkt dit:

“Het refereren naar onderzoeken is door ambtenaren gedaan. Er was een motie van GroenLinks in 2012 die daarom verzocht. Die is aangenomen door de gemeenteraad en daarin is het plan uitgewerkt en vervolgens hebben we gezegd oké dan kiezen we hiervoor en dient dit nu als plan en we dienen het plan ook in bij de minister aansluitend bij gemeenten die ook al plannen hebben ingediend. Het plan is uiteindelijk alleen niet uitgevoerd ”(Interviewboek, respondent 5, 3 november, p. 54).

Aangezien de beleidsoptie niet werd uitgevoerd is het samenwerkingsverband met de studie Biologie van de Universiteit Leiden tijdelijk stop gezet.

“Het samenwerkingsverband met de studie Biologie van de Universiteit Leiden hebben we ‘on hold’ gezet want we hebben dit rapport gemaakt en in die fase was het ook zo dat minister Opstelten iedere gemeente die een plan had gemaakt, uitnodigde op gesprek en daarna zou hij zijn definitieve standpunt bepalen. Dus ik ben met de burgemeester naar minister Opstelten geweest om dit lokale plan te vertellen. Hij was totaal niet van zins om zijn beleid te wijzigen” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart, p. 6).

Het lokale gezondheidsbeleid is deel gebaseerd op wetenschappelijke onderzoeksresultaten. Deze wetenschappelijke inzichten hebben dus invloed gehad bij het afwegen van de verschillende beleidsopties. Dit wordt toegelicht in de volgende fase; toepassing.

Fase 7: Toepassing

9% van de respondenten geeft aan dat wetenschappelijke onderzoeken ook daadwerkelijk zijn toegepast op het beleid dat in de lokale praktijk wordt uitgevoerd. De toepassing van wetenschappelijke kennis in lokaal softdrugsbeleid heeft enkel betrekking op beleid aangaande de volksgezondheid en niet op het coffeeshopbeleid. Dit blijkt uit het volgende citaat:

“Sociaal wetenschappelijk stukken spelen minder een rol bij het coffeeshopbeleid omdat bij ons daar het knelpunt niet zit en we weinig beleidsruimte hebben. Wij zijn toch bezig met de Openbare Orde en Veiligheidshoek en verslaving en preventie dat ligt meer bij het Ministerie van VWS” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart, p. 10).

In het lokale gezondheidsbeleid en de regionale beleidsvisie verslavingspreventie spelen wetenschappelijk onderzoeken een rol. Dit geeft een beleidsfunctionaris van de gemeente aan:

“Voor gezondheidsbeleid wordt het model van Lalonde altijd gebruikt over verschillende factoren die van invloed zijn op gedrag en keuzes die mensen maken dus dat de fysieke omgeving van invloed is en dat de sociale omgeving van invloed is. Die gebruiken we ook daadwerkelijk in ons lokaal gezondheidsbeleid. Daar wordt ook in onze nota naar verwezen. Daarbij hebben we gekeken naar wat gaan we op de verschillende factoren doen. Dus dat je zorgt dat je op alle gebieden wat doet ook hebben we onderzoeken aangehaald in de beleidsvisie verslavingspreventie” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.29).

5.1.2. Resultaten aard van kennisgebruik

Dit onderdeel geeft inzicht in de aard van het kennisgebruik over het softdrugs door beleidsfunctionarissen.

1. Normeringstabel fasen van kennisgebruik

Op basis van de gestelde normen in paragraaf 4.4.1. blijkt dat 9% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis instrumenteel gebruikt, 100% van beleidsfunctionarissen gebruikt wetenschappelijke kennis conceptueel en 27% symbolisch.

Tabel 8: Resultaten aard van kennisgebruik

Aard kennisgebruik	Gebruik	Geen gebruik	Niet van toepassing
<i>Instrumenteel</i>	9%	27%	64%
<i>Conceptueel</i>	100%	0%	-
<i>Symbolisch</i>	27%	9%	64%

2. Diepte inzicht fasen van kennisgebruik

Instrumenteel kennisgebruik

Uit de gepresenteerde resultaten in tabel 8 blijkt dat 9% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijk onderzoek aangaande softdrugs direct toepassen op het lokale beleid. Directe implementatie heeft enkel plaatsgevonden op het terrein van volksgezondheid. Dit blijkt onder ander uit het volgende citaat:

“We hebben bijvoorbeeld gezegd voor alcohol en drugs: met drugs doen we niet zoveel want uit de wetenschap blijkt dat als er al overmatig alcoholgebruik is dan is de kans op overmatig drugsgebruik ook veel groter. Als je dus niet zoveel alcohol gebruikt dan is de kans op drugsgebruik veel minder, of overmatig drugsgebruik. Dus daarom hebben we gezegd in de Regionale Beleidsvisie Verslavingspreventie dat we ons eigenlijk alleen maar richten op alcohol en niet op drugs. Maar dat is op basis van informatie van de GGD. Of zij hebben dat onderzocht of zij weten dat via het Trimbos- Instituut of andere instanties. Ik ga er eigenlijk vanuit dat ik als beleidsmedewerker kan vertrouwen op de informatie die de GGD mij geeft” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.25).

Beleidsmakers van de politie en gemeente die werkzaamheden verrichten voor het lokale softdrugsbeleid maken voornamelijk gebruik van jurisprudentie en kamerstukken in plaats van sociaal wetenschappelijk onderzoek (27%).

“Onze beleidsruimte wordt bepaald door wat er in de kamerstukken staat en wat de jurisprudentie aangeeft. Als jurisprudentie een hele duidelijke lijn aangeeft van zo moet je omgaan met coffeeshops dan zetten wij dat één op één door. Bij coffeeshops is het dan toevallig zo dat de jurisprudentie niet duidelijk is, die laten verschillende richtingen zien, tussen strafrechters onderling, tussen strafrecht en bestuursrecht zit een verschil dus die geven je nog ruimte. Dus dat één op één zit het hem vooral in; er is een aanwijzing Opiumwet die geven criteria aan wanneer coffeeshops gedoogd worden en dat is voor ons wel een wetmatigheid. Behalve een aantal van Opstelten (voormalig minister van Veiligheid en Justitie) waar wij het niet mee eens zijn maar de klassieke criteria hebben wij een op een opgenomen in ons beleid” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart, p. 12).

Op 64% van de gesproken beleidsfunctionarissen was deze vraag niet van toepassing gezien zij geen invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming van het lokale softdrugsbeleid.

Conceptueel kennisgebruik

100% van de respondenten gebruikt wetenschappelijke kennis conceptueel. Wat betekent dat indirect, zowel praktijkfunctionarissen als beleidsmakers, die werkzaam zijn op het gebied van het softdrugsbeleid door wetenschappelijke onderzoeken worden beïnvloed. Door verschillende informatiebronnen blijven zij op de hoogte van maatschappelijke vraagstukken illustreert onderstaand citaat:

“Ik lees zelf het NRC, Volkskrant en Leidsch Dagblad. Verder gebruik ik het internet, social media en twitter. Ook lees ik het wetenschappelijk tijdschrift van D66 van het wetenschappelijk bureau van D66. Verder de website van sleutelstad wat vooral lokaal nieuws brengt. Dat zijn informatie bronnen waar je her en der wat van oppikt” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.52).

Beleidsfunctionarissen raken door de media bekend met bepaalde concepten, ideeën en fenomenen. Wat dit betekent voor het uitvoeren van hun werkzaamheden voor het lokale softdrugsbeleid vinden zij lastig te duiden:

“Het is moeilijk te zeggen hoeveel je via de media beïnvloedt wordt door onderzoeken maar ik denk heel veel. Ik lees vaker in de krant over druggerelateerde zaken dan in het Tijdschrift voor Criminologie. Het is een enkele keer dat ik daar terecht kom maar niet een tijdschrift wat ik standaard lees. Wel de grote serie die in de Volkskrant heeft gestaan over ondermijning waarin een aantal burgemeester aan het woord zijn gekomen in Brabant en dat was veel drugs gerelateerd” (Interviewboek, respondent 6, 29 juli 2015, p.44).

De media beïnvloeden beleidsfunctionarissen voortdurend en leidt tot een verandering van zienswijze en probleemdefinities. De onderstaande passage verheldert dit;

“Er zitten natuurlijk allemaal wetenschappelijk concepten achter waarover je in de media leest dus ja daar wordt je eigenlijk wel permanent door beïnvloed. (...) Vijf jaar geleden was ik minder bewust van de knelpunten van het coffeeshopbeleid. Dat was mij niet bekend. Ik ben voorstander van de weg die we met de gereguleerde wietteelt op gaan. Wij krijgen ook veel persvragen dus dat houdt je ook weer scherp om de ontwikkelingen bij te houden. Er is een paar keer per jaar vraag naar update van de krant. Gaan jullie er nog wat mee doen? Wat is de stand van zaken?” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart 2015, p.14).

Media, en de daarin aangehaalde onderzoeken, zijn een belangrijke informatiebron voor lokale beleidsfunctionarissen. Dit blijkt uit het volgende citaat:

“Ook het ingezetenen criterium wat natuurlijk landelijk beleid maar de manier waarop de verschillende gemeenten daar mee omgingen en de problemen die daar mee gepaard gingen verschilden. We volgen dat nieuws ook en we delen dat met elkaar. Wat betekent dat hier in gemeente 1? Herkennen we dat hier in gemeente 1? Is dat bij ons dan niet van toepassing? Op die manier maak je dan een afweging voor je eigen situatie” (Interviewboek, respondent 2, 23 april 2015, p.21).

Symbolisch kennisgebruik

Op basis van de gestelde norm kan geconcludeerd worden dat 27% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis symbolisch gebruiken. Hierbij moet worden opgemerkt dat maar 36% de mogelijkheid heeft om wetenschappelijk kennis strategisch in te zetten, zij zijn beleidsmaker of politici. Beleidsmakers en politici gebruiken wetenschappelijke kennis symbolisch illustreert het volgende citaat:

*“Ja, dan doen wij dus heel veel. Het rapport *Wie teelt?: de aanpak van gereguleerde wietteelt* is daar een voorbeeld van. Dat is bedoeld om richting het ministerie aan te geven dat we het belangrijk vinden dat het een probleem is en dat we het moeten oplossen. (...) Dat idee wat we hadden om een boekje samen te stellen met opinies van hoogleraren ook weer om de landelijke politiek te beïnvloeden” (Interviewboek, respondent 1 bij gemeente 1, 16 maart 2015, p.15).*

De respondenten die wetenschappelijke kennis strategisch inzetten doen dit niet selectief maar hechten aan bepaalde wetenschappelijke resultaten meer belang. Dit komt tot uitdrukking in onderstaand citaat:

“Volgens mij is het niet zo selectief gebruik in de zin van het één niet noemen en het andere wel maar wel dat het één meer belang hechten dan aan het andere” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart 2015, p.15).

Volgens een raadslid is het gehele onderwerp softdrugs symbool politiek. Het plan ‘Wie teelt?; aanpak gereguleerde wietteelt’ is daar een voorbeeld van:

“Dit hele onderwerp is symbool politiek. De kans was heel groot dat Opstelten (voormalig minister van Veiligheid en Justitie) niks met het plan zou doen (...)” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.55).

5.2. Resultaten van de documentenanalyse

Resultaten in deze paragraaf geven inzicht in de toepassing wetenschappelijke onderzoeken in lokale beleidsdocumenten. Aan de hand van de gestelde norm in hoofdstuk 4 (zie tabel 5) en de verwerking van de documentenanalyse (zie appendix C) laat tabel 9 de resultaten zien.

Tabel 9: Resultaten van de documentenanalyse case

Categorie 1	Categorie 2
<i>Er is sprake van kennisgebruik</i>	<i>Er is geen sprake van kennisgebruik</i>
Wanneer in het beleidsdocument wordt gerefereerd aan wetenschappelijke kennis	Wanneer in het beleidsdocument niet wordt gerefereerd aan wetenschappelijke kennis
30%	70%*

* 42, 9% van de (beleids-)documenten waarin niet wordt verwezen naar wetenschappelijk kennis wordt wel verwezen naar lokale cijfers van GGD, politiecijfers en de lokale veiligheidsmonitor.

5.3. Analyse van de resultaten

In de volgende twee deelparagrafen analyseren de resultaten van de twee deelvragen, alvorens worden de kenmerken van de respondenten besproken. Om meer inzicht te krijgen in de toepassing van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid worden de resultaten van de verschillende onderzoeksmethoden met elkaar vergeleken en theorieën uit het theoretisch kader toegepast.

Opleidingsniveau

Van de respondenten, werkzaam voor het lokale softdrugsbeleid, maakt 64% gebruik van wetenschappelijk kennis bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Van de beleidsfunctionarissen die wetenschappelijke kennis gebruiken heeft 100% een wetenschappelijke opleiding gevolgd. Deze beleidsfunctionarissen zijn mogelijk meer vertrouwd met het gebruik van wetenschappelijke onderzoeksresultaten dan beleidsfunctionarissen met een lager opleidingsniveau. Wellicht beïnvloedt de vooropleiding de houding ten opzichte van het gebruik van wetenschappelijke kennis (Smet, 2013). Daarnaast geeft de functie die hoger opgeleiden bekleden meer aanleiding tot het gebruik van wetenschappelijk kennis.

5.3.1. Mate van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid

Deze paragraaf analyseert, aan de hand van empirische resultaten en theoretische inzichten, eerst of er sprake is van wetenschappelijk kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid en vervolgens in welke mate beleidsmakers en praktijkprofessionals deze kennis gebruiken.

Beperkte mate van kennisgebruik in beleid

Ondanks de assumptie, vanuit het *'knowledge utilisation'* onderzoeksveld (zie paragraaf 2.7), dat het gebruik van wetenschappelijke kennis voor beleid beperkt wordt toegepast, blijkt 64% van de beleidsfunctionarissen gebruik te maken van onderzoek in de lokale beleidspraktijk. De mate waarin beleidsfunctionarissen wetenschappelijke onderzoeken in de beleidspraktijk gebruiken is echter beperkt. Van de beleidsfunctionarissen die aangeven wetenschappelijke kennis te gebruiken, past uiteindelijk slechts 9% deze kennis toe op het lokale softdrugsbeleid.

Beleidsfunctionarissen en praktijkprofessionals gebruiken wetenschappelijke kennis niet of in beperkte mate. Redenen voor het niet gebruiken van wetenschappelijke onderzoeken, voor het onderwerp softdrugs, zijn; overaanbod aan informatie, relevantie voor de functie en het beleidsdomein, relevantie van het onderwerp en tijdgebrek. Achtereenvolgend komen de genoemde redenen aan het de orde;

Overaanbod aan informatie

Ten eerste geven beleidsmakers en praktijkwerkers aan overspoeld te worden met informatie; e-mails, nieuwsberichten, tijdschriften, memo's, (bestuurlijke) rapportages enzovoort. Deze informatie heeft naast softdrugs ook betrekking op allerlei andere onderwerpen, waarin zij tijdens het uitoefenen van hun functie op actief zijn. Wetenschappelijke kennis betreft dus maar een klein onderdeel van de enorme hoeveelheid aan informatie. Dit sluit aan bij eerdere bevindingen van Sorian en Baugh (2002) waar zij spreken van een overaanbod van informatie voor beleidsmakers en praktijkprofessionals.

Relevantie voor de functie en het beleidsdomein

Het gebruik van wetenschappelijke inzichten is in de tweede plaats afhankelijk van de functie die de beleidsfunctionaris vervult. Onderstaand citaat licht dit toe:

"Onderzoek is wel een redelijk klein onderdeel. (...) Dus ik denk dat het heel erg ligt aan in welk stadium je van beleid zit hoeveel je daar gebruik van maakt. Dat scheelt niet per organisatie maar per medewerker die je voor je hebt zitten. Het ligt aan je functie" (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.37).

Praktijkprofessionals die werkzaam zijn voor het strafrechtelijke beleid, zoals wijkagenten, de hennepcoördinator en de Officier van Justitie, geven aan dat zij theoretische inzichten over actuele onderwerpen, zoals softdrugs niet relevant vinden voor de uitvoering in de beleidspraktijk. De wetgeving op dit terrein ‘staat’ waardoor van onderzoek minder gebruik gemaakt wordt. Dit resultaat komt overeen met bevindingen van Smet (2013) waarin zij aantoont dat bij lopende zaken zoals wetgevende teksten wetenschappelijke kennis een geringe rol heeft. Dit sluit aan bij het model van Penninx (1988), zie tabel 1 in het theoretisch kader. De rol van wetenschappelijk onderzoek is bij het beheren van het beleid bijna onbestaand omdat het geen echte functie vervult. Praktijkprofessionals werkzaam op het gebied van volksgezondheid (o.a. verslaving en preventie) houden vernieuwde wetenschappelijke inzichten daarentegen actief bij door scholing;

“Intern hebben wij een eigen academie. Op internet kun je precies zien welke cursussen er zijn. Je kunt je voor allerlei cursussen inschrijven en een aantal daarvan zijn jaarlijks verplicht om te volgen en we hebben dan ook nog specifiek een Brijder stuk daarin. Dus voor mensen die binnen de Parnassia groep werken hebben we een aparte opleiding gericht op verslaving van onder andere cannabis. Daarnaast hebben onze artsen één keer in de maand artsenoverleg waar zij het medische beleid bespreken” (Interviewboek, respondent 10, 9 november 2015, p.87).

Op basis van resultaten uit deze studie kan gesteld worden dat er een verschil bestaat in het gebruik van wetenschappelijke kennis tussen, enerzijds praktijkprofessionals werkzaam in de uitvoering van het strafrechtelijk beleid en anderzijds uitvoerende professionals op het gebied van de volksgezondheid. Praktijkprofessionals in de verslavingszorg gebruiken wetenschappelijke kennis om op de hoogte te blijven van ‘evidence-based’ behandelmethoden. Praktijkprofessionals werkzaam voor het strafrechtelijk beleid hebben daarentegen geen ruimte voor toepassing van wetenschappelijke kennis omdat zij gebonden zijn aan wetgevende teksten.

Relevantie van het onderwerp

De derde reden waarom beleidsmakers en praktijkprofessionals werkzaam op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid geen gebruik maken van wetenschappelijk onderzoek voor softdrugs is de relevantie van het onderwerp. Op dit moment is de softdrugsproblematiek geen actueel onderwerp binnen de gemeente Leiden omdat de beleidsruimte beperkt is. Het volgende citaat expliciteert dit:

“Toen we als gemeente wilden onderzoeken of we konden over gaan tot het reguleren van de wietteelt, hebben we contact gezocht met de vakgroep Biologie van de Universiteit Leiden om met hen te kijken hoe kunnen we de kwaliteit van de wiet monitoren als gemeente en ook daar weer omdat het strandde bij Opstelten (voormalig minister van Veiligheid en Justitie) hebben we besloten om daar geen ambtelijke capaciteit daar meer in te steken en is het ook gestrand maar anders waren we op die voet doorgegaan” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart 2015, p.8).

Tijdgebrek

Tijdgebrek is een vierde reden waarom beleidsmakers en praktijkprofessionals geen (of in mindere mate) gebruik maken van wetenschappelijk onderzoek, over softdrugs. Voornamelijk beleidsmakers willen graag meer aandacht besteden aan wetenschappelijke kennis om op de hoogte te zijn van theoretische inzichten en achtergrondinformatie over actuele onderwerpen maar door de waan van de dag komen zij hier niet aan toe. Dit blijkt uit onderstaand citaat:

“De waan van de dag leeft heel erg. De tijdsdruk om een bepaalde verordening te maken is vaak belangrijker dan ingewikkelde wetenschappelijke kennis erin te verwerken. Het gebruik van wetenschap kost vaak tijd” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.31).

Lokale beleidsfunctionarissen ondervinden verschillende obstakels waardoor zij voor softdrugs geen gebruik maken van wetenschappelijk kennis. De genoemde factoren: overaanbod aan informatie, relevantie voor de functie, relevantie voor het beleidsdomein en te weinig tijd om alle wetenschappelijke inzichten te bestuderen zijn eveneens obstakels die in het onderzoek van Smet (2013) naar voren kwamen. Een opmerkelijk verschil met haar bevindingen en deze case is dat overaanbod aan informatie in deze studie door een groot deel van de respondenten als obstakel voor het gebruik van kennis werd genoemd. Terwijl in het onderzoek van Smet (2013) het te grote aanbod als minst belangrijke obstakel (van de zeven) naar voren kwam. Een mogelijke verklaring voor dit verschil is dat een deel van de respondenten uit deze studie een uitvoerende functie bekleden en in studie van Smet (2013) enkel beleidsmakers bevestigd zijn, met als gevolg dat het informatieaanbod anders van aard is en daardoor mogelijk hoger ligt.

De mate van kennisgebruik

Door het overaanbod van informatie vindt er een informatiefilteringsproces plaats, waarin beleidsfunctionarissen selecteren welke informatie aansluit bij de gebruikersbehoeften (Smet, 2013). In dit onderzoek is aan de hand van verschillende fasen van het model van Knott en Wildavsky (1980) (zie 2.5.2.) de mate van kennisgebruik geanalyseerd. Uit de resultaten blijkt dat 64% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis ontvangen of opzoeken (fase 1) en deze onderzoeken vervolgens lezen (fase 2).

Vervolgens discussieert 73% (fase 3) van de beleidsfunctionarissen intern met collega's of op congressen over wetenschappelijke inzichten omtrent softdrugs. Lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals werkzaam op het gebied van zowel veiligheid als volksgezondheid bezoeken congressen met relevante thema's met betrekking tot (soft)drugs; ontwikkelingen in de verslavingszorg en preventie van cannabis, growshops, kwaliteitscriteria softdrugs en voor-

en nadelen softdrugsbeleid. Hierdoor blijven zij op de hoogte van de maatschappelijke ontwikkelingen en wetenschappelijk inzichten rondom softdrugs.

Wetenschappelijke kennis informeert in deze drie fasen (ontvangen, lezen en discussiëren) de beleidsmaker en praktijkprofessional. Dit draagt bij aan de bewustwording over bepaalde problematiek, in dit geval softdrugs, bij beleidsfunctionarissen en praktijkprofessionals (Landry et al., 2001a). Onderstaand citaat geeft het mechanisme van de mate van kennisgebruik door beleidsfunctionarissen, in deze informerende fasen, goed weer;

“Als je met die thema’s bezig bent en je komt partners tegen dan is het van: heb je dat artikel gelezen, dat is interessant. (...) In je dagelijkse werk kom je ook artikelen tegen dat je denkt relevant daar ga ik even wat meer van bekijken. Vervolgens zoek je het even snel op en de ene keer ben je al bekend met de inhoud en de andere keer niet. Je gaat niet alles tot in detail lezen. Het is gewoon onderdeel van je dagelijkse werk” (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.34).

De mate van kennisgebruik vermindert in de opvolgende fase referentie (fase 4). Dit sluit aan bij eerdere bevindingen dat de mate van kennisgebruik kleiner wordt naarmate de fasen voorbijgaan (Landry et al., 2001b). Van de beleidsfunctionarissen geeft 45% aan dat wetenschappelijke kennis de referentiekaders over de problematiek rondom softdrugs heeft doen veranderen. Al deze beleidsfunctionarissen hebben getracht deze kennis actief uit te dragen (45%). Hieruit blijkt dat als het begrip van de beleidsmaker over het onderwerp verandert, hij ook zal pogen deze wetenschappelijke kennis actief aan te prijzen (fase 5). Bij 36% van de beleidsfunctionarissen is deze poging geslaagd en heeft kennis daadwerkelijk een rol gespeeld bij de afweging van de verschillende beleidsopties (fase 6). Het volgende citaat beschrijft de werking van de mate van kennisgebruik in de opeenvolgende fasen referentie (fase 4), uitdragen (fase 5) en invloed (fase 6):

“Eind 2012 is er een motie van Groen Links aangenomen waarin aan de burgemeester werd gevraagd om de voor- en nadelen op een rij te zetten van het reguleren van ‘de achterdeur’ en welke vormen daar in mogelijk zijn. In februari 2013 diende daar op terug gekomen te zijn en tegelijkertijd heb ik contact gehad met de Leidse vereniging van Cannabis Detaillisten. Er was in die tijd in elk geval in Rotterdam en Den Haag het idee laten we eens kijken of we iets met een gemeentelijke wietkwekerij kunnen doen. Op basis daarvan heb ik ook contact gezocht met Groen Links en de commissie die daar over ging contact gezocht van: jouw motie staat nog open, heb je al zicht wanneer er duidelijkheid komt? Is dit niet iets wat je er ook bij kan betrekken? Het duurt nog even tot na de zomer totdat de eerste notitie terugkomt. Wat kunnen we daarmee? willen we daarmee nog naar de gemeenteraad?” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.52).

Bovenstaand citaat heeft betrekking op het plan ‘Wie teelt?; gereguleerde wietteelt in Leiden’, vanwege politieke ontwikkelingen op landelijk niveau is dit plan niet geïmplementeerd in het lokale coffeeshopbeleid.

Slechts 9% van de beleidsfunctionarissen heeft wetenschappelijke kennis geïmplementeerd in beleid (fase 7). Tevens zijn in 30% van de geanalyseerde documenten verwijzingen naar wetenschappelijke onderzoeken opgenomen. Enkel op het gebied van volksgezondheid, in het lokale gezondheidsbeleid en in Regionale Beleidsvisie Verslavingspreventie Zuid-Holland Noord, is wetenschappelijk kennis toegepast. Het laatst genoemde beleidsdocument is gebaseerd op verschillende wetenschappelijk inzichten over middelengebruik (waaronder softdrugs) en gezondheidsschade bij jongeren. Dit blijkt uit de volgende citaten:

“In de literatuur wordt een aantal risicofactoren voor (overmatig) alcoholgebruik genoemd” (Regionale beleidsvisie verslavingspreventie Zuid-Holland Noord. Uitgangspunten & uitvoeringsagenda, p. 15).

“Kennis over schadelijke gevolgen van alcoholgebruik (...)” (Regionale beleidsvisie verslavingspreventie Zuid-Holland Noord. Uitgangspunten & uitvoeringsagenda, p. 25).

Tieberghien (2014:95) toont in eerder onderzoek aan dat; ‘Voetnoten en bibliografische referenties zijn slechts in beperkte mate opgenomen. Bovendien wordt wetenschappelijke kennis meestal gepresenteerd zonder enige duiding van auteur of instituut; onderzoek laat zien...’, ‘sommige auteurs vermelden...’, ‘uit literatuur blijkt...’, etc.’ De resultaten uit de documentenanalyse in deze studie sluiten hierbij aan. Slechts in twee documenten wordt naar een bibliografische referentie van het onderzoek verwezen in de voetnoot. Veelal ontbreekt dus de naam van de onderzoeker of de referentie naar het aangehaalde onderzoek.

Beleidsterrein is bepalend voor de mate van kennisgebruik

Uit dit onderzoek blijkt dat toepassing van de mate van wetenschappelijke kennisgebruik voor beleid afhankelijk is van het beleidsterrein waarop de beleidsfunctionaris werkzaam is. Softdrugsbeleid is complex en heeft betrekking op drie verschillende beleidsterreinen: bestuursrechtelijk, strafrechtelijk en volksgezondheid. Praktijkprofessionals van het strafrechtelijk beleid maken weinig gebruik van wetenschappelijke kennis omdat zij de Opiumwet uitvoeren en geen ruimte hebben om hier een eigen invulling aan te geven. Lokale bestuursrechtelijke beleidsmakers maken gebruik van wetenschappelijke kennis als er lokale

beleidsruimte is voor de invulling van het lokale softdrugsbeleid. Lokale beleidsmakers op het gebied van volksgezondheid passen wetenschappelijke onderzoeksresultaten over verslaving en middelengebruik toe op het lokale gezondheidsbeleid. Daarnaast houden praktijkprofessionals werkzaam op het gebied van verslavingszorg kennis bij over ‘*evidence-based*’ methodieken die zij toepassen op patiënten.

Uitkomstbenadering of procesbenadering?

Hoewel alle beleidsmakers en een deel van de praktijkprofessionals aangeven gebruik te maken van wetenschappelijk kennis is dit maar voor 30% terug te vinden in daadwerkelijke beleidstukken. Enerzijds kan dit betekenen dat wetenschappelijke onderzoeken wel worden ontvangen en gelezen maar verder beperkt impact hebben op het lokale softdrugsbeleid. Anderzijds kan gesteld worden dat recente onderzoeksresultaten worden gebruikt maar dit echter niet zichtbaar is in de beleidstukken (Smet, 2013). Uit de onderzoeksresultaten blijkt een discrepantie tussen zichtbaar en onzichtbare toepassing van wetenschappelijke kennis. Deze bevindingen sluiten aan bij discussie over de uitkomstbenadering en de procesbenadering van Rich (1997). Hij wijst op het feit dat het zichtbare kennisgebruik (uitkomstbenadering) niet het volledige gebruik gedurende het beleidsproces (procesbenadering) weergeeft.

Toepassing van het ideaaltypische model Knott & Wildavsky (1980)

Het ideaaltypische model van Knott & Wildavsky (1980) bleek moeilijk toepasbaar in deze case. Voorafgaand aan deze studie zijn geen informatiebronnen geselecteerd wat gebruikelijk is bij toepassing van dit model. Hierdoor verliep het ondervragen van beleidsfunctionarissen, over de mate van kennisgebruik over softdrugs in zijn algemeenheid, moeizaam. Dit blijkt onder andere uit het volgende citaat:

“Je maakt waarschijnlijk sowieso wel gebruik van wetenschappelijke kennis maar wat, op welk moment, hoe en wanneer dat is het lastig aan te geven en omdat nu zo aan te geven dat was op dat moment met dat stuk en dat onderwerp” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.56).

Bovenstaande passage geeft weer dat respondenten zich niet altijd bewust zijn van het gebruik van wetenschappelijke kennis. Dit komt overeen met eerdere geplaatste kanttekeningen over de toepassing van het model van Knott en Wildavsky (1980) in het theoretisch kader (2.5.2.) (Smet, 2013).

Daarnaast is de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) een cumulatieve schaal. In deze studie kwam naar voren dat sommige respondenten geen wetenschappelijke onderzoeken ontvangen (fase 1) en bestuderen (fase 2) maar wel naar congressen gaan over actuele thema's

over softdrugs. Een relevante vraag hierbij is in hoeverre wetenschappelijke onderzoeksresultaten het fundament vormen voor deze congressen? Indien wetenschap de basis is voor deze congressen stromen beleidsfunctionarissen theoretisch gezien dus binnen in fase 3 van het ideaaltypische model van Knott & Wildavsky (1980), zonder daarbij de eerste twee fasen te doorlopen. Op basis van deze case kan gesteld worden dat indien de mate van kennisgebruik voor beleid met behulp van het ideaaltypische model van Knott & Wildavsky (1980) in zijn algemeenheid (meerdere wetenschappelijke onderzoeken) wordt onderzocht, in plaats van op basis van één onderzoek, de eerste drie fasen van de schaal niet als cumulatief gezien moeten worden.

Kennisgebruik op lokaal niveau.

Op lokaal niveau speelt wetenschappelijke kennis een bescheiden rol met betrekking tot het onderwerp softdrugs. Lokale doelstellingen blijken veelal te worden geformuleerd aan de hand van lokale cijfers, om op die manier lokaal maatwerk te realiseren. Dit geldt voor het lokale veiligheidsbeleid:

“Maar het is dus veel bij veiligheid op cijfers, met name met het bepalen van de prioriteiten. Dat is van belang bij wat we gaan, doen niet hoe we iets gaan doen (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.39).

Maar ook voor het lokale gezondheidsbeleid. Dit blijkt uit volgende citaten;

“De data uit de gezondheidspeilingen worden altijd gekoppeld aan de beleidsadvisering die ik inzet (..)” (Interviewboek, respondent 9, 8 juli 2015, p.75).

“Als ik echt beleid maak dan zoek ik echt naar de cijfers die erbij horen dus van de GGD bijvoorbeeld, over drugsgebruik” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.28).

De superieure vorm van kennis, wetenschappelijk onderzoek, speelt in de lokale beleidspraktijk een kleine rol. Beleidsfunctionarissen maken vaak gebruik van data, informatie en kennis van de GGD, Trimbos-Instituut en de politie. Op basis van politiecijfers, veiligheidsmonitor en gezondheidspeilingen worden prioriteiten bepaald. In eerder onderzoek kwam dit ook naar voren: ‘Wetenschappelijke kennis komt in beide gevallen hoofdzakelijk neer op cijfergegevens zoals politiestatistieken, het aantal ziekenhuisopnames, prevalentiegegevens, etc. Niet-cijfermatige gegevens (bijvoorbeeld theoretische reflecties of kwalitatieve onderzoeksresultaten) zijn nauwelijks terug te vinden (Tieberghien, 2014: 95)’. Beleidsmakers hebben een voorkeur voor kwantitatieve gegevens (Smet, 2013), maar beseffen dat het gebruik van cijfers ook beperkingen kent.

“Met name de cijfers zijn wel een belangrijke factor voor ons. De politiecijfers en de veiligheidsmonitor en daaraan is weer het lastige dat die cijfers constant veranderen door dat je de methoden van het systeem verandert. Bij het interpreteren van deze cijfers moet je dus altijd oppassen. Bovendien zijn deze gegevens op een bepaalde manier gecategoriseerd wat ook weer zijn beperkingen heeft” (Interviewboek, respondent 6, 29 juli 2015, p.39).

Gebruik van ‘best practices’

Tijdens het afnemen van de interviews kwam meerdere malen naar voren dat ‘best practices’ van andere gemeenten van belang zijn voor de invulling van het lokale beleid. Dit houdt in dat als de gemeente een bepaald beleidsprobleem wil oplossen, zij gebruik maakt van beleidsoplossingen/ideeën uit andere gemeenten. Voor de afweging van verschillende opties voor het coffeeshopbeleid is hier onder andere gebruik van gemaakt. De volgende citaten wijzen op het gebruik van ‘best practices’:

“Goede ideeën die bij een andere gemeenten uitgevoerd worden, daarbij kijk je altijd van is dat ook iets om in Leiden toe te passen. Dat is dan misschien ook iets meer het partijnetwerk als je ziet dat een idee van D66 in Groningen werkt waarom zou dat niet in Leiden werken en dan heb je snel contact met elkaar (...) Anders hadden we bijvoorbeeld ook wel verwezen naar plannen van andere gemeenten en dan hadden we dat ook als achtergrond gebruikt. Dus welke ideeën zijn er in andere gemeenten. Utrecht wilde echt gaan experimenteren met een besloten club zeg maar. Je leest daarover en kijkt wat zijn daar de voor- en nadelen van” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.55).

“Ik vergelijk soms in andere gevallen kennis die andere gemeenten hebben. Ik ga niet het wiel op nieuw zitten uitvinden en dat is ook wel belangrijk denk ik” (Interviewboek, respondent 2, 23 april 2015 p.18).

Een belangrijke vraag is of de beleidsideeën uit andere gemeenten gestoeld zijn op wetenschappelijke kennis, gezien dit de effectiviteit, efficiëntie en legitimiteit van het van het beleid ten goede komt (Devroe, 2010a). Beleidsfunctionarissen zijn hier niet altijd van op de hoogte blijkt uit het volgende citaat:

“Je hebt altijd functionarissen uit verschillende gemeenten die elkaar weten te vinden en dan is het niet wetenschappelijk maar heel praktijkgericht van hoe pakken jullie dit aan? Terwijl degene die ik bel er misschien van alles wetenschappelijk aan heeft gedaan en ik dat dan helemaal niet weet. Dus dat gebeurt zowel lokaal als landelijk wel” (Interviewboek, respondent 4, 29 juli 2015, p.45).

Aandacht voor valorisatie?

Lokale beleidsmakers en beleidsfunctionarissen bezoeken met enige regelmaat congressen over softdrugs. Op deze congressen vindt kruisbestuiving plaats tussen wetenschappers, beleidsmakers, politici en andere belangstellenden. Op basis hiervan kan gesteld worden dat in deze gemeente aandacht is voor een belangrijk uitgangspunt van valorisatie, namelijk kennisuitwisseling tussen betrokken partijen (Devroe, 2002). Naast deze congressen staan

beleidsmakers in contact met belangrijke partners zoals de GGD, de Brijder en Universiteit Leiden. Of er daadwerkelijk sprake is van een netwerk tussen partners om kennis te delen, een andere doelstelling van valorisatie, is in dit onderzoek niet onderzocht. Het realiseren van een leeromgeving binnen de lokale overheid is tevens een belangrijkste stap om doorwerking van wetenschappelijke bevindingen in beleid te realiseren. Het volgende citaat zet het gebrek hieraan uiteen;

“Ik roep het altijd wel maar er is geen structureel overleg. (...) Het is heel moeilijk om iedereen daar in mee te krijgen gebruiken. Het is heel moeilijk om iedereen daarin mee te krijgen. Ik heb bijvoorbeeld 50 collega's die bezig zijn met zorg en welzijn en als je met al die collega's wetenschappelijke kennis wilt delen dan moet je daar bijna een hele structuur voor opzetten” (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.29).

Binnen de gemeente is tot nu toe geen formele structuur voor het delen van wetenschappelijke bevindingen beschikbaar. Beleidsfunctionarissen geven aan elkaar via de informele weg op de hoogste te stellen van nieuw verschenen wetenschappelijke bevindingen. Of op deze manier alle relevante inzichten over softdrugs de lokale beleidsmakers bereiken is maar de vraag. Mogelijk gaan belangrijke wetenschappelijke bevindingen voor beleid verloren (Devroe, 2002).

Besluit

Reeds geanalyseerde resultaten tonen aan dat de mate van toepassing van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid beperkt is. Door verschillende obstakels is het gebruik van wetenschappelijke kennis door beleidsmakers en praktijkprofessionals gering. Een groot deel van de beleidsfunctionarissen laat zich wel informeren over wetenschappelijke kennis maar de implementatie van deze inzichten in beleid is beperkt. Dit komt overeen met recente bevindingen uit onderzoek van Tieberghien (2015) waarin zij aantoont dat wetenschappelijke kennis een geringe rol heeft in het Belgisch drugsbeleid. Wetenschappelijke kennis over softdrugs heeft op nationaal niveau eerder de rol van informeren dan dat het in staat is beleid te bepalen (Thieberghien, 2015). Op basis van resultaten uit dit onderzoek kan gesteld worden dat dit ook geldt op lokaal niveau. De mate waarin beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis gebruiken is afhankelijk van de functie die de beleidsfunctionaris bekleedt en het beleidsterrein waarop hij of zij werkzaam is.

5.3.2. De aard van kennisgebruik in lokaal softdrugsbeleid

In de vorige paragraaf is vastgesteld dat 64% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis gebruiken. Vervolgens is het, om inzicht te krijgen in het kennisgebruik, noodzakelijk om te onderzoeken hoe zij deze kennis gebruiken (deelvraag 2). In deze paragraaf komt de analyse van deze vraag aan de orde. Op basis van empirische resultaten en theoretische inzichten wordt

de aard van het kennisgebruik door lokale beleidsfunctionarissen werkzaam voor het softdrugsbeleid onderzocht.

Instrumenteel kennisgebruik: wetenschappelijke kennis heeft beperkte beleidsinvloed

Wetenschappelijke kennis heeft volgens de beleidsfunctionarissen een beperkte directe invloed (9%) op het lokale softdrugsbeleid. Daarbij moet worden opgemerkt dat 64% van de beleidsfunctionarissen werkzaam is in de beleidsuitvoering waardoor zij geen invloed hebben op de totstandkoming van het lokale beleid. Uit de documentenanalyse blijkt dat in 30% van de beleidsstukken wetenschappelijke kennis is aangehaald. Het merendeel van wetenschappelijke onderbouwde beleidstukken betreffen geïmplementeerde beleidstukken op het gebied van volksgezondheid. Zoals reeds in paragraaf 5.3.1. is vermeld, zijn voor de nota lokaal gezondheidsbeleid en de Regionale Beleidsvisie Verslavingspreventie wetenschappelijke inzichten gebruikt. Op basis van recent onderzoek is in de nota Lokaal gezondheidsbeleid de keuze gemaakt om het onderwerp gezondheid op een bepaalde wijze aan te pakken (Smet, 2013). Wetenschappelijk onderzoek heeft het beleid dus mede bepaald. Onderstaand citaat licht dit toe:

*“Onze ambitie is in Leiden een trendbreuk te bewerkstelligen naar meer bewegen en gezonder eten en minder schadelijk alcohol- en middelengebruik. Dit doen wij zo min mogelijk door ge- en verboden en zoveel mogelijk door verleiding. Bij dat laatste maken wij **gebruik van de inzichten ontleend aan recent onderzoek** naar de invloed van prikkels in de omgeving. Wij richten de omgeving zo in dat de gezonde keuze het meest voor de hand liggend is, het meest uitdagend en het meest lonend” (Nota Lokaal gezondheidsbeleid, 2014-2018, p. 4)*

Wetenschappelijke kennis is niet geïmplementeerd in het huidige lokale coffeeshopbeleid. Dit komt mede door de geringe beleidsruimte, waardoor directe toepassing van wetenschappelijke kennis maar beperkt mogelijk is. De beleidstukken waar wetenschappelijke kennis in is aangehaald gaan over de voor- en nadelen van de gereguleerde wietteelt. Wetenschappelijke kennis speelt hier dus een rol bij het afwegen van de verschillende beleidsopties (Smet, 2013). Deze beleidsoptie is uiteindelijk niet geïmplementeerd vanwege landelijke politieke ontwikkelingen en de internationaal- en nationale geldende juridische verplichtingen. Bovenstaande bevindingen komen overeen met resultaten uit eerder onderzoek naar het drugsbeleid. Waaruit bleek dat wetenschappelijke kennis beleidsbeslissingen maar beperkt beïnvloedt andere factoren spelen een grotere rol (Thieberghien, 2015).

Conceptueel kennisgebruik: verlichte beleidsmakers en praktijkprofessionals

Wetenschappelijke kennis kan beleidsmakers en praktijkprofessionals, naast direct, ook indirect beïnvloeden. Dit is de conceptuele vorm van kennisgebruik (Weiss, 1979). Uit de interviews

blijkt hiervan duidelijk sprake te zijn, alle (100%) van de beleidsfunctionarissen gebruikt wetenschappelijke kennis conceptueel. Door diffuse processen, zoals de media veranderen denkpatronen van beleidsmakers en praktijkprofessionals over maatschappelijke problemen als de softdrugsproblematiek. De conceptuele vorm van kennisgebruik (1979) is in deze case dan ook van toepassing op alle beleidsfunctionarissen en praktijkprofessionals. Het volgende citaat geeft de werkwijze waarbij conceptueel kennisgebruik automatisch een rol speelt weer:

“Als professional volg je de media en daar zitten natuurlijk allemaal wetenschappelijk concepten achter dus ja daar wordt je eigenlijk permanent door beïnvloed (Interviewboek, respondent 2, 23 april 2015, p.22).

De media beïnvloeden beleidsfunctionarissen voortdurend wat kan leiden tot een verandering van zienswijze en probleemdefinities op het gebied van de softdrugsproblematiek. Dit sluit aan bij bevindingen van Smet (2013:129); “kennis sijpelt traag door en heeft op lange termijn impact op de manier waarop problemen worden gepercipieerd”. Nieuwe inzichten over de invulling van het coffeeshopbeleid, opgedaan via de media, hebben geleid tot het aandragen van een lokale beleidsoplossing voor het coffeeshopbeleid. Het onderstaande citaat verheldert dit:

“Vijf jaar geleden was ik minder bewust van de knelpunten van het coffeeshopbeleid. Dat was mij niet bekend. Doordat er nieuwe inzichten zijn gekomen en effecten van bestaand beleid bekend zijn ben ik voorstander van de weg die we met de gereguleerde wietteelt op gaan. Wij krijgen ook veel persvragen dus dat houd je ook weer scherp om de ontwikkelingen bij te houden ” (Interviewboek, respondent 1, 16 maart 2015, p.14).

De perceptie van de beleidsmaker over de softdrugsproblematiek is door wetenschappelijke inzichten uit de media gewijzigd. Wetenschappelijke kennis is in staat de beleidsmaker te verlichten hierbij vormt de media een belangrijk kanaal om de beleidsmaker te bereiken (Tieberghien, 2015). Zoals reeds eerder in de resultaten geciteerd gaf een beleidsfunctionaris aan eerder (digitaal) kranten te lezen dan wetenschappelijke tijdschriften, de media bereikt beleidsfunctionarissen gemakkelijk. Meerdere beleidsfunctionarissen maken gebruik van internet als informatiebron (Ritter, 2009), ook spelen ‘social media’ een rol toont volgend citaat aan:

“Ik maak zelf ook veel gebruik van twitter om te volgen wat er in Leiden gebeurt en waar collega’s over twitteren om zo het speelveld te volgen. Of je hoort ideeën op congressen en vaak zie je ook kleine nieuwsberichten wat dan ook geretweet wordt vanuit de D66-leden en dat soort dingen met bijvoorbeeld een linkje naar een artikelje. Het is vaak heel makkelijk om er zo even doorheen te scrollen en vaak kan je dan ook snel kijken van waar gaat dit nu precies over. Ik wordt daardoor op de hoogte gehouden van onder andere onderzoeken en politieke ontwikkelingen. Op langere termijn kan de invloed van de media je standpunten en ideeën natuurlijk beïnvloeden” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.55).

Ondanks het gegeven dat praktijkprofessionals geen invloed hebben op de totstandkoming van beleid kunnen wetenschappelijke inzichten, doorgesijpeld via de media, die tot een bepaalde visie hebben geleid over softdrugs de uitvoering van de werkzaamheden voor het beleid (marginaal) beïnvloeden. Het citaat hieronder van een Officier van Justitie illustreert dit:

“Misschien dat ik iets meer, in vergelijking met een officier die heel hardcore tegen softdrugs is, soepeler ben in mijn eis maar dan nog daar heb je daar gewoon richtlijnen voor en daar wijk je ook niet al teveel van af, dus misschien dat ik net wat meer naar beneden ga met mijn eis dan iemand die heel erg anti-softdrugs is ” (Interviewboek, respondent 11, 17 november 2015, p.93).

Gesteld kan worden dat beleidsfunctionarissen als het ware verlicht worden door bepaalde wetenschappelijke ideeën (Weiss & Bucuvalas, 1980). De media zijn een belangrijke kennisleverancier (Smet, 2013). Of dit gevolgen heeft voor het lokale softdrugsbeleid is afhankelijk van de functie die de beleidsfunctionaris bekleedt in het beleidsproces (Smet, 2013), en of er beleidsruimte is om de veranderende visie over de problematiek, in dit geval softdrugs, toe te passen.

Symbolisch kennisgebruik: softdrugsbeleid een politiek gevoelig onderwerp

Uit de resultaten volgt dat 27% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis symbolisch inzet. Hierbij moet een kanttekening geplaatst worden dat politiek-strategisch gebruik van wetenschappelijke kennis maar door 36% van de ondervraagden mogelijk was. Meer dan twee derde (27% van de 36%) van de politieke beleidsmakers gebruikt wetenschappelijke kennis dus politiek-strategisch. Bij deze vorm van kennisgebruik zorgt wetenschappelijke kennis voor legitimatie van een vooraf ingenomen standpunt (Beyer, 1997). Volgens een raadslid uit betreffende gemeente is het gehele onderwerp softdrugs symboolpolitiek, volgend citaat zet dit uiteen:

“Dit hele onderwerp is symbool politiek. De kans was heel groot dat minister Opstelten niks met het plan ‘aanpak gereguleerde wietteelt’ zou doen, dan is het ook gewoon profileren en het lag ook nog gevoelig in het college op dat moment. Het CDA had ongeveer een punt in het college onderhandeld en dat was een strenger coffeeshopbeleid een soort uitsterfconstructie naar zeven of acht coffeeshops. Het hele coffeeshopbeleid daar mocht niet echt iets over gezegd worden dus daarom hebben wij ook het initiatief bij GroenLinks gelaten en lag het al heel gevoelig dat de burgemeester zei: ik dien die plannen in. Daar was het CDA wethouder niet blij mee. Maar goed voor ons geldt wij kunnen niet als D66 achterblijven als GroenLinks met zo'n initiatief komt, dus wij hebben steeds het initiatief bij GroenLinks gelaten. Ook het initiatief van het indienen etc. maar wel tegelijkertijd samen met de burgemeester gaan praten en samen die motie eigenlijk schrijven maar GroenLinks het laten inbrengen want die was de oppositiepartij dus die was nergens aangeboden. We hebben het zo geformuleerd, hier kunnen wij als D66 niet tegen zijn dus we tekenen gewoon mee. Dus ook dat is symbool politiek. Je bent ook weer gebonden aan de coalitie” (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.56).

Het softdrugsbeleid ligt dus, zowel landelijk als lokaal, politiek gevoelig gezien de grote tegenstrijdigheid tussen partijen over de aanpak van het probleem. Om meer inzicht te geven over de politiek-strategische inzet van wetenschappelijke kennis worden enkele voorbeelden gegeven die in deze case aan het licht zijn gekomen. Beleidsmakers zetten wetenschappelijke kennis in om bepaalde keuzes en standpunten te legitimeren (Weiss, 1979). Dit blijkt onder andere uit het volgende citaat:

'Bijvoorbeeld het punt van het THC gehalte halen wij iedere keer aan in onze verkiezingscampagne als we het over het legaliseren van die achterdeur hebben. Dat is de kans om de kwaliteit van THC en de hoogte van het gehalte te bevorderen en dat is dan misschien meer een symbool omdat je toch wilt dat het gereguleerd wordt maar het versterkt ook zeker je standpunt. (...) Een ander argument is dat het aantal verslaafden aan softdrugs relatief beperkt is als je het vergelijkt met alcoholverslaafden. Het aantal alcoholverslavingen is een stuk hoger dan het aantal softdrugs gerelateerde verslavingen. Dan is het vreemd dat je zegt alcohol kan je in de supermarkt krijgen en over softdrugs doen we heel moeilijk. De coffeeshophouder is gedwongen de criminaliteit in te gaan om zijn softdrugs te halen dus dat is gewoon heel krom (Interviewboek, respondent 5, 3 november 2015, p.56).

Deze argumenten worden, zowel landelijk als lokaal, ingezet bij de discussie over het coffeeshopbeleid maar gaan inhoudelijk in op de gezondheidsgevolgen voor softdrugsgebruikers. Volgens Tieberghien (2015) valt deze focus van standpunten op de gezondheidsrisico's van politieke partijen te verklaren door de wetenschappelijke aandacht hiervoor in de media.

Ook voor het lokale gezondheidsbeleid is een wetenschappelijk argument strategisch ingezet. Het volgende citaat verheldert dit;

"Ik heb bewust met de wethouder bedacht wij gaan niet iets schrijven over drugs en daar kwam ook wel een vraag over in de gemeenteraad maar daar hebben we wel een wetenschappelijk argument bij gebruikt namelijk; dat blijkt dat als er al overmatig alcoholgebruik is, dan is de kans op overmatig drugsgebruik ook veel groter. Als je dus niet zoveel alcohol gebruikt dan is de kans op drugsgebruik veel minder, of overmatig drugsgebruik. Dat was het argument om het niet over drugs te hebben want dat vertroebelt de discussie enorm op abstractieniveau want dat is een ingewikkeld terrein. Dat is alcohol matiging of verslavingspreventie van alcohol ook al omdat het op veel verschillende beleidsterreinen bij elkaar komt maar zo heb ik het wel gebruikt" (Interviewboek, respondent 3, 24 juni 2015, p.31).

De softdrugsproblematiek is een uiterst polariserend onderwerp waarbij beleidsmakers en politici wetenschappelijke kennis inzetten als munitie voor in het debat. Op die manier proberen zij andere politici te overtuigen van hun standpunten om beleidsproblemen rondom softdrugs op te lossen (Smet, 2013).

'Catch all' categorieën

In deze studie bestaan de vormen van kennisgebruik naast elkaar. Als voorbeeld; enerzijds neemt de beleidsmaker wetenschappelijke kennis tot zich om zijn zienswijze over bepaalde problematiek bij te schaven (conceptueel kennisgebruik), anderzijds zet de beleidsmaker wetenschappelijke kennis in om zijn standpunt te verstevigen (symbolisch kennisgebruik). De kritiek dat deze drie vormen 'catch all' categorieën zijn is in deze studie dus ook van toepassing, aangezien het gebruik van wetenschappelijke kennis door beleidsmakers en praktijkprofessionals tenminste onder één van deze vormen valt (Amara, Ouimet & Landry, 2004).

Besluit

Beleidsmakers, politici en praktijkprofessionals gebruiken wetenschappelijk kennis over softdrugs zowel, instrumenteel, conceptueel als symbolisch. In deze studie komt het conceptuele kennisgebruik het meest voor, daarna symbolisch kennisgebruik. Instrumentele toepassing van wetenschappelijke kennis komt in deze studie beperkt voor. Het idee dat wetenschappelijke kennis beleid op een deterministisch en mechanische wijze kan beïnvloeden waardoor rationele besluitvorming mogelijk is, is in deze studie beperkt bewijs gevonden. Wetenschappelijke kennis is eerder in staat beleidsfunctionarissen te informeren via diffuse processen als de media (Thieberghien, 2015). Daarnaast gebruiken beleidsmakers en politici wetenschappelijke kennis politiek- strategisch. Het softdrugsbeleid is een gevoelig onderwerp binnen de lokale politiek. Hierdoor gebruiken beleidsmakers en politici wetenschappelijke kennis over softdrugs om vooraf vastgestelde standpunten te legitimeren. Het versterken van de onderhandelingspositie lijkt doorslaggevender dan het inhoudelijke wetenschappelijke argument (Smet, 2013). Deze bevindingen komen niet geheel overeen met recent onderzoek waarin gevonden werd dat politiek-symbolisch kennisgebruik vaker voorkomt dan conceptueel kennisgebruik (Tieberghien, 2015; Smet, 2013). Een logische verklaring hiervoor is dat in deze studie naast beleidsmakers ook praktijkprofessionals zijn ondervraagd die geen (politieke) invloed kunnen uitoefenen op beleidsbeslissingen.

Hoofdstuk 6 Conclusie en discussie**Inleiding**

In dit slot hoofdstuk komt in paragraaf 6.1 de conclusie van deze studie aan de orde. Aan de hand van de analyse van de twee deelvragen, wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Vervolgens komen in paragraaf 6.2 enkele discussiepunten aan de orde en worden de beperkingen van het onderzoek, de reflectie op de relevantie van deze studie en aanbevelingen voor vervolgonderzoek besproken.

6.1. Conclusie

Om de hoofdvraag, *in welke mate is kennisgebruik van toepassing op het lokale softdrugsbeleid*, te beantwoorden zijn interviews afgenomen en documenten geanalyseerd.

Om het gebruik van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid te onderzoeken is een casestudie uitgevoerd. Vanwege de rol als centrumgemeente waarbij verantwoordelijkheid wordt gedragen voor de verslavingszorg en de aanwezigheid van coffeeshops is Leiden gekozen als geschikte case.

Om de doelstelling van het onderzoek te bereiken, het beantwoorden van de hoofdvraag, is deze vraag opgesplitst in twee deelvragen;

1. Is er sprake van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid?
2. Wat is de aard van het kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid?

6.1.1. Antwoord op de onderzoeksvraag

In deze deelparagraaf volgt aan de hand van de beantwoording van de twee deelvragen het antwoord op de onderzoeksvraag.

In het lokale softdrugsbeleid is sprake van kennisgebruik. De mate waarin beleidsmakers en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis gebruiken in de beleidspraktijk aangaande softdrugs is echter beperkt. Uit de interviews blijkt dat 64% van de beleidsmakers, politici en praktijkprofessionals wetenschappelijke kennis gebruiken voor hun werkzaamheden voor het lokale softdrugsbeleid. Van de beleidsfunctionarissen geeft 36% aan niet bewust van wetenschappelijke kennis gebruik te maken tijdens het uitoefenen van zijn of haar functie vanwege verschillende obstakels.

Naargelang de mate van toepassing van wetenschappelijke kennis op beleid intensiever wordt, dus de fasen van de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) doorloopt, neemt het gebruik van wetenschappelijke kennis door beleidsfunctionarissen af. Van de geïnterviewde beleidsfunctionarissen zoekt 64% wetenschappelijke kennis op of ontvangt deze (fase 1), 64% van de beleidsfunctionarissen leest (fase 2) deze onderzoeken vervolgens. Aan discussies (fase 3) over wetenschappelijke inzichten aangaande softdrugs neemt 73% van de beleidsfunctionarissen deel. Bij 45% van de beleidsfunctionarissen zijn de referentiekaders, door wetenschappelijke kennis aangepast (fase 4) en hebben zij getracht deze kennis actief

uitgedragen (fase 5). Enkel 36% van de beleidsfunctionarissen heeft wetenschappelijke kennis meegenomen bij het afwegen van de beleidsopties (fase 6). Uiteindelijk is door 9% van de beleidsfunctionarissen wetenschappelijke kennis toegepast (fase 7) op lokaal beleid. Toepassing van wetenschappelijk kennis is afhankelijk van de functie die de beleidsfunctionaris vervult en het beleidsterrein waarop de beleidsfunctionaris werkzaam is. Alleen in het gezondheidsbeleid is wetenschappelijke kennis toegepast. Uit de documentenanalyse blijkt dat in 30% van de beleidsdocumenten over softdrugs wetenschappelijke kennis is aangehaald. Wetenschappelijke kennis over softdrugs bereikt beleidsfunctionarissen, voornamelijk via de media, maar heeft slechts een beperkte invloed op de totstandkoming en uitvoering van het lokale softdrugsbeleid.

De aard van wetenschappelijk kennisgebruik door beleidsfunctionarissen in de lokale beleidspraktijk aangaande softdrugs is zowel conceptueel (100%), als symbolisch (27%) en instrumenteel (9%). Alle beleidsfunctionarissen, werkzaam voor het lokale softdrugsbeleid, gebruiken wetenschappelijke kennis over softdrugs conceptueel. Wat inhoudt dat zij via diffuse processen zoals de media geïnformeerd worden over wetenschappelijke inzichten en theoretisch concepten over softdrugs. De media zijn een belangrijke kennisleverancier. Het merendeel van de beleidsfunctionarissen, die invloed hebben op de totstandkoming van beleid, gebruikt wetenschappelijke kennis over softdrugs symbolisch. Het onderwerp softdrugs ligt lokaal gevoelig waardoor beleidsmakers en politici wetenschappelijke argumenten gebruiken om bepaalde beleidskeuzes te legitimeren. Niet meer dan 9% van de beleidsfunctionarissen past wetenschappelijke kennis direct toe op beleid; de instrumentele vorm van kennisgebruik. Deze wetenschappelijke kennis over softdrugs is geïmplementeerd in gemeentelijke beleidsnotities op het gebied van volksgezondheid.

De mate van toepassing van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid blijkt, op basis van resultaten uit deze studie, dus beperkt. Wetenschappelijke kennis is van invloed op het gezondheidsbeleid maar niet op het bestuursrechtelijke- en strafrechtelijke beleid. Beleidsfunctionarissen werkzaam voor het lokale softdrugsbeleid worden via de media geïnformeerd over theoretische inzichten over softdrugs. Daarnaast vindt er kennisdeling plaats doordat beleidsfunctionarissen congressen bezoeken en op die manier op de hoogte blijven van wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen over het onderwerp softdrugs. Wetenschappelijke kennis blijkt niet in staat het beleid te bepalen. Er is dus eerder sprake van *'evidence-informed'* beleidsvoering dan van *'knowledge-based'* en *'evidence-based'* beleidsvoering.

Vier redenen verklaren de beperkte toepassing van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid. Ten eerste is er een overaanbod aan informatie. Ten tweede is het gebruik van

wetenschappelijke kennis door beleidsfunctionarissen werkzaam voor het strafrechtelijke beleid niet relevant voor het uitoefenen van hun functie omdat zij zijn gebonden aan wetgevende teksten. Ten derde zijn wetenschappelijk inzichten over softdrugs niet relevant voor het lokale coffeeshopbeleid omdat er op dit moment geringe beleidsruimte is om wetenschappelijke kennis toe te passen, vanwege huidige regelgeving omtrent het gedoogbeleid. Tot slot speelt tijdgebrek ook een rol bij de beperkte toepassing van wetenschappelijke kennis in de lokale beleidspraktijk. Door de waan van de dag komen beleidsfunctionarissen er vaak niet aan toe om wetenschappelijke onderzoeken tot zich te nemen.

6.2. Discussie

6.2.1. Discussie

Twee punten van discussie zijn belangrijk om te bespreken. Ten eerst kwam in de aanleiding van dit onderzoek naar voren dat het gebruik van wetenschappelijke kennis door politici, beleidsmakers en praktijkprofessionals bij de totstandkoming en uitvoering van beleid noodzakelijk is. Europese landen streven namelijk naar een *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleidsvoering omdat dit de rationaliteit, neutraliteit, effectiviteit, efficiëntie en legitimiteit van beleid bevordert (Devroe, 2002; Devroe, 2010b; Hughes, 2007; Tieberghien & Decorte, 2013). Het idee hierachter is dat wetenschappelijke bewezen bevindingen beleidsmakers en praktijkprofessionals in staat stellen verantwoorde beslissingen te nemen en praktijkkeuzes te maken (Devroe, 2010a). Op basis van eerdere onderzoeksresultaten was de verwachting van het gebruik van wetenschappelijke kennis over softdrugs in het lokale beleid laag. Resultaten uit deze studie komen overeen met deze verwachting. Wetenschappelijke kennis wordt beperkt toegepast in het lokale softdrugsbeleid. Het streven naar *'evidence-based'* en *'knowledge-based'* beleidsvoering is nuttig maar blijkt in de praktijk te idealistisch. De totstandkoming en uitvoering van beleid is in de praktijk weerbarstig, naast wetenschappelijke kennis spelen ook nog andere zaken, op het vlak van de politiek- bestuurlijke organisatie een rol (Smet, 2013). Beleidsfunctionarissen moeten dus met meerdere factoren en actoren rekening houden. Wetenschappelijk kennis heeft dus maar een kleine rol in het lokale softdrugsbeleid. Dit onderzoek sluit dan ook aan bij eerdere bevindingen van Tieberghien (2015) dat wetenschappelijke kennis eerder in staat is beleidsmakers en praktijkprofessionals te informeren dan dat het in staat is beleid te bepalen.

Een ander belangrijk punt van discussie is de toepassing van het model van Knott & Wildavsky (1980). Uit het theoretisch kader blijkt dat empirisch onderzoek naar de mate van kennisgebruik schaars is. Het meest omvattende theoretische model om de mate van kennisgebruik te onderzoeken is de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980). Dit model

is echter het meest geschikt als er één wetenschappelijk onderzoek wordt gevolgd door het beleidsproces, waarbij de cumulatieve fasen gepasseerd kunnen worden. In deze studie werd de benuttingsladder algemener opgevat omdat er vooraf geen informatiebronnen konden worden geselecteerd. Toepassing van het model met meerdere informatiebronnen verliep in deze studie moeizaam. Beleidsfunctionarissen vonden het lastig om gebruikte informatiebronnen te benoemen. Ook bleek gedurende het onderzoek dat meerdere beleidsfunctionarissen geen wetenschappelijke kennis ontvangen of bestuderen (fase 1 en 2) maar wel congressen (fase 3) bijwonen over softdrugs waar wetenschappelijke inzichten worden besproken. Op basis van deze resultaten kan gesteld worden dat, indien de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980) gebruikt wordt om de mate van kennisgebruik in beleid met meerder informatiebronnen te onderzoeken, beleidsfunctionarissen ook kunnen instromen in de discussiefase. Dan is er dus geen sprake van een cumulatieve ladder in de eerste drie fasen van de benuttingsladder van Knott & Wildavsky (1980). Het is van belang om dit uitgangspunt in vervolgonderzoek te bestuderen (zie 6.2.4.).

6.2.2. Beperkingen van het onderzoek

Ten aanzien van dit onderzoek zijn drie kanttekeningen te plaatsen. Ten eerste is het noodzakelijk, voor een volledig beeld van het onderzoeksonderwerp, alle cruciale respondenten te spreken omdat zij essentiële informatie kunnen verschaffen. Directe toegang tot sleutelfiguren bleek in deze studie gedurende het empirisch onderzoek niet haalbaar. Daarom zijn ter vervanging directe collega's van sommige sleutelfiguren bevraagd over het kennisgebruik van de sleutelfiguur. Hierdoor is mogelijk niet alle cruciale / grijze informatie over kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid boven water gekomen.

Daarnaast was het opvallend dat ondanks de verwachting dat wetenschappelijk onderzoek maar beperkt werd gebruikt, 64% van de beleidsfunctionarissen aangaf wel wetenschappelijk onderzoeken te lezen voor hun werkzaamheden in de beleidspraktijk aangaande softdrugs. Mogelijk speelt het sociaal wenselijkheidsfenomeen hierbij een rol: wenselijk geachte antwoorden in plaats van de werkelijkheid. Door middel van verdiepende vragen over welke specifieke bronnen de beleidsfunctionaris gebruikt, is getracht de validiteit van de antwoorden te vergroten.

Ten derde was het uit praktische overwegingen, tijdgebrek en omvang van de studie, niet mogelijk om meerdere Nederlandse gemeenten te onderzoeken. Conclusies uit deze studie zijn, vanwege de contextgebondenheid van deze specifieke case, dan ook alleen van toepassing op de gemeente Leiden en niet generaliseerbaar naar andere Nederlandse gemeenten. Echter iedere

centrumgemeente draagt verantwoordelijkheid voor het softdrugsbeleid waardoor beleidsfunctionarissen van gemeenten in Nederland de bevindingen van deze studie in acht kunnen nemen, mits rekening wordt gehouden met de contextgebondenheid. Vervolgonderzoek naar kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid is dan ook van belang (zie 6.2.4.).

6.2.3. Reflectie relevantie van het onderzoek

Ondanks bovenstaande beperkingen is deze studie wel degelijk maatschappelijk en wetenschappelijk relevant. Het gebruik van kennis door beleidsfunctionarissen gedurende de uitoefening van hun werkzaamheden blijft veelal verborgen. Dit empirische onderzoek heeft bijgedragen om het kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid inzichtelijk te maken. Kennisvermeerdering over de manier waarop en de mate waarin beleidsfunctionarissen kennis gebruiken in de lokale beleidspraktijk is waardevol voor softdrugsonderzoekers, lokale beleidsfunctionarissen binnen en buiten de onderzochte gemeente. Daarnaast is het bewustzijn van lokale beleidsfunctionarissen over het gebruik van wetenschappelijke kennis in de betreffende gemeente vergroot. Door het actief bevragen van respondenten stonden zij stil bij de mate van kennisgebruik, hoe zij wetenschappelijke onderzoeken inzetten in de lokale beleidspraktijk en of zij dit relevant achten. Door deze inzichten kunnen zij bij zichzelf nagaan hoe zij hiervan in de toekomst gebruik willen maken.

Naast de maatschappelijke relevantie is deze studie vanuit wetenschappelijke oogpunt relevant. Empirisch onderzoek naar kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid ontbrak in de wetenschappelijk literatuur. Deze studie heeft gepoogd deze leemte op te vullen door dit vraagstuk te onderzoeken. Tevens heeft deze studie inzicht verschaft in toepassing van het theoretische model van Knott & Wildavsky (1980) zonder vooraf informatiebronnen te selecteren. Resultaten over de toepassing hiervan hebben aanknopingspunten opgeleverd voor vervolgonderzoek (Zie paragraaf 6.2.4.).

6.2.4. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Ter afsluiting van dit onderzoek zijn er drie punten van aanbeveling voor toekomstig onderzoek. Allereerst wijst deze studie uit dat beleidsfunctionarissen wetenschappelijk onderzoek over softdrugs in beperkte mate toepassen op het lokale beleid. Desalniettemin houdt het merendeel van de beleidsfunctionarissen actualiteiten en nieuwe wetenschappelijke inzichten bij door congressen, symposia en lezingen te bezoeken waarbij gediscussieerd wordt over ontwikkelingen, aangaande softdrugs. Op basis daarvan is het relevant om toekomstig empirisch onderzoek te verrichten naar het ideaaltypische model van Knott & Wildavsky (1980).

Vooralsnog houdt dit model vast aan een cumulatieve ladder van benutting van wetenschappelijk onderzoek terwijl, als kennisgebruik in zijn algemeenheid wordt onderzocht voor beleid, de benuttingsladder mogelijk beter toepasbaar is als de eerst drie fasen, (ontvangen, lezen en discussiëren), niet als cumulatief worden gezien.

Ten tweede is het interessant om het onderzoek te herhalen en bij het vervolgonderzoek een grensgemeente te betrekken, waarbij de lokale problematiek rondom softdrugs hoog op de lokale politieke agenda staat of heeft gestaan. Mogelijk is de mate van gebruik van wetenschappelijk kennis daar groter, in vergelijking tot een niet-grensgemeente, omdat politici, beleidsmakers en praktijkprofessionals opzoek gaan naar beleidsoplossingen voor de lokale softdrugsproblematiek. Vervolgonderzoek over kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid in meerdere gemeenten, kan naast extra informatie over het wetenschappelijk kennisgebruik voor beleid diversiteit tussen gemeenten illustreren.

Ten derde lijken de media bij kennisverwerving door beleidsfunctionarissen over softdrugs van groot belang te zijn. In vervolgonderzoek is het interessant om te onderzoeken hoe dit proces van media gebruik door beleidsfunctionarissen werkt. Met als belangrijke vragen of zij conclusies uit deze informatiebronnen overnemen bij het maken van beleids- en praktijkkeuzes en of zij uitspraken en schrijvers van deze informatiebronnen op betrouwbaarheid controleren.

Tot slot een praktische aanbeveling. Met het oog op het verbeteren van de valorisatie is het relevant om lokaal formele structuren op te zetten voor kennisdeling, zowel extern tussen betrokken partners als intern binnen en tussen afdelingen van de gemeente. Dit kan de mate van toepassing van wetenschappelijke kennis bevorderen omdat beleidsfunctionarissen zich meer bewust zijn van de beschikbaarheid van relevante wetenschappelijke onderzoeken voor de totstandkoming van het lokale beleid en de uitvoering daarvan. Zeker voor het onderwerp softdrugs waar veel beleidsterreinen en partijen bij betrokken zijn kan dit helpen om een effectiever beleid te voeren en daarmee de problematiek rondom softdrugs aan te pakken.

Bibliografie

Albaeck, E. (1995). Between knowledge and power: Utilization of social science in public policy making. *Policy sciences*, 28(1), 79-100.

Amara, N., Ouimet, M. & Landry, R. (2004). New Evidence on Instrumental, Conceptual, and Symbolic Utilization of University Research Government Agencies. *Science Communication*, 26(1), 75-106.

Baarda, D.B., Goede, M. P. M. de, & Teunissen, T. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Bax, C. (2011). *Processes and patterns; The utilisation of knowledge in Dutch road safety policy*. Leidschendam: SWOV.

Barendregt, C., Poel, A. van der, & Mheen, D. van de (2005). Tracing selection effects in three non-probability samples. *European Addiction Research*, 11(3), 124-131.

Benner, M., & Sandström, U. (2000). Institutionalizing the triple helix: Research funding and norms in the academic system. *Research Policy*, 29(2), 291-301.

Beyer, J.M. (1997). Research Utilization: Bridging the Gap between Communities. *Journal of Management Inquiry*, 6(1), 17-22.

Beyer, J.M. & Trice, H.M. (1982). The utilization process: a conceptual framework and synthesis of empirical findings. *Administrative Science Quarterly*, 27(4), 591-622.

Bläckler, F. (1995). Knowledge, knowledge work and organizations: an overview and interpretation. *Organization Studies*, 16(6), 1021-1046.

Blom, T. (2006). Drugsbeleid tussen volksgezondheid en strafrecht. *Tijdschrift voor criminologie*, 48(2), 180 – 190.

Bogensneider, K., Olson, J.R., Linney, K.D, & Mills, J. (2000). Connecting research and policymaking: Implications for theory and practice from the family impact seminars. *Family Relations*, 49(3), 327-339.

Boulding, K.E. (1956). *The image; knowledge in life and society*. Ann Arbor, MI: University Michigan Press.

Bovens, M.A.P., 't Hart, P., Twist, M.J.W., & Rosental, U. (2001). *Openbaar bestuur, beleid, organisatie en politiek*. Alphen aan de Rijn: Kluwer.

Bruin, D. (2011). *Onkruid vergaat niet (masterscriptie)*. Bestuursrecht en strafrecht, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Erasmus Universiteit Rotterdam, Rotterdam

Bulmer, M. (1986). *Social science and social policy*. London: Allen & Unwin.

Bunt, H.G. van de (2006). Hoe stevig zijn de fundamenten van het cannabisbeleid?. *Justitiële verkenningen*, 32(1), 10-23.

Bunt, H.G. van de (1999). Beleid uit wetenschap. *Justitiële verkenningen*, 25(6), 13-21.

Burssens, D. (2007). Hoe evident is evidencebased beleid? *Alert*, 33(3), 51-63.

Caplan, N. (1980). What do we know about knowledge utilization? In: L.A. Braskamp and R.D. Brown (Eds.), *Utilization of evaluative information* (pp. 1-10). San Francisco: Jossey-Bass.

Caplan, N. (1979). The two communities theory and knowledge utilization. *American Behavioral Scientist*, 22(9), 459-470.

Caplan, N., Morrison, A., & Stambaugh, R.J. (1975). *The use of social science knowledge in policy decisions at the national level: A report to respondents*. Ann Arbor: University of Michigan.

Coleman, D.A. (1991). Policy Research – Who needs it? *Governance: an international journal of policy and administration*, 4, 420-450.

Cook, F. (2001). *Evidence-based policy making in an democracy: Exploring the role of policy research in conjunction with polictics and public opinion*. Paper delivered to Annual Meeting of the American Political Science Association, San Francisco, 30 August- 2 September.

Cross, M., Henke, R., Oberknezev, P., & Pouliasi, K. (2000). *Building bridges. Towards effective means of linking scientific research and public policy: Migrants in European cities*. An exploratory survey in 10 European countries by Metropolis International (European arm) for the European Commission. Utrecht: Netherlands School for Social and Economic Policy Research (AWSB).

Davies, P., Francis, P., & Jupp, V. (2011). *Doing criminological research*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Davies, H.T.O., Nutley, S.M. & Smith, P.C. (2000). *What Works? Evidence-based policy and practice in the public services*. Bristol: Policy Press.

Decorte, T. (2013). *De regulering van cannabis. Lessen uit het verleden en denksporten voor de toekomst*. Voordracht gehouden aan de Universiteit te Leiden Faculteit Rechtsgeleerdheid op 14 maart 2013.

Devos, C., & Verlet, D. (2010). *Efficiëntie en effectiviteit van de publieke sector in de weegschaal*. Sint-Niklaas: Room.

Devroe, E. (2002). *De ontmoeting tussen criminologisch onderzoek en strafrechtelijk beleid*. Brussel: Uitgeverij Politeia.

Devroe, E. (2010a). Evidence-based policing: ook voor de politie? *Cahier Politiestudies*, 4(17), 17-53.

Devroe, E. (2010b). Wetenschap voor beleid of beleid voor wetenschap? Een analyse van 15 jaar politie en justitie onderzoek in België. *Panopticon*, 31(3), 11-39.

Devroe, E. (2012). 'A swelling culture of control. De genese en de toepassing van de wet op de administratieve sancties in België'. Antwerpen/Apeldoorn: Maklu.

Devroe, E., Deschamps, L., & Hannes, K. (2008). Evidence-based beleidsvoering in de kijker. Twee Belgische initiatieven. *Panopticon*, 6, 59-66.

Devroe, E., & Ponsaers, P. (2008). Veel beleidsinformatie, weinig gebruik: Over het informatiedeficit van verborgen tendensen. *Orde van de dag: Criminaliteit en Samenleving*, 41, 161-174.

De Melo- Martín, I., & Intemann, K. (2012). Interpreting evidence: why values can matter as much as science. *Perspectives in Biology and Medicine*, 55(1), 59-70.

Dunn, W.N. (1980). The Two Communities metaphor and models of knowledge use. *Knowledge; Creation, Diffusion, Utilization*, 1(4), 515-536.

Dye, T.R. (1987). *Understanding Public Policy*, 6th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Dyer, I. (1987). The role of sociale science in policy-making. *Dissertation abstracts International*, 48(6), 48-2054c.

Easton, D. (1953). *The political system*. New York: Alfred A. Knopf.

Edelenbos, J. (2000). *Proces in vorm*. Lemma, Utrecht.

Fijnaut, C. (2009). Een nuchtere kijk op de Hollandse coffeeshop. *Socialisme & Democratie*, 66 (3), 16-23.

Fijnaut, C. & Ruyver, B. de (2008). *Voor een gezamenlijke beheersing van de druggerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn*. Maastricht: Provincie Limburg.

Florio, E. & Demartini, J. R. (1993). The use of information by policy-makers at the local community level. *Knowledge: Creation, Diffusion, Utilization*, 15(1), 106-123.

Gastel, W.A. van, Vreeker, A., Schubart, C.D., MacCabe, J.H., Kahn, R.S., & Boks, M.P. (2014). Change in cannabis use in the general population: a longitudinal study on the impact on psychotic experiences. *Schizophrenia Research*, 157(1-3), 266-270.

Goethals, J., & Ponsaers, P. (2014). Themanummer Wetenschapsfraude en Ethische Kwesties binnen het Criminologisch Onderzoek. *Panopticon*, 35(4).

Grapendaal, M., Leuw, Ed. & Nelen, J.M (1991). *De economie van het drugsbestaan. Criminaliteit als expressie van levensstijl en loopbaan*. Gouda: Quint.

Greenhalgh, T., Robert, G., Bate, P., Kyriakidou, O., Macfarlane, F., & Peacock, R. (2005). *Diffusion of innovation in health service organizations: A systematic review of the literature*. Oxford: Blackwell Publishing.

Griffith-Lending, M.F., Wigman, J.T., Prince van Leeuwen, A., Huijbregts, S.C., Huizink, A.C., Ormel, J., Verhulst, F.C., Os, J. van, Swaab, H. & Vollebergh, W.A. (2013). Cannabis use and vulnerability for psychosis in early adolescence-a TRAILS study. *Addiction*, 108(4), 733-740.

Hall, G., Loucks, S., Rutherford, W., & Newlove, B., (1975). Levels of use of the innovation: a framework for analyzing innovation adoption. *Journal of Teacher Education*, 26(1), 52-56.

Henderson, M. (2012). *The geek manifesto: Why science matters*. London: Corgi.

Henry, G.T., & Mark, M. M. (2003). 'Beyond Use: Understanding Evaluation's Influence on Attitudes and Actions'. *American Journal of Evaluation*, 24(3), 293-314.

Hoesel, P.H.M. van, Leeuw, F.L. & Mevissen, J.W.M. (2005). *Beleidsonderzoek in Nederland. Kennis voor beleid; ontwikkeling van een professie*. Assen: Van Gorcum.

Hoesel, P.H.M. van & Mevissen, J.W.M. (2005). Een toekomstperspectief voor beleidsonderzoek. In: P.H.M. van Hoesel, F.L. Leeuw & J.W.M. Mevissen (Eds.), *Beleidsonderzoek in Nederland. Kennis voor beleid; ontwikkeling van een professie* (pp. 162-180). Assen: Van Gorcum.

Hoogerwerf, A. & Herweijer, M. (2008). *Overheidsbeleid, een inleiding in de beleidswetenschap*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Hoogerwerf, A. (2003). Beleid, processen en effecten. In: A. Hoogerwerf & M. Herweijer (red.), *Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap* (pp. 17-36). Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Hoogerwerf, A. (1985). *Het ontwerpen van beleid: Een handleiding voor de praktijk en resultaten van onderzoek*. Alphen aan den Rijn: Samsom H.D. Tjeenk Willink.

Huberman, M. (1992). *Linking the practitioner and research communities for school improvement. Address to the International Congress for School Effectiveness and Improvement*, National Research Council, U.S.A. Washington, D.C.: ERIC Clearinghouse.

Hughes, C.E. (2007). Evidence-based policy or policy-based evidence? The role of evidence in the development and implementation of the Illicit Drug Diversion Initiative. *Drug and Alcohol Review*, 26(4), 363–368.

Hupe, P.L. (2007). *Overheidsbeleid als politiek. Over de grondslagen van beleid*. Assen: Van Gorcum.

Jasanoff, S. (1994). *The fifth branch: Science advisors as policymakers*. Harvard University Press, Cambridge, Mass.

Jansen, H. (2005). De kwalitatieve survey. *Kwalon*, 10(3), 15-34.

Janssen, J. & Woude, M. van der (2015). De ondergewaardeerde democratische underlabourer? Over toegepast onderzoek ten behoeve van de rechtshandhaving en veiligheidszorg binnen de heersende academische cultuur. *Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit*, 5(1), 115-123.

Johnson, K. (1980). Stimulating evaluation by integrating academia and practice. *Knowledge*, 2(2), 237–262.

Kempen, P.H.P.H.M.C. van & Fedorava, M.I. (2014). *Internationaal recht en cannabis. Een beoordeling op basis van VN-drugsverdragen en EU-drugsregelgeving van gemeentelijk en buitenlandse opvattingen pro regulering van cannabisgebruik voor recreatief gebruik*. WODC. Kluwer: Den Haag.

Kingdon, J.W. (2003). *Agendas, alternatives, and public policies*. United Kingdom: Longman.

Kitcher, P. (2001). *Science, truth, and Democracy*. Oxford: Oxford University press.

Knorr, K.D. (1977). Policymakers use of social science knowledge: Symbolic or instrumental? In: C. Weiss (Ed.), *Using social research in public policymaking* (pp. 1165-182). Lexington, KY: D.C. Heath.

Knott, J. & Wildavsky, A. (1980). If dissemination is the solution, what is the problem? *Knowledge: Creation, Diffusion, Utilization*, 1(4), 537-578.

Kuypers, G. (1980). *Beginselen van beleidsontwikkeling*. Muiderberg: Coutinho.

Lavis, J.N., Robertson, D., Woodside, J.M., McLeod, C.B. & Abelson, J. (2003). How can research organizations more effectively transfer research knowledge to decision makers? *The Milbank Quarterly*, 81(2), 221–248.

Lampinen, O. (1992). *Utilization of social science research in public policy*. Helsinki: VAPK Publishing.

Larsen, J.K. (1982). *Information Utilization and Non-Utilization*. Palo alto, CA: American Institutes for Research in the Behavioral Sciences.

Landry, R., Amara, N., & Lamari, M. (2001a). Utilization of social science research knowledge in Canada. *Research Policy*, 30(2), 333–34.

Landry, R., Amara, N., & Lamari, M. (2001b). Climbing the ladder of research utilization. *Science Communication*, 22(4), 396–422.

Landry, R., Lamari, M., & Amara, N. (2003). Extent and determinants of utilization of university research in public administration. *Public Administration Review*, 63(2), 191-204.

Lasswell, H.D., & Kaplan, A. (1970). *Power and society*. New Haven: Yale University Press.

Laenen, F. Vander, Vandam, L., & Colman, C. (2012). Met velen aan de tafel: goede voorbeelden van een integraal en geïntegreerd drugsbeleid. *Verslaving*, 6(4), 54-71.

Leeuw, F. L. (2005). “Trends and Developments in Program Evaluation in General and Criminal Justice Programs in Particular”, In: Marshall, I. H. (ed.), (2005), Special Issue: International transferability of the practice of evidence-based crime policies, *European Journal on Criminal Policy and Research*, 11, (3/4), 233-258.

Lester, J.P. (1993). *The utilization of policy analysis by state agency officials*. *Knowledge; Creation, Diffusion, Utilization*, 14(3), 267-290.

Liberatore, A. (2001). From science/policy interface to science/policy/society dialogue. In: Organisation for Economic Co-operation and Development (Eds), *Social sciences for knowledge and decision making (pp. 117-128)*. Paris, France: Organisation for Economic Co-operation and Development.

Lindblom, Ch. E. (1980). *The policy-making process*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Lindblom, C.E., & Cohen, D.K. (1979). *Usable knowledge: Social science and social problem solving*. New Haven, CT: Yale University Press.

Longino, H.E. (1990). *Science as Social Knowledge*. Princeton: Princeton Press.

Maalsté, N.J.M. (2008). Op jacht naar respondenten in verborgen segmenten van de cannabissector. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50(4), 394-399.

Mandell, M.D., & V.L. Sauter (1984). "Approaches to the study of information utilization in public agencies". *Knowledge*, 6(2), 145-164.

Manning, P., & Yursza Warfield, G. (2009). Police research in the United States: An overview and analysis. In P. Ponsaers, C. Tange, & L. Van outrive (Eds.), *Insights on police: quarter of a century research on police in Europe and the Anglo-Saxon world* (pp. 96-126). Brussels: Bruylant.

Martinson, R. (1974). What works? Questions and answers about prison reform. *The Public Interest*, 35(1), 22-54.

Mein, A.G. & Ooyen-Houben, M.M.J van (2013). *Bestuurlijke rapportage coffeeshop Checkpoint*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage.

Moore, T.H, Zammit, S., Lingford-Hughes, A., Barnes, T.R., Jones, P.B., Burke, M., & Lewis, G. (2007). Cannabis use and risk of psychotic or affective mental health outcomes: a systematic review. *Lancet*, 370(9584), 319-328.

Neerhof, A.R., & Vermeer, F.R. (2005). Handhaven of gedogen. In: L.J.A. Damen & P. Nicolai (Red.), *Bestuursrecht* (pp. 699-715). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Nelen, H. (2010). Verstrikt in het evidence based web. *Panopticon*, 31(3), 72-83.

Nicholson, T. (1992). 'The primary prevention of illicit drug problems: an argument for decriminalisation and legalization', *Journal of Primary Prevention*, 12(4), 275-288.

Nutley, S., Walter, I., & Davies, H. T. O. (2003). From knowing to doing. A framework for understanding the evidence-into-practice agenda. *Evaluation*, 9(2), 125-148.

Nutt, D. (2012). *Drugs – Without the hot air: Minimising the harms of legal and illegal drugs*. Cambridge: UIT.

O'Dwyer, L. (2004). *A critical review of evidence-based policy making*. Melbourne: Australian Housing and Urban Research Institute.

Oh, C.H. & Rich, R.F. (1996). Explaining use of information in public policymaking. *Knowledge and Policy*, 9(1), 3-35.

Oh, C.H. (1996). *Linking Social Science Information to Policy-making*. Greenwich: The JAI Publishers.

Pelz, D.C., & Horsley, J.A. (1981). Measuring utilization of nursing research. In J.A. Ciarlo (Ed.), *Utilizing Evaluation*. Beverly Hills: Sage Publications.

Pelz, D.C. (1978). Some expanded perspectives on use of social science public. In J.M. Yinger & S.J. Cutler (Eds.), *Major social issues: A multidisciplinary view* (pp. 346-357). New York: Free Press.

Peters, T., & Walgrave, L. (2000). Criminologie op een kruispunt van wegen? Tussen beleidsdienende techniek of wetenschappelijke ontplooiing. In J. Vanderborght (Ed.), *Criminologie: de wetenschap, de mens* (pp. 29-43). Brussel: Politeia.

Penninx, R. (1988). *Wie betaalt, bepaalt: De ontwikkeling en programmering van onderzoek naar migranten, etnische minderheden en woonwagengebwoners, 1955-1985, met speciale aandacht voor de rol van de overheid*. Amsterdam: Instituut voor Sociale Geografie.

Pierson, P. (2000). Increasing returns, path dependence, and the study of politics. *The American Political Science Review*, 94(2), 251-267.

Pol, P. van der, Liebrechts, N., Graaf, R. de, Korf, D.J., Brink, W. Van den & Laar, M. van (2013). Validation of self-reported cannabis dose and potency: an ecological study. *Addiction*, 108(10), 1801-1808.

Popkewitz, T.S. & Lindblad, S. (2000). Educational governance and social inclusion and exclusion: some conceptual difficulties and problematics in policy and research. *Discourse*, 21(1), 5-54.

Rein, M. (1980). Methodology for the study of the interplay between social science and social policy. *International Social Science Journal*, 31(2), 361-368.

Richardson, L. (2013). Putting the research boot on the policymakers' foot: can participatory approaches change the relationship between policymakers and evaluation? *Social Policy & Administration*, 47(4), 483-500.

Rich, R.f. (1997). Measuring knowledge utilization: Processes and outcomes. *Knowledge, Technology and Policy*, 10(3), 11-23.

Rich, R.F. (1991). Knowledge Creation, Dissemination, and Utilization. *Knowledge*, 12(1), 319-337.

Rich, R.F. (1977). Uses of Social Science information by Federal Bureaucrats: Knowledge for Action versus Knowledge for Understanding. In: Weiss (Ed.), *Using Social Research in Public Policy-making*. Lexington: Lexington Books.

Rich, R.F., & Oh, C.H. (1993). Utilization of Policy Research. In: S.S. Nagel (Ed.) *Encyclopedia of Policy Studies* (2nd ed.) (pp. 93-111). New York: Marcel Dekker.

Rich, R.F. & Goldsmith, N.M. (1983). The utilization of policy research. In: S.S. Nagel (Ed.), *Encyclopedia of policy studies*, 13 (pp. 93-115). New York: Marcel Dekker.

Ritter, A., & Lancaster, K. (2013). Measuring research influence on drug policy: a case example of two epidemiological monitoring systems. *International Journal of Drug Policy* 24(1), 30-37.

Shulha, L., & Cousins, J. (1997). Evaluation Use: Theory, research, and practice since 1986. *American Journal of Evaluation*, 18(3), 195-208.

Smet, V. (2013). *Sociaalwetenschappelijk onderzoek en beleid. Een analyse van de interactie, kennisgebruik en doorwerking in België en Vlaanderen*, Reeks Het groene Gras. Den Haag: Eleven International Publishers.

Snel, E. (1996). *De vertaling van wetenschap. Nederlandse sociologie in de praktijk*. Utrecht: Uitgeverij SWP.

Sorian, R. & Baugh, T. (2002). Power of information: Closing the gap between research and policy. *Health Affairs*, 21(2), 264-273.

Spek, O.P. (2008). *Onderzoeksprogrammering. Een onderzoek binnen de bestuursdiensten van de gemeente Rotterdam en Amsterdam, met betrekking tot onderzoeksprogrammering en de invloed hiervan op de doorwerking van onderzoek in beleid* (masterscriptie). Beleid en politiek, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam, Rotterdam.

Stel, J. van der, Everhardt, V. & Laar, M. van (2009). Ontwikkeling van het Nederlandse drugsbeleid. In: M. van Laar & M. van Ooyen-Houben. *Evaluatie van het Nederlandse drugbeleid*. WODC: Den Haag.

Sunesson, S. et al. (1989). Intervening factors in the utilization of social research. *Knowledge in Society: The International Journal of Knowledge Transfer*, 2(1), 42-56.

Swanborn, P. (2010). *Basisboek sociaal onderzoek*. Den Haag: Boom Lemma.

Swanborn, P. (1994). Het ontwerpen van case-studies: enkele keuzen. *Mens en Maatschappij*, 69(3), 322- 335.

Swanborn, P. (1987). *Methoden van sociaal- wetenschappelijk onderzoek*. Assen: Boom.

Thiel, S. van (2007). *Bestuurskundigonderzoek: een methodologische inleiding*. Bussum: Uitgeverij Couthino.

Tieberghien, J. (2015). 'Evidence-based' drugsbeleid en het belang van de media. *Verslaving*, 11(1), 30-40.

Tieberghien, J. (2014). 'Publieke criminologie' onder de loep: de rol van wetenschappelijk onderzoek in de ontwikkeling van het Belgische drugsbeleid (1996-2003). In L. Pauwels & G. Vermeulen. *Update in de Criminologie VII: Actuele ontwikkelingen inzake EU-justitiebeleid*,

cannabisbeleid, misdaad en straf, jongeren en jeugdzorg, internationale vrede , veiligheid en gerechtigheid, gewelddadige extremisme & private veiligheid en zelfregulering. Antwerpen: Maklu.

Tieberghien, J. (2012). Beleidsmakers komen van Venus, wetenschappers van Mars? Een kritische blik op een complexe relatie tussen drugsbeleid en wetenschappelijk onderzoek. In: Pauwels, L. e.a. (Ed.), *Update in de criminologie*. Actualia Strafrecht en Criminologie 2012 (Reeks Gandaius, VI). Antwerpen: Maklu.

Tieberghien, J., & Decorte, T. (2013). Understanding the science-policy nexus in Belgium: An analysis of the drug policy debate (1996-2003). *Drugs: education, prevention and policy*, 20(3), 241-248.

Tijhuis, A.J.G. (2006). *Transnational crime and the interface between legal and illegal actors. The case of illicit art and antiquities trade*. Leiden: NSCR/ Wolf legal Publishers.

Trimbos-instituut & WODC. (2014). *Nationale Drug Monitor, jaarbericht 2013/2014*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Trimbos-instituut & WODC. (2009). *Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Vall, M. van de & Bolas, C. (1982). Using social policy research for reducing social problems: an empirical analysis of structure and function. *Journal of Applied Behavioral Scientist*, 18(1), 49–67.

Weiss, C. H. (1977). *Using social research in public policy making*. Lexington, MA: Lexington Books.

Weiss, C. H. (1979). *The many meanings of research utilization*. *Public Administration Review*, 39(5), 426–431.

Weiss, C.H. (1980). Knowledge Creep and Decision Accretion. *Knowledge: Creation, Diffusion, Utilization*, 1(3), 381-404.

Weiss C.H. (1986). Research and policy-making: a limited partnership. In: F. Heller (Ed. *The use and abuse of social science* (pp. 214- 235). London: Sage.

Weiss, C.H. & Bucuvalas, M.J. (1980). *Social science research and decision-making*. New York: Columbia University Press.

Weiss, C. H., Murphy-Graham, E., & Birkeland, S. (2005). An alternate route to policy influence: How evaluations affect D.A.R.E.. *American Journal of Evaluation*, 26(1), 12–30.

Whiteman, D. (1985). Reaffirming the importance of strategic use: A two-dimensional perspective on policy analysis in Congress. *Knowledge*, 6(3), 203-224.

Wildavsky, A. (1992). *The new politics of the budgetary process*. New York: Harper Collins.

Zaltman, G. & Deshpande, R. (1980). *The Use of Marketing Research: An Exploratory Study of Manager and Researcher Perspectives Report No. 80-115*. Cambridge: Marketing Science Institute.

Wetteksten, richtlijnen en andere beleidsdocumenten

Wetteksten

Aanwijzing Opiumwet.

Geraadpleegd op 10 februari, 2015 van

http://wetten.overheid.nl/BWBR0036356/geldigheidsdatum_16-06-2015

Beleidsdocumenten en rapporten

Asselt, M.B.A. van, Faas, A., Molen, F. van der, & Veenman, S.A. (2010). *Uit zicht: Toekomst verkennen met beleid*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bieleman, B. & Naayer, H. (2007). *Onderzoek coffeeshops Terneuzen*. Groningen: IntraVal

Centraal Bureau voor de Statistiek (2015). *Gemeentelijke indeling op 1 januari 2015*.

Geraadpleegd op 9 februari, 2015, van

<http://www.cbs.nl/nlNL/menu/methoden/classificaties/overzicht/gemeentelijke-indeling/2015/default.htm>

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2014). *Stappenplan 13b Opiumwet*.

Geraadpleegd op 23 april, 2015 van

http://www.hetccv.nl/binaries/content/assets/ccv/dossiers/drugsbeleid/infosheets/infosheet_stappenplan_13bopiumwet_dec2014.pdf

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2013). *Coffeeshopbeleid*.

Geraadpleegd op 9 februari, 2015 van

http://www.hetccv.nl/binaries/content/assets/ccv/dossiers/drugsbeleid/infosheets/infosheet_coffeeshopbeleid_dec2013.pdf

Donk, W. van de, Boekhout, P., Brink, W. van der, Fijnaut, C., Horstink-von Meyenfeldt, L., Mheen, D. van de, Rigter, H., & Vliet-Kuiper, A. van (2009). *Geen deuren maar daden. Nieuwe accenten in het Nederlands drugsbeleid*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid & Justitie.

Interdepartementale Stuurgroep Alcohol- en Drugbeleid (ISAD) (1985). *Drugbeleid in beweging: naar een normalisering van de drugproblematiek*. Rijswijk: Ministerie van WVC.

Ooyen-Houben, M. van, Bieleman, B. & Korf, D.J (2014). *Coffeeshops, toeristen en lokale markt. Evaluatie van het Besloten club- en het Ingezetencriterium voor coffeeshops*. Eindrapport Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Den Haag: Ministerie van Veiligheid & Justitie.

Ooyen-Houben, M. van (2006). Hoe werkt het Nederlandse drugsbeleid? Een evaluatieve verkenning van een decennium drugsbeleid. *Justitiële verkenningen*, 32(1), 24-44.

Stichting Algemeen Centraal Bureau voor de Geestelijke Volksgezondheid (1971). *Ruimte in het drugbeleid (Hulsman)*. Meppel: Boom.

Werkgroep Verdovende Middelen (1972). *Achtergronden en risico's van druggebruik: rapport van de werkgroep Verdovende Middelen (Baan)*. 's-Gravenhage: Staatsuitgeverij.

Nota's, raadsvoorstellen, raadsbesluiten, collegebesluiten, burgemeesterbesluiten, memo's

1. Gemeente Leiden (Collegebesluit 16-02-2010). *Afdoening Motie Terpstra: 'softdrugsbeleid'*, Geraadpleegd op <http://gemeente.leiden.nl/nc/bestuur/collegebesluiten/actie/search/>

2. Gemeente Leiden (2014). *Veiligheid in cijfers 2014*, Geraadpleegd op <https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/search.cgi/action=simple/pos=20>
3. Gemeente Leiden (Raadsbesluit 16-06-2015). *Integraal Veiligheidsplan Leiden 2015 -2018*, geraadpleegd op <https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/agenda.cgi/action=punt/env=standard/id=499679>
4. Gemeente Leiden (2015). Het Integraal Veiligheidsplan Leiden 2015-2018. Samenwerken aan een veilige en leefbare stad. Geraadpleegd op https://leiden.notudoc.nl/cgibin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=1304023/type=pdf/RV150073_Integraal_Veiligheidsplan_Leiden_2015-2018.pdf
5. Eenheid Den Haag (2014). Tabellenboek Veiligheidsmonitor Eenheid Den Haag 2014. Enschede: I&O Research. Geraadpleegd op https://leiden.notudoc.nl/cgibin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=1304024/type=pdf/2014_VM_Tabellenboek_Veiligheidsmonitor_eeenhed_Den_Haag.pdf
6. Gemeente Leiden (Raadsbesluit 10-07-2014). Nota Lokaal Gezondheidsbeleid, 'Ruimte maken voor gezondheid', geraadpleegd op [https://leiden.notudoc.nl/cgibin/showdoc.cgi/action=view/id=972906/type=pdf/Besluitenlijst_Raad_8_-_10_juli_2014.pdf#search="softdrugs"](https://leiden.notudoc.nl/cgibin/showdoc.cgi/action=view/id=972906/type=pdf/Besluitenlijst_Raad_8_-_10_juli_2014.pdf#search=)
7. Gemeente Leiden. (Collegebrief 20-05-2014). Veiligheid in cijfers 2013 en Bestuurlijke twaalfmaandsrapportage politiedistrict Leiden-Bollenstreek (januari t/m december 2013). Geraadpleegd op https://leiden.notudoc.nl/cgibin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=947038/type=pdf/Veiligheid_in_cijfers_2013_en_Bestuurlijke_twaalfmaandsrapportage_politiedistrict_Leiden-Bollenstreek_januari_tm_december_2013.pdf
8. Eenheid Den Haag (2013). Samen werken aan veiligheid en vertrouwen. Bestuurlijke Twaalfmaandsrapportage District Leiden – Bollenstreek (Eenheid Den Haag), Geraadpleegd op https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=947039/type=pdf/12_maandsrapportage_politiedistrict_Leiden_Bollenstreek_2013.pdf

9. Gemeente Leiden (2013). *Veiligheid in cijfers 2013*, Geraadpleegd op [https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=955301/type=pdf/Veiligheid in cijfers.pdf](https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=955301/type=pdf/Veiligheid%20in%20cijfers.pdf)
10. Gemeente Leiden. (Raadsvoorstel 11-02-2014). Nota Lokaal Gezondheidsbeleid, 'Ruimte maken voor gezondheid', geraadpleegd op [https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/action=view/id=939976/type=pdf/14.0035_Nota a Lokaal Gezondheidsbeleid Ruimte maken voor gezondheid .pdf#search="softdrugs"](https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/action=view/id=939976/type=pdf/14.0035_Nota%20Lokaal%20Gezondheidsbeleid%20Ruimte%20maken%20voor%20gezondheid.pdf#search=\)
11. Gemeente Leiden (2014). Ruimte maken voor gezondheid. Nota Lokaal gezondheidsbeleid Leiden 2014 -2018. Geraadpleegd op, [https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=911231/type=pdf/Nota Ruimte maken voor gezondheid.pdf](https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=911231/type=pdf/Nota%20Ruimte%20maken%20voor%20gezondheid.pdf)
12. Gemeente Leiden (2014). *Nota van beantwoording formele inspraakreacties*, Geraadpleegd op [https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=911232/type=pdf/Nota van beantwoording formele inspraakreacties.pdf](https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=911232/type=pdf/Nota%20van%20beantwoording%20formele%20inspraakreacties.pdf)
13. Gemeente Leiden. (Raadsvoorstel 17-09-13). *Gevolgen invoering nieuw aangescherpt landelijk Coffeeshopbeleid – vaststelling Drank- en Horecaverordening 2013 en wijziging Algemene Plaatselijke Verordening 2009*, Geraadpleegd op [https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=712980/type=pdf/Vaststelling drank- en horecaverordening en wijziging APV RV130092 .pdf](https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=712980/type=pdf/Vaststelling%20drank- en%20horecaverordening%20en%20wijziging%20APV%20RV130092.pdf)
14. Gemeente Leiden. (Raadsvoorstel 20-11-12). *Koffieshopbeleid*, geraadpleegd op <https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=712981/type=pdf/RV120134.pdf>
15. Gemeente Leiden. (Raadsbesluit 10-10-13). Aangescherpt Coffeeshopbeleid Drank en horecawet. Geraadpleegd op <https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=712981/type=pdf/RV120134.pdf>
16. Gemeente Leiden (2013). *Drank en horecaverordening 2009*. Geraadpleegd op <https://leiden.notudoc.nl/cgi->

[bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=711115/type=pdf/drank_en_horecaverordening_2009.pdf](https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=711115/type=pdf/drank_en_horecaverordening_2009.pdf)

17. Gemeente Leiden. (Motie 18-12-12). Argumenten op een rij voor gemeentelijke of legale wietkweek. Geraadpleegd op https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=673997/type=pdf/motie_vod_illegale_wietteelt.pdf

18. Gemeente Leiden. (Memo 11-06-2013). *Memo voor- en nadelen en juridische hindernissen van de gereguleerde wietteelt.* Geraadpleegd via, https://leiden.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=standard/action=view/id=673998/type=pdf/memo_afdoening_motie_gereguleerde_wietteelt.pdf

Grijze documenten

19. Gemeente Leiden (2012). *Regionale beleidsvisie verslavingspreventie Zuid-Holland Noord.* Uitgangspunten & uitvoeringsagenda.

20. Gemeente Leiden (2008). Notal lokaalgezondheidsbeleid 2008 -2012. Geraadpleegd via, <http://www.ggdghorkennisnet.nl/?file=1179&m=1310633808&action=file.download>

21. Gemeente Leiden (2012). "Concept uitvoeringsplan Wie teelt: gereguleerde wietteelt in Leiden".

Appendix A : Begeleidende brief voor deelname interview

Onderwerp: Help mij afstuderen!

Beste meneer/mevrouw,

U weet als geen ander dat het huidige softdrugsbeleid ter discussie staat in Nederland. Binnen de landelijk kaders verschilt de ontwikkeling, uitvoering en handhaving van het softdrugsbeleid per gemeente omdat er rekening wordt gehouden met de lokale situatie.

Voor mijn Master 'Management van de Publieke Sector' aan de Universiteit Leiden schrijf ik mijn afstudeeronderzoek over de toepassing van kennisgebruik in het lokale softdrugsbeleid. Ik onderzoek het feit of lokale beleidsmakers en praktijkprofessionals gebruik maken van wetenschappelijke inzichten over drugs in de beleidspraktijk. Het doel van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in het gebruik van wetenschappelijke kennis in het lokale softdrugsbeleid van uw gemeente.

Via deze e-mail benader ik u om te vragen of u uw medewerking wilt verlenen aan een interview. Ik hoop op uw medewerking, omdat u, door de functie die u binnen uw organisatie heeft, meer inzicht kan geven in het gebruik van kennis in beleid. Het interview bestaat uit een aantal vragen en zal ongeveer 60 minuten van uw tijd in beslag nemen.

In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Judith van Valkenhoef
judithvanvalkenhoef@gmail.com

Appendix B: Vragenlijst interviews

Tijdens de interviews zijn de volgende topics en vragen behandeld⁹

Introductie onderzoek en onderzoeker

Introductie respondent

1. Demografische kenmerken

- Hoe lang bent u al actief op de arbeidsmarkt?
- Wat is uw huidige functie?
- Hoe lang bent u al werkzaam in uw huidige functie?

2. Vaststellen bewust kennisgebruik

- Van wat voor soorten kennis maakt u gebruik tijdens uw werkzaamheden voor het softdrugsbeleid?

3. Vaststellen fasen van kennisgebruik

3.1. Ontvangt u weleens wetenschappelijke onderzoeken of zoekt u deze op?

3.2. Heeft u deze ontvangen wetenschappelijke onderzoeken gelezen?

3.3. Heeft u met uw collega's, tijdens overleggen, gediscussieerd over de wetenschappelijke onderzoeksresultaten of heeft u congressen over (soft)drugs bijgewoond?

3.4. Heeft u in (interne) documenten gerefereerd aan wetenschappelijke onderzoeken?

3.5. Heeft u zich actief ingespannen om het belang van wetenschappelijk onderzoekresultaten uit te dragen aan derden?

3.6. Hebben wetenschappelijke onderzoeksresultaten invloed gehad op de beleidsontwikkeling doordat deze bevindingen zijn aangehaald bij de afweging van verschillende beleidsopties?

3.7. Zijn er wetenschappelijke onderzoeksresultaten opgenomen in beleid en heeft dit beleid de gewenste effecten?

4. Vaststellen aard van kennisgebruik

Instrumenteel kennisgebruik

4.1. In hoeverre zijn er wetenschappelijke onderzoeken aangehaald in overleggen?

⁹ De beschikbare tijd van de respondent was bepalend in hoe diep er op bepaalde onderwerpen is ingegaan.

4.2. In hoeverre is er beleid ontstaan waarin wetenschappelijke onderzoeken direct zijn overgenomen?

4.3. In hoeverre vindt het gebruik van wetenschappelijke onderzoeken plaats op korte termijn?

Conceptueel kennisgebruik

4.4. In hoeverre is er sprake van indirecte beïnvloeding van wetenschappelijke onderzoeken waardoor uw kennis over (soft)drugs toeneemt?

4.5. In hoeverre hebben wetenschappelijke onderzoeken bij u geleid tot een verandering van zienswijzen en probleemdefinities over (soft)drugs?

4.6. In hoeverre vindt doorwerking van wetenschappelijk onderzoeken bij u plaats via diffuse processen (zoals media e.d.)?

4.7. In hoeverre vindt het gebruik van wetenschappelijke onderzoeken plaats op een lange termijn?

Symbolisch kennisgebruik

4.8. In hoeverre gebruikt u wetenschappelijke onderzoeken om uw eigen belangen mee te versterken?

4.9. In hoeverre gebruikt u wetenschappelijke onderzoeken als machtsbron?

4.10. In hoeverre gebruikt u wetenschappelijke onderzoeken selectief?

4.11. In hoeverre gebruikt u wetenschappelijke onderzoeken om tijd mee te winnen?

4.12. In hoeverre gebruikt u wetenschappelijke onderzoeken om een afschuif functie mee uit te oefenen?

4.13. In hoeverre gebruikt u wetenschappelijk onderzoeken om symboolpolitiek mee te bedrijven?

5. Relevantie kennisgebruik

- Vindt u het gebruik van wetenschappelijk onderzoeken relevant voor uw werkzaamheden?

- Kunt u redenen aangeven waarom u (weinig) gebruik maakt van wetenschappelijk onderzoeken bij beleid omtrent (soft)drugs?

Vragen of opmerkingen van de respondent

Afsluiting

Appendix C: Resultaten van de documentenstudie

Naam document	Categorie 1: Wanneer in het beleidsdocument wordt gerefereerd aan wetenschappelijke kennis	Categorie 2: Wanneer in het beleidsdocument niet wordt gerefereerd aan wetenschappelijke kennis
1	X	
2		X*
3		X
4		X*
5		X*
6		X
7		X*
8		X*
9		X*
10		X
11	X	
12	X**	
13		X
14		X
15		X
16		X
17		X
18	X	
19	X	
20	X	
21	X	

*Gerefereerd aan cijfers met betrekking op de lokale situatie

** Gerefereerd aan wetenschappelijk kennis maar geen betrekking op softdrugs

Appendix D: Resultaten van de interviews

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	wel	geen	n.v.t.
2	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	X	64%	36%	-
3.1	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	X	64%	36%	-
3.2	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	X	64%	36%	-
3.3	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	73%	27%	-
3.4	✓	-	✓	X	✓	X	-	-	✓	✓	X	45%	27%	28%
3.5	✓	-	✓	X	✓	X	-	-	✓	✓	X	45%	27%	28%
3.6	✓	-	✓	-	✓	X	-	-	-	-	-	27%	9%	64%
3.7	X	-	✓	-	X	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.1	X	-	✓	-	X	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.2	X	-	✓	-	X	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.3	X	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	0%	36%	64%
I	X	-	✓	-	X	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.4	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	X	X	X	55%	45%	-
4.5	✓	X	✓	X	✓	X	X	X	✓	X	X	36%	64%	-
4.6	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100%	0%	-
4.7	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100%	0%	-
C	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100%	0%	-
4.8	✓	-	X	-	✓	X	-	-	-	-	-	18%	18%	64%
4.9	✓	-	✓	-	✓	X	-	-	-	-	-	27%	9%	64%
4.10	X	-	X	-	✓	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.11	X	-	✓	-	X	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.12	X	-	✓	-	X	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
4.13	X	-	X	-	✓	X	-	-	-	-	-	9%	27%	64%
S	✓	-	✓	-	✓	X	-	-	-	-	-	27%	9%	64%

- = vraag niet relevant voor functie respondent

✓ = gebruik van wetenschappelijke kennis

X = geen gebruik van wetenschappelijke kennis